

Københavns Doughnut 2023

Indhold

Forord

Indledning

Introduktion til Doughnut-modellen

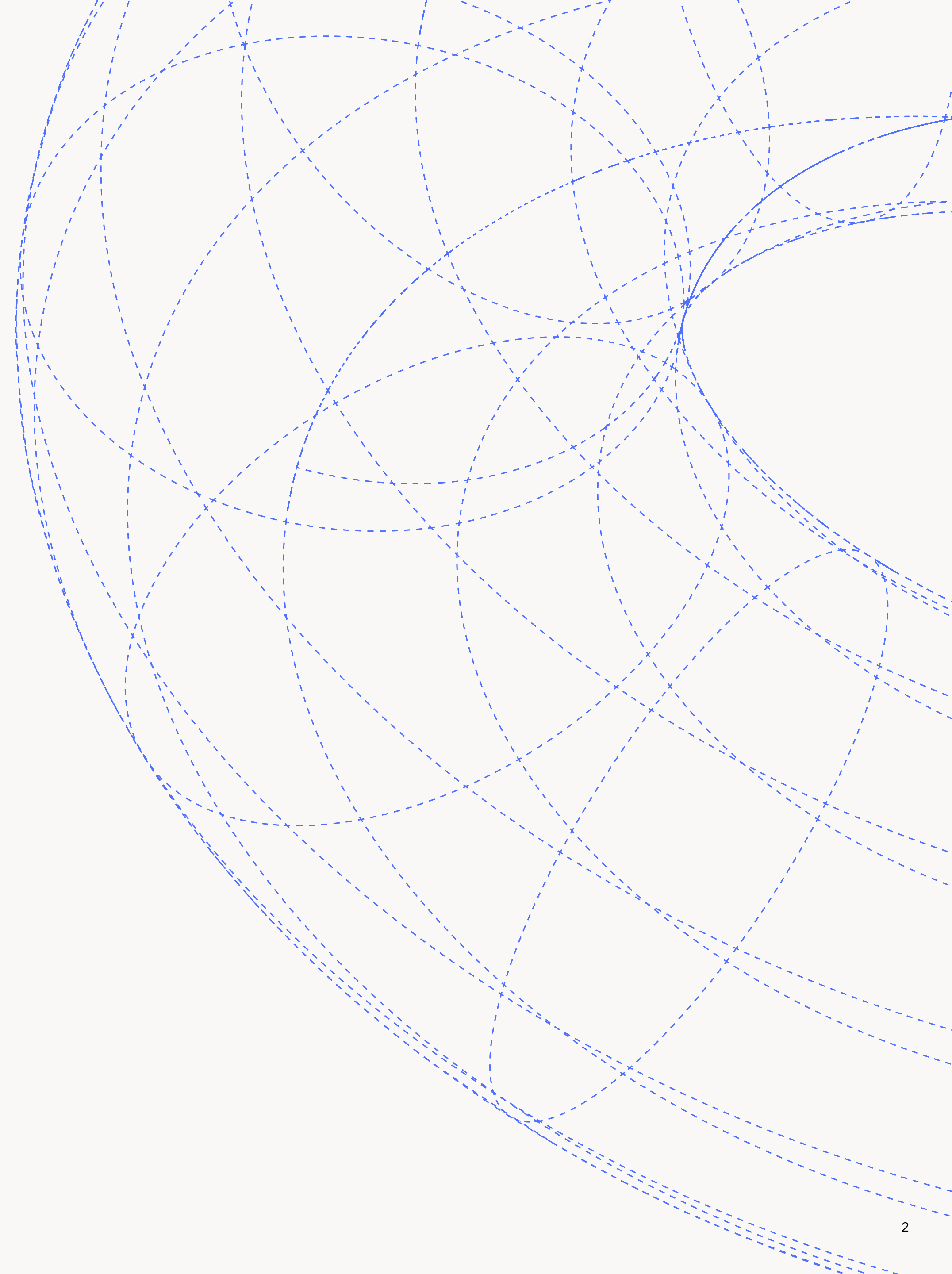
Københavns Doughnut 2023

Løsningsbehov

Det sociale fundament

De planetære grænser

Bilag: Indeksering

Forord

Over halvdelen af verdens befolkning bor i byområder. I 2050 vil dette tal udgøre 6,5 milliarder mennesker – svarende til to tredjedele af jordens befolkning. Byerne har derfor et stort ansvar for at skabe rammerne om et liv, hvor borgerne kan trives uden at overbelaste Jordens ressourcer.

En bæredygtig udvikling af en by eller et samfund, som ikke overbelaster naturen og Jordens ressourcer, skal ske samtidig med, at borgernes behov og velfærd tilgodeses. Hvis borgerne ikke har adgang til fornødenheder som mad, drikke, energi, uddannelse, bolig, arbejde, ligestilling og indflydelse kan en bæredygtig omstilling af samfundet ikke føres ud i livet, hvilket vi har set flere eksempler på i Europa i løbet af de seneste år. Velstillede nationer og byer som Danmark og København har en forpligtigelse over for kommende generationer og verdenssamfundet til at søge en vej mod en mere retfærdig social balance, der er i ligevægt med naturens og Jordens ressourcer.

I Københavns Kommune tager vi det ansvar på os. Vi både er og vil være ambitiøse i vores målsætninger om at styrke den sociale og planetære bæredygtighed.

Københavns Doughnut 2023 er første udgave af Københavns årlige doughnut-rapport og er udarbejdet på baggrund af en vision om at se på udvikling og problemløsning i et helhedsorienteret perspektiv, hvor både borgernes behov og Jordens ressourcer tages i betragtning.

Københavns Doughnut 2023 viser, hvordan København som kommune, by og samfund præsterer indenfor modellens dimensioner – det sociale fundament og de planetære grænser. Vi gør allerede meget, men København står fortsat overfor udfordringer på flere områder, hvis borgerne skal leve i et sikkert og retfærdigt samfund, hvor de kan eksistere i balance med Jordens klima og miljø. Københavns Doughnut 2023 skitserer et løsningsbehov – opgaven bliver nu at finde løsninger, som håndterer problemerne uden at udligne eller forværre hinanden.

Sophie Hæstorp Andersen
Københavns overborgmester

A handwritten signature in blue ink that reads "Sophie Hæstorp Andersen". The signature is written in a cursive, flowing style.

Indledning

Doughnut-modellen er en model for bæredygtig udvikling, hvor udvikling tilgodeser både menneskers og naturens behov. Modellen er formet som en doughnut og kombinerer koncepterne *de planetære grænser* og *det sociale fundament*.

Med budget 2023 blev det besluttet at implementere doughnut-modellen i Københavns Kommune i form af en årlig statusrapport. Københavns Doughnut 2023 er således første udgave af Københavns årlige doughnut-rapport. Rapporten giver et overblik over, hvordan København præsterer på udvalgte indikatorer, herunder på hvilke områder København særligt overskrider de planetære grænser og ikke sikrer det sociale fundament tilstrækkeligt. På den baggrund skitserer Københavns Doughnut 2023, hvilke områder der er et særligt løsningsbehov på.

De udvalgte indikatorer i Københavns Doughnut kan opdateres løbende med nye indikatorer, der afspejler ændringer i politiske ambitioner eller nye tilgængelige datakilder. Indikatorerne er udvalgt i tæt samarbejde med forvaltningerne.

Københavns Doughnut 2023 viser, at vi i København på mange måder er langt, men at vi stadig har udfordringer på flere områder, hvis vi skal sikre, at borgerne kan leve i et sikkert og retfærdigt samfund, hvor de kan eksistere i balance med Jordens klima og miljø. Samlet peger Københavns Doughnut 2023 på, at København har en række uløste udfordringer relateret til Jordens klima- og økosystemer, mental sundhed, ligestilling og ulighed, beskæftigelses- og aktive-ringsindsats og boligforhold.

Introduktion til Doughnut-modellen

Et koncept for bæredygtig udvikling

Doughnut-modellen er en model for bæredygtig udvikling – formet som en doughnut. Modellen er udviklet af den engelske økonom Kate Raworth. Doughnut-modellen kombinerer koncepterne: De planetære grænser, udviklet af Stockholm Resilience Centre, og det sociale fundament, der tager afsæt i FN's Verdensmål.

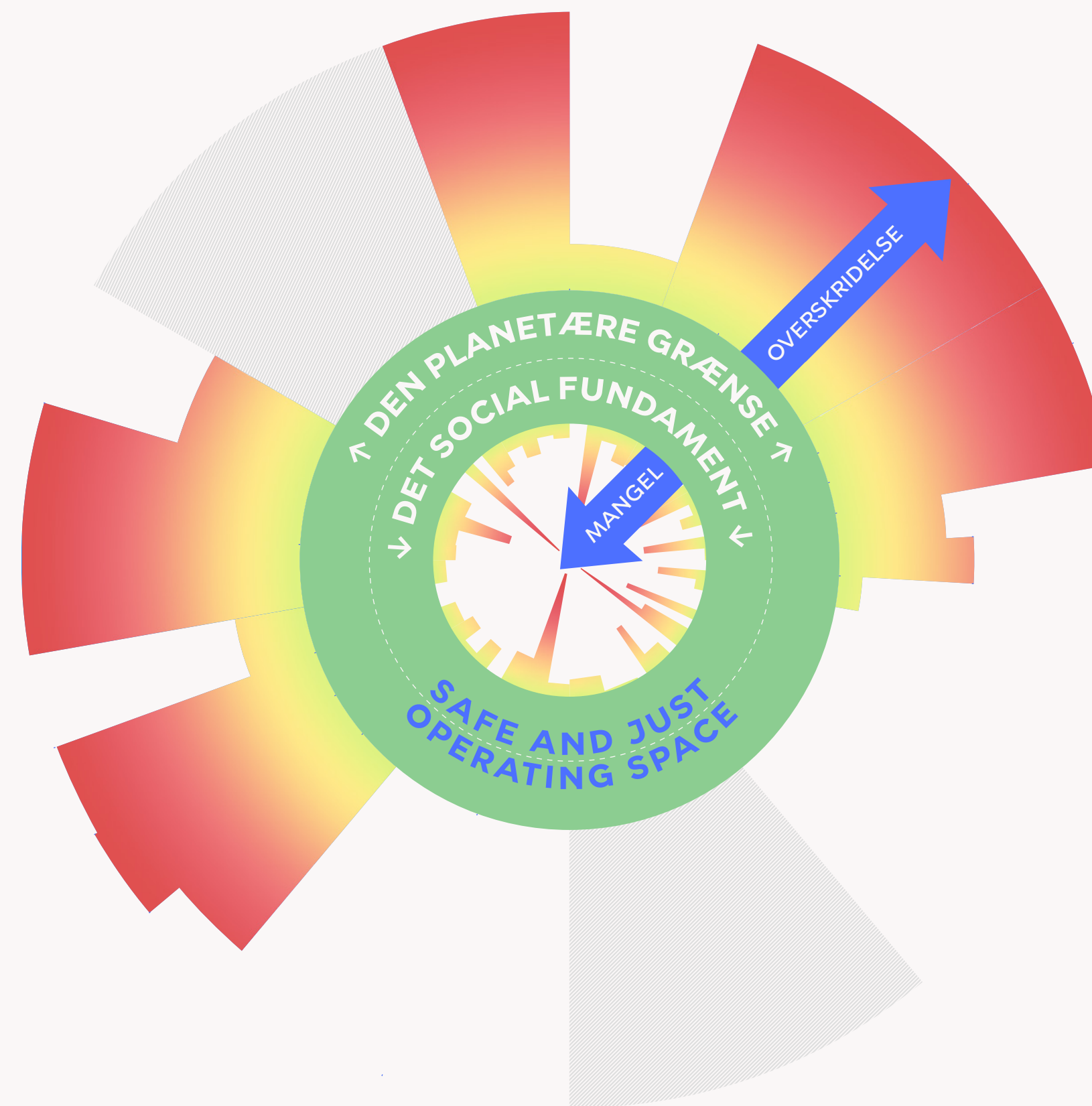
Ifølge modellen skal et samfund tilstræbe at ligge mellem den inderste cirkel, det sociale fundament, og den yderste cirkel, de planetære grænser. Økonomiens udvikling skal vurderes på evnen til at tilvejebringe menneskers behov, det sociale fundament, uden at overskride det miljø- og klimamæssige råderum, de planetære grænser. Der er ikke tale om en økonomisk model i traditionel forstand, men nærmere en visuel sammenstilling af forskellige indikatorer.

Det sociale fundament

Doughnut-modellens inderste cirkel beskriver *det sociale fundament*. Det sociale fundament dækker over, hvad borgere har brug for til at trives og leve et værdigt liv. Eksempelvis behovet for mad, drikke, bolig, men også uddannelse, lighed og indflydelse.

Den planetære grænse

Doughnut-modellens ydre cirkel, *de planetære grænser*, beskriver de klima- og miljømæssige begrænsninger, som klodens biofysiske og økologiske systemer opererer under. En overskridelse af de planetære grænser påvirker klodens miljø og klima negativt.

Safe and just operating space

Området mellem den yderste cirkel og den inderste cirkel kaldes for *safe and just operating space*. Begrebet beskriver et rum, hvor samfundet kan eksistere i balance med Jordens klima og miljø.

Københavns Doughnut 2023

Københavns Doughnut 2023 skal ses som et pilotprojekt, der skal videreudvikles de næste tre år.

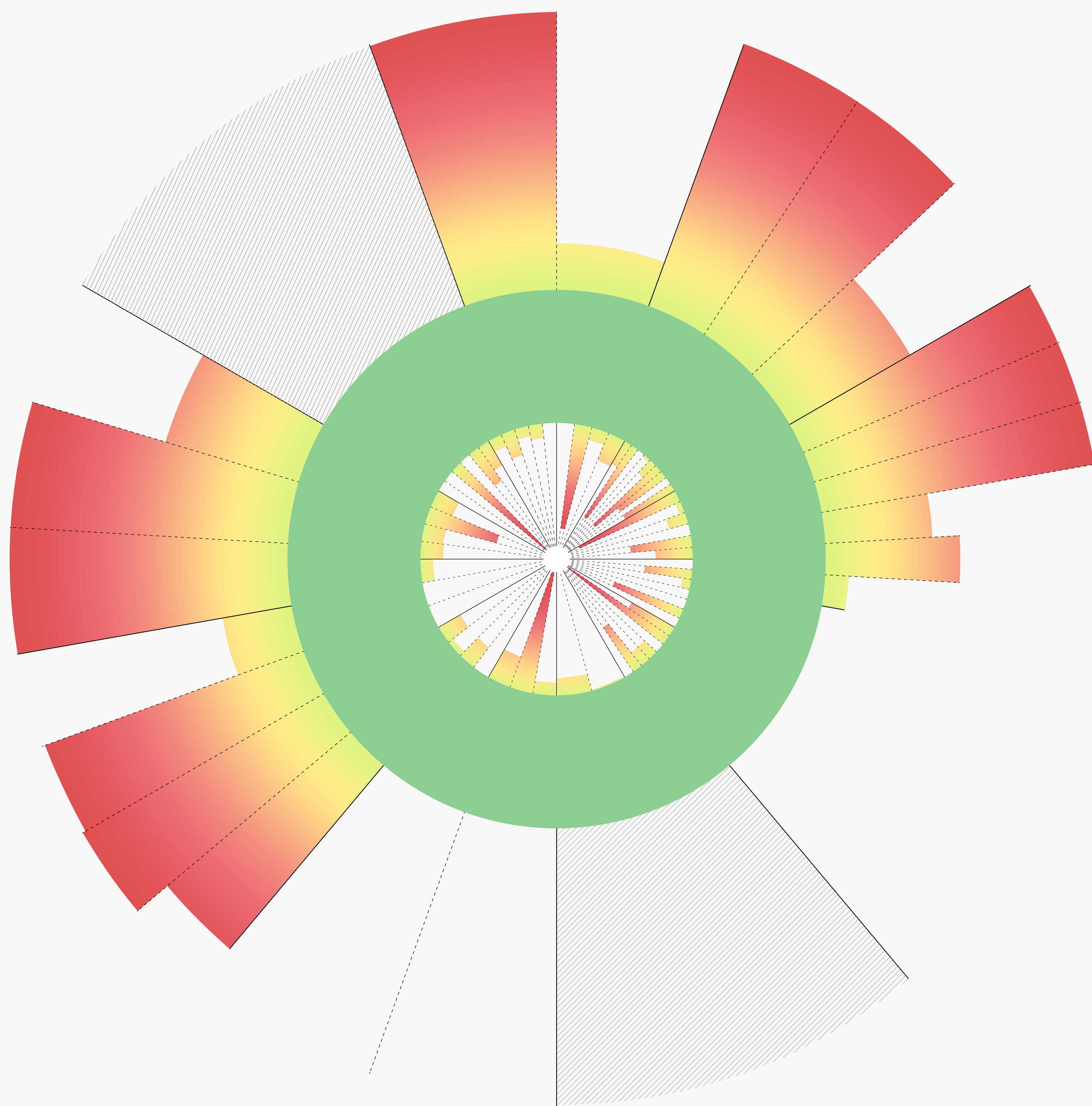
De udvalgte indikatorer i Københavns Doughnut kan opdateres løbende med nye indikatorer, der afspejler ændringer i politiske ambitioner, nye tilgængelige datakilder – eller nye udfordringer. Indikatorerne er udvalgt i tæt samarbejde med forvaltningerne.

For hver indikator er der identificeret en relevant grænseværdi, der skal illustrere, hvorvidt København nærmer sig modellens safe and just operation space indenfor den specifikke dimension. I det sociale fundament er grænseværdierne sat på baggrund af kommunens politiske målsætninger eller benchmarks, som er baseret på relative sammenligninger. Derved afspejler modellens grænser i det sociale fundament også det politiske ambitionsniveau på flere områder.

I forhold til de planetære grænser er der forskning, der kan danne grundlag for relevante grænseværdier. Det har dog ikke været muligt at tilvejebringe data for dimensionerne: kemisk forurening og forsuring af havene. Forsuring i havene kan dog ses i sammenhæng med indikatorer for CO₂-udledninger, da forsuringen i havene sker som følge af, at havet optager CO₂.

Københavns Doughnut 2023

Klik på Doughnuttens
indre og ydre inddelinger
og gå på opdagelse i data.

Løsningsbehov

Københavns Doughnut 2023 viser, hvordan København præsterer indenfor det sociale fundament og de planetære grænser. Københavns Doughnut 2023 viser derved også, hvor der er et løsningsbehov.

For nogle af de sociale indikatorer har København ikke nået kommunens politiske målsætninger, og for andre sociale indikatorer er København dårligere stillet sammenlignet med hele landet eller andre byer. Samtidig overskrides de planetære grænser markant på flere områder. For at kunne vise, hvor København er længst fra mål, er der for hver indikator beregnet et indeks givet ved [Estimat for København/Målsætning]¹.

En indekssværdi under 1 for indikatorer indenfor det sociale fundament betyder, at København ikke lever op til områdets målsætning. For at afgrænse og dermed sikre fokus på indikatorer indenfor det sociale fundament, hvor København særligt ikke lever op til målsætningerne, defineres indikatorer med en indekssværdi under 0,7 til at udgøre et særligt løsningsbehov. Det er indikatorer, hvor København er mere end 30 procent fra at opfylde målsætningen.

En indekssværdi over 1 for indikatorer inden for de planetære grænser betyder, at København ikke lever op til områdets målsætning og dermed overskrider de planetære grænser. Det vil sige, at Københavns påvirkning af naturen og Jordens øko- og klimasystemer medfører skade på planeten eller en overudnyttelse af Jordens ressourcer.

På næste side ses de udvalgte indikatorer, hvor der er et særligt løsningsbehov.

Undervejs i rapporten vil løsningsbehov markeres således:

LØSNINGSBEHOV

¹ Se bilag *Indeksring for uddybning*

Løsningsbehov

Indikatorer med et særligt løsningsbehov

Det sociale fundament

Indflydelse

- ! Gennemsnitlig valgdeltagelse ved kommunalvalg fordelt på herkomst

Arbejde og indkomst

- ! Københavns Kommunes placering på Beskæftigelsesministeriets benchmark-rangliste af kommunernes beskæftigelsesindsats

Uddannelse

- ! Andel NEET-unge
- ! Andel elever med højt fravær
- ! Udvikling i andelen af unge lærepladssøgende med fuldførte grundforløb
- ! Andel elever med lav trivsel

Bolig

- ! Antal hjemløse pr. 1.000 borgere
- ! Andel opførte almene boliger i forhold til planlagte
- ! Antal stærkt støjbelastede boliger over 68db

Sundhed

- ! Andelen af voksne københavnere med lav score på den mentale helbredsskala
- ! Antal dræbte/alvorligt tilskadede i trafikken i København

Netværk

- ! Andelen af voksne københavnere, der har tegn på ensomhed
- ! Antal borgere pr. idrætsfacilitet i Københavns Kommune
- ! Andelen af københavnere, der er tilfredse med mulighederne for cykelparkering i København

Vand

- ! Antal boliger uden eget badeværelse i boligen

Lighed

- ! Karaktergab mellem elever med vestlig (inkl. dansk) og ikke vestlig baggrund ved folkeskolens afgangseksamen

Ligestilling

- ! Karakterforskel mellem drenge og piger
- ! Kønsbalance blandt lønmodtagere med ledelsesarbejde på arbejdspladser med placering i Københavns Kommune

De planetære grænser

Klimaforandringer

- ! Forbrugsbaserede CO₂-udledninger pr. indbygger
- ! Geografiske CO₂-udledninger pr. indbygger

Tab af biodiversitet

- ! Forbrugsbaseret udnyttelse af biosfæren
- ! Produktionsbaseret udnyttelse af biosfæren
- ! Indeks for intakt biodiversitet

Kvælstof- og fosforudledning

- ! Forbrugsbaseret udnyttelse af kvælstof (N)
- ! Produktionsbaseret udnyttelse af kvælstof (N)
- ! Forbrugsbaseret udnyttelse af fosfor (P)
- ! Produktionsbaseret udnyttelse af fosfor (P)
- ! Spildevandsudledning, kvælstof (N)
- ! Spildevandsudledning, fosfor (P)

Arealanvendelse

- ! Økologisk fodaftryk
- ! Antal jordkloder til at imødekomme årligt økologisk fodaftryk
- ! Andel skovdække
- ! Areal pr. indbygger

Luftforurening

- ! Niveau af NO₂ i København (kvælstofdioxid)
- ! Niveau af PM_{2,5} partikler i København (fine partikler)
- ! Niveau af PM₁₀ partikler i København (grove partikler)

Løsningsbehov

Temaer

En række temaer har vist sig blandt de indikatorer, hvor der er identificeret et særligt løsningsbehov. Temaerne går i nogle tilfælde på tværs af dimensionerne og kan derfor ses som tværgående løsningsbehov. Samlet peger gruppen af indikatorer med et særligt løsningsbehov på, at København har en række uløste udfordringer relateret til følgende temaer – Jordens klima- og økosystemer, mental sundhed, ligestilling og ulighed, beskæftigelses- og aktiveringsindsats og boligforhold.

Jordens klima- og økosystemer

Generelt er der store udfordringer med at holde udnyttelsen af Jordens ressourcer indenfor de planetære grænser i Danmark. Den forbrugsbaserede CO₂-udledning overskrider de planetære grænser med mere end en faktor 2, mens både den forbrugs- og produktionsbaserede udnyttelse af biosfæren overskrider de planetære grænser med mere end en faktor 5. Danmark har siden 1987 haft et økologisk fodaftryk, som ville afføde et behov for mere end fire jordkloder, hvis alle mennesker i verden levede som en gennemsnitlig dansker. Det er særligt de velstillede lande, som fx Danmark, der bidrager markant til den massive udledning af drivhusgasser og overudnyttelse af Jordens ressourcer. 11 procent af Danmarks befolkning bor i Københavns Kommune, hvorfor en vellykket indsats på klimaområdet i København vil reducere danskernes klimaftryk betragteligt.

Mental sundhed

Mange københavnere - både voksne og børn - oplever udfordringer med deres mentale sundhed, og udfordringerne er blevet mere udbredte de senere år. Blandt de voksne oplever en stadigt større del at føle sig ensomme og flere angiver selv, at deres mentale helbred er forværret. Blandt børnene er der flere, som oplever at trives dårligt i folkeskolen. København har således udfordringer med den mentale sundhed både blandt børn, unge og voksne københavnere, hvilket peger på et større tværgående løsningsbehov.

Ligestilling og ulighed

På trods af større fokus de seneste år har København stadig ligestillingsmæssige udfordringer. Stadig flere mandlige end kvindelige lønmodtagere har ledelsesarbejde, og i Københavns folkeskoler klarer pigerne sig markant bedre end drengene. En endnu større ulighed ses i karaktergabene mellem elever med vestlig og ikke-vestlig baggrund. Ligestillingsmæssige udfordringer fordelt på herkomst er også repræsenteret ved kommunalvalget 2021 i København, hvor københavnere med indvandrer- og efterkommerbaggrund i langt mindre grad deltog i valghandlingen end københavnere med dansk baggrund.

Beskæftigelses- og aktiveringsindsats

København har udfordringer på beskæftigelses- og aktiveringsområdet. Beskæftigelsesministeriets benchmark-rangliste af kommunernes beskæftigelsesindsats viser, at København ligger på en 46. plads målt ved forskellen mellem den faktiske og forventede andel af fuldtidspersoner på offentlig forsørgelse. Antallet af unge udenfor beskæftigelse eller uddannelse har gennem en årrække ligget relativt højt i København og på trods af et større fald i 2021, er der stadig langt til at indfri målsætningen om en halvering i 2030. Endelig har København et markant højere niveau af unge med afsluttede grundforløb på erhvervsuddannelserne, der mangler en læreplads og dermed ikke kan afslutte deres uddannelse, sammenlignet med hele landet.

Boligforhold

Almene boliger skal sikre, at der findes gode boliger i attraktive boligområder til alle i København. Når der bygges boliger i nye byudviklingsområder, stiller Københavns Kommune krav om, at 25 procent af boligerne skal være almene. Det ses dog, at en større andel af de planlagte private boliger er opført i forhold til andelen af de planlagte almene boliger i de nye byudviklingsområder. I Københavns allerede etablerede boligområder eksisterer der stadig boliger uden adgang til bad i boligen, og en større del af Københavns boliger er stærkt støjbelastede. Der er derfor et særligt løsningsbehov på boligområdet, hvis vi skal nå kommunens målsætninger.

Det sociale fundament

Det sociale fundament er det, der får borgerne til at trives. Eksempelvis behovet for mad, drikke, bolig, men også uddannelse, lighed og indflydelse. Det sociale fundament er i vid udstrækning baseret på FN's verdensmål.

Indikatorerne i det sociale fundament er udvalgt i tæt samarbejde med forvaltningerne og afspejler dermed også eksisterende fokusområder og prioriteringer i forvaltningerne, samt på hvilke områder der er tilgængelige datakilder på nuværende tidspunkt.

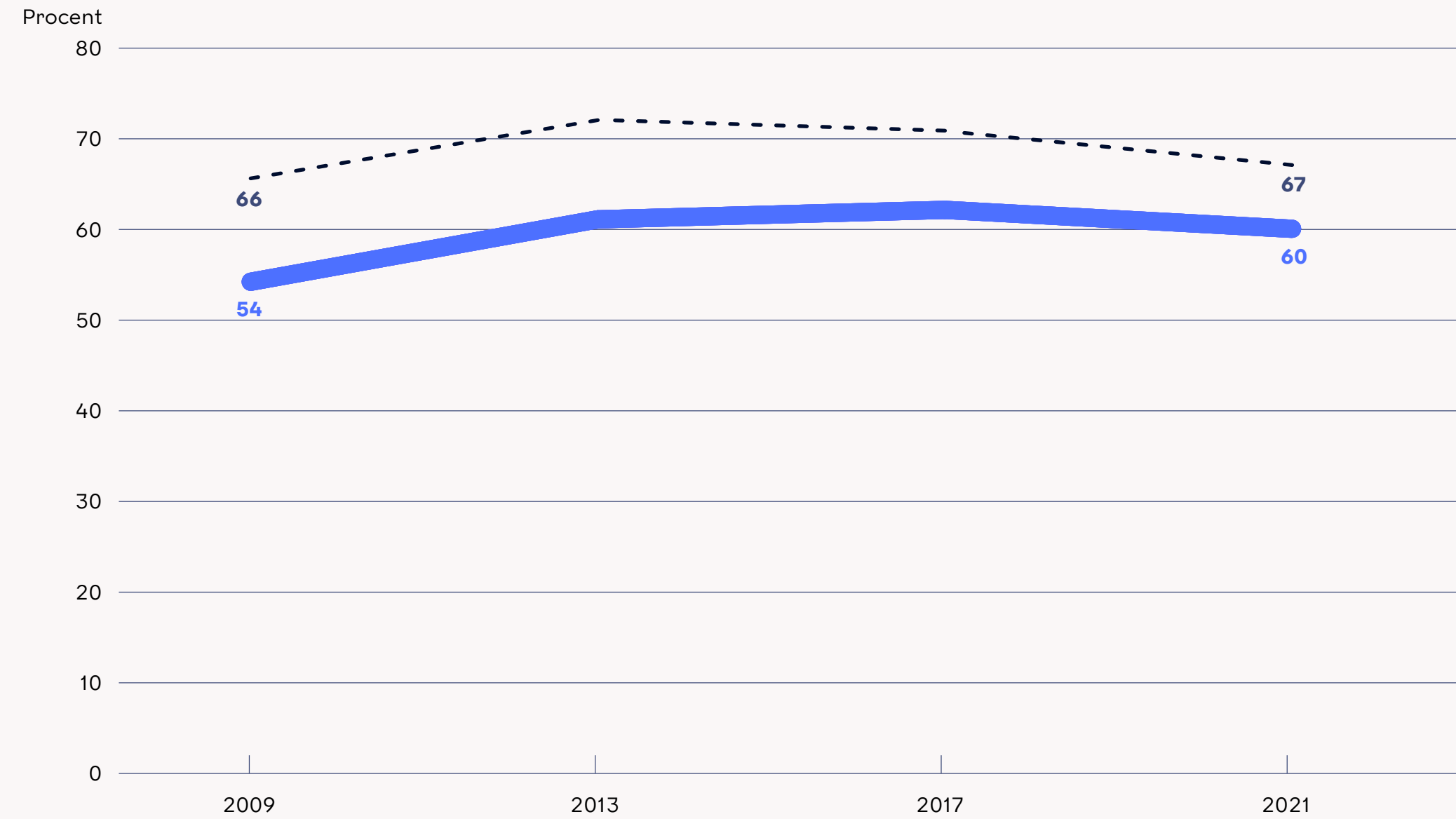
Der eksisterer ingen faglig definition af, hvornår man er indenfor grænsen i det sociale fundament. Derfor er grænseværdierne for indikatorer i det sociale fundament i så vidt muligt omfang fastsat på baggrund af kommunens politiske målsætninger. Derved afspejler modellens grænser i det sociale fundament også det politiske ambitionsniveau på flere områder. I tilfælde af, at der ikke eksisterer politiske målsætninger på området, er der anvendt benchmarks baseret på relative sammenligninger. Eksempelvis tidligere opgørelser, gennemsnit fra 6-byerne eller et nationalt gennemsnit.

Indflydelse

Alle borgere skal have stemme i og indflydelse på beslutninger, der påvirker deres liv. Demokratiske institutioner, ytringsfrihed, foreningsfrihed og pressefrihed fremmer inkluderende, deltagende og repræsentativ beslutningstagning i det offentlige liv.

Indflydelse

Gennemsnitlig valgdeltagelse ved kommunalvalg

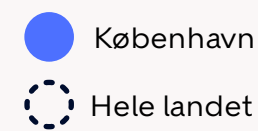

Beskrivelse

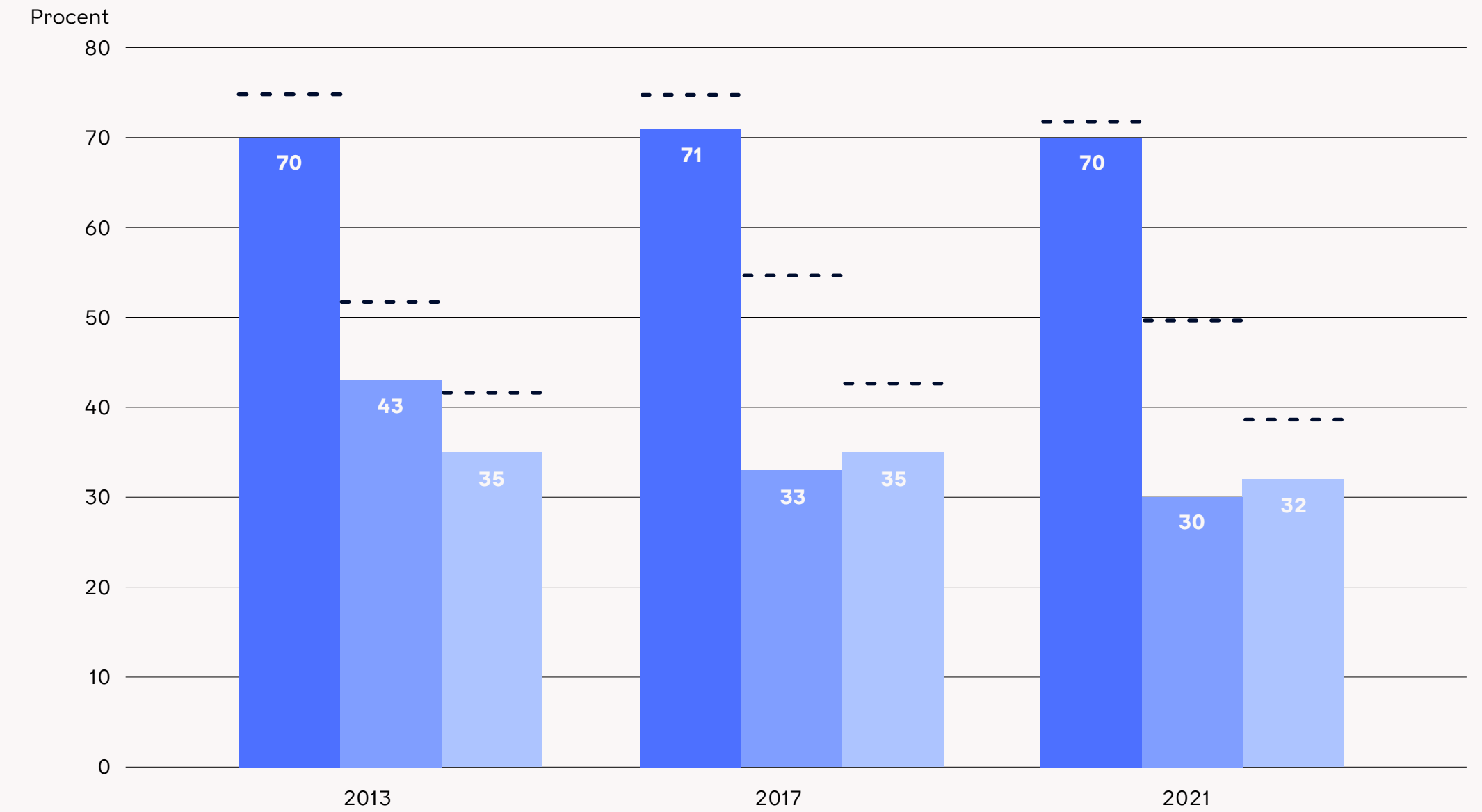
Kultur- og fritidsforvaltningen har hovedansvaret for valgbehandlingen i Københavns Kommune. Ved seneste kommunalvalg omfattede valgarbejdet 11 fysiske brevstemmesteder, en rullende valgbus samt samarbejder med udvalgte plejehjem, sygehuse, fængsler og uddannelsesinstitutioner – alt sammen med henblik på at øge valgdeltagelsen. På trods af de mange indsatser ligger valgdeltagelsen i København dog stadig under landsgennemsnittet.

Kilde

KMDvalg.dk

Gennemsnitlig valgdeltagelse ved kommunalvalg fordelt på herkomst

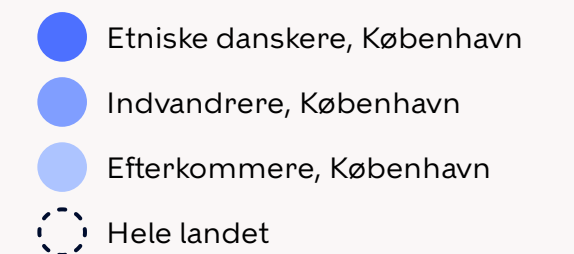

Beskrivelse

Der er stor forskel i valgdeltagelsen blandt vælgere med etnisk dansk oprindelse og vælgere med anden etnisk oprindelse end dansk. Dette gælder både for København og for hele landet samlet set. Andelen af indvandrere og efterkommere, der stemmer ved kommunalvalget, er mindre i København sammenlignet med hele landet, og denne forskel er steget siden valget i 2013. Dette skyldes, at der er sket et større fald i andelen af indvandrere og efterkommere, der stemmer ved kommunalvalg i København. Ved kommunalvalget i 2021 stemte 30 procent af borgere med indvandrebaggrund i København, mens 50 procent af borgere med indvandrebaggrund i hele landet stemte.

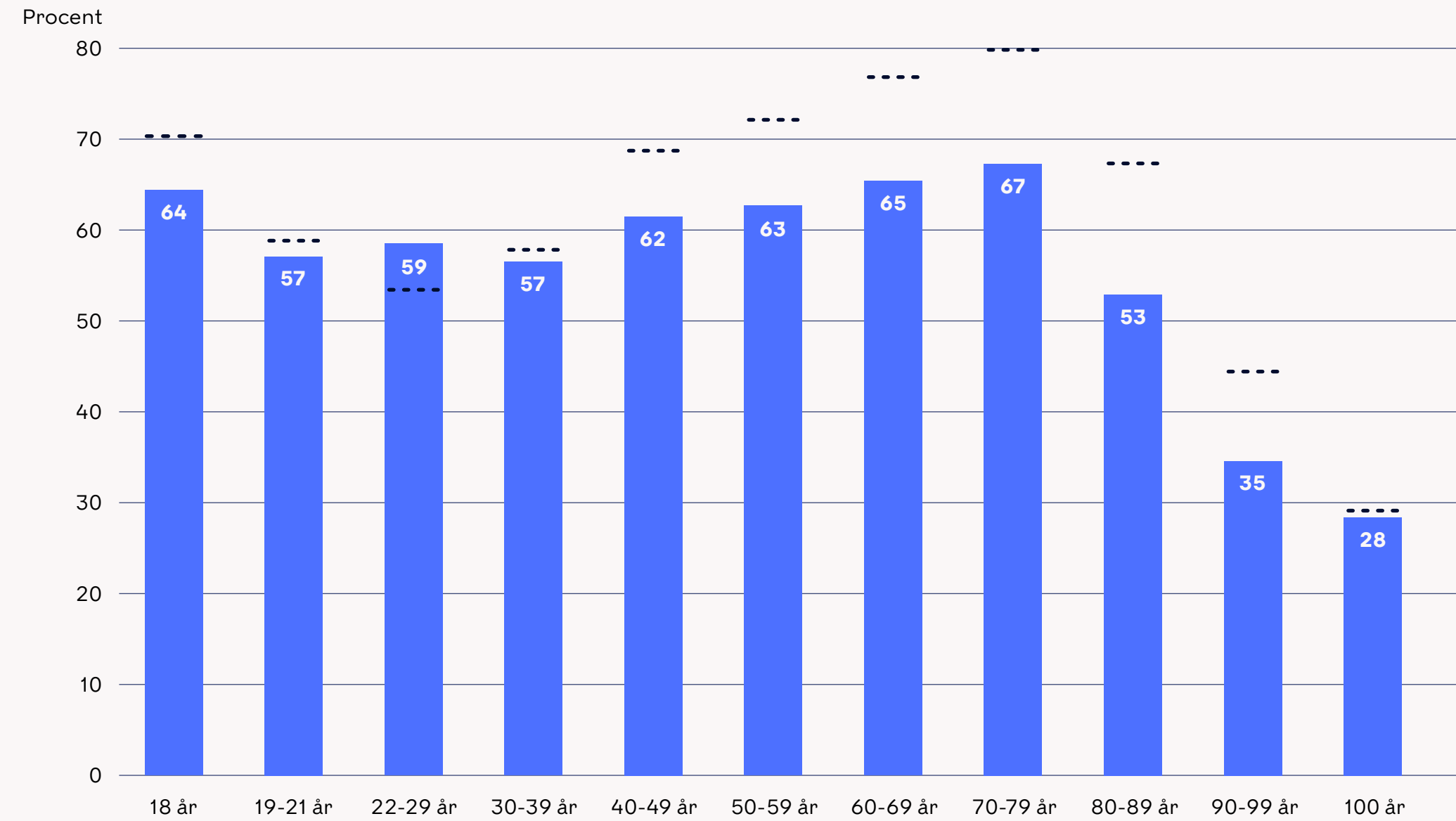
Kilde

Bhatti, Y., Dahlgaard, J. O., Hansen, J. H., & Hansen, K. M. (2014)., Hansen, K. M. (2018). og Hansen, K. M. (2022).

Indflydelse

Gennemsnitlig valgdeltagelse ved kommunalvalg fordelt på alder

Beskrivelse

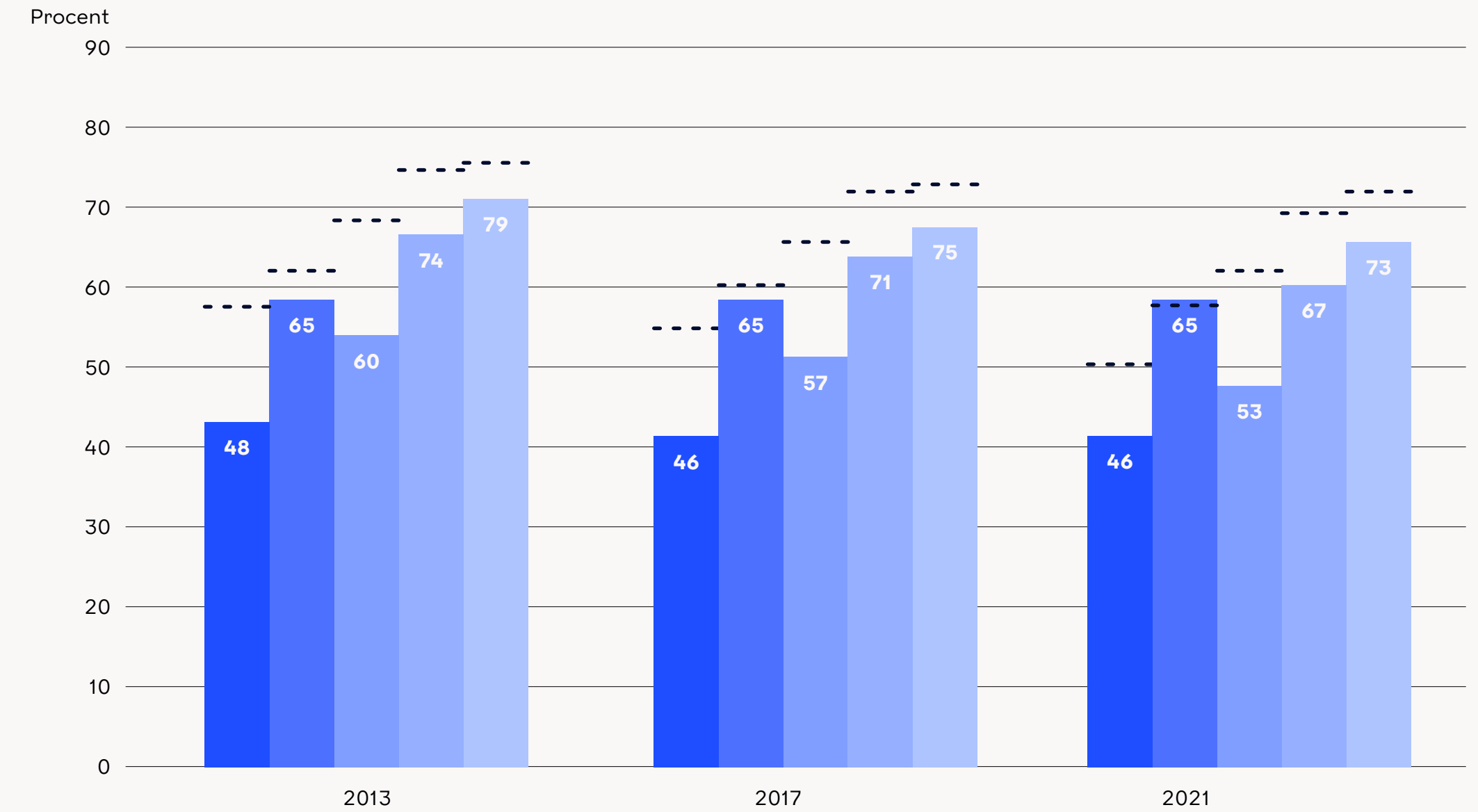
Valgdeltagelsen blandt 18-årige er markant højere end blandt borgere i aldersgrupperne 19 til 21 år, 22 til 29 år og 30 til 39 år i København ved kommunalvalget i 2021. Valgdeltagelse blandt disse aldersgrupper er dog relativt set på niveau med den gennemsnitlige valgdeltagelse for disse aldersgrupper i hele landet. Den højeste valgdeltagelse ligger hos gruppen af 70 til 79-årige både i København og i hele landet, men valgdeltagelsen for denne aldersgruppe er markant højere i hele landet end i København.

Kilde

Hansen, K. M. (2022).

- København
- Hele landet

Gennemsnitlig valgdeltagelse ved kommunalvalg fordelt på uddannelsesniveau

Beskrivelse

Det er et velkendt fænomen fra dansk såvel som international forskning, at valgdeltagelsen stiger med uddannelsesniveauet. Ved kommunalvalget i 2021 er der en forskel på 27 procentpoint mellem de kortest og længst uddannede i valgdeltagelsen i København. Dette er en større skævvridning på tværs af uddannelsesniveau sammenlignet med hele landet, hvor forskellen ligger på 24 procentpoint. Forskellen i valgdeltagelse for de kortest og længst uddannede er dog faldet siden kommunalvalget i 2013, hvor den lå på 31 procentpoint.

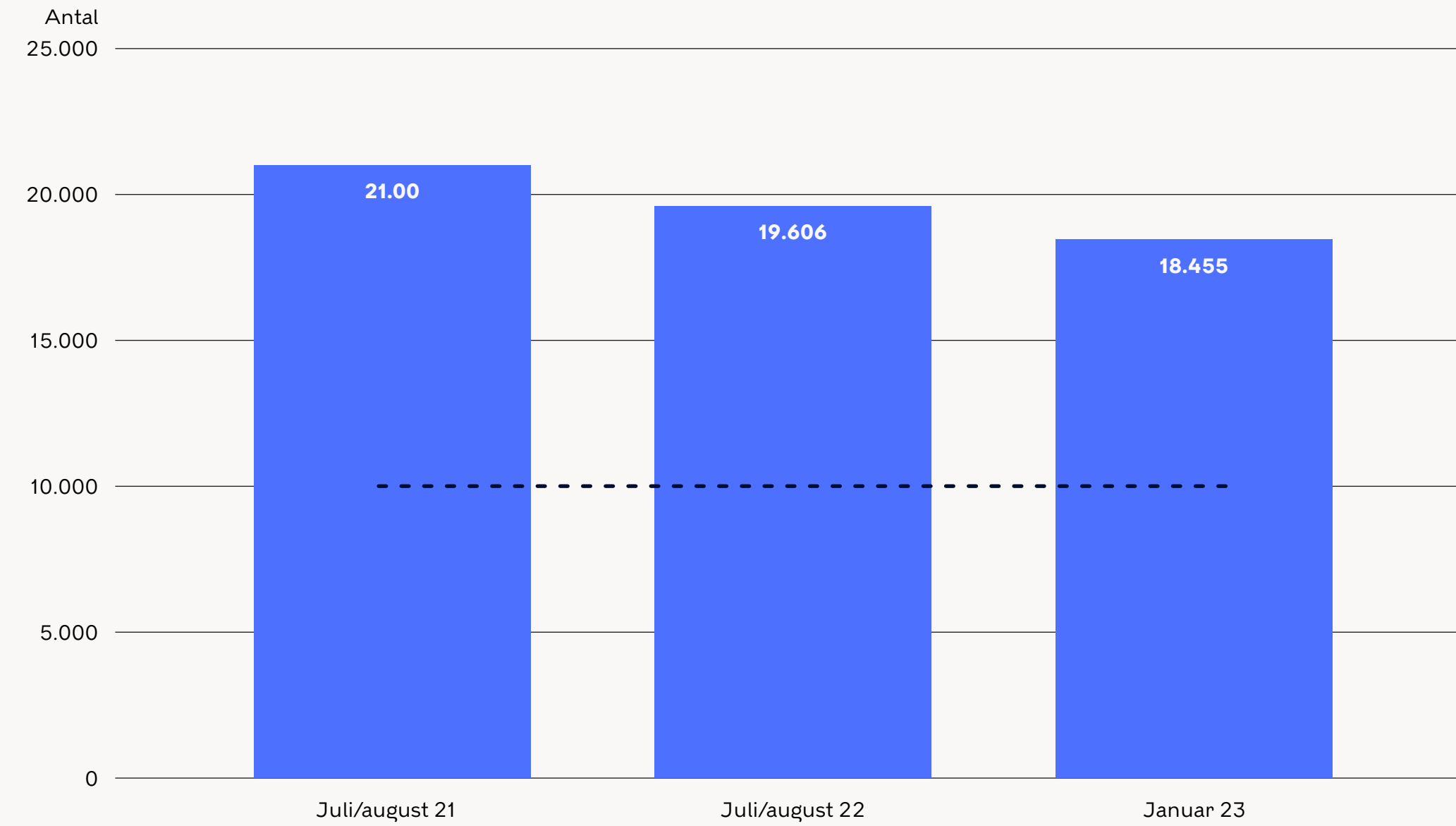
Kilde

Bhatti, Y., Dahlgaard, J. O., Hansen, J. H., & Hansen, K. M. (2014)., Hansen, K. M. (2018). og Hansen, K. M. (2022).

- Grundskole, København
- Gymnasial udd., København
- Faglig udd., København
- Kort og mellemlang videregående udd., København
- Lang videregående udd., København
- Hele landet

Indflydelse

Antal medlemmer af Københavns Kommunes Borgerpanel

Beskrivelse

Københavns Kommunes Borgerpanel er et panel, hvor københavnere frivilligt kan melde sig og få muligheden for at modtage og svare på undersøgelser fra Københavns Kommune. Borgerpanelet giver borgerne mulighed for at tilkendegive deres ønsker til byens udvikling. I 2021 nåede vi at udsende fire undersøgelser, mens der i 2022 blev udsendt syv undersøgelser. Medlemmer udmelder sig løbende, og det vil derfor blive nødvendigt at opdatere Borgerpanelet på sigt. Pt. er det meningen at opdatere antallet af medlemmer, når vi når ned på omkring 10.000 medlemmer.

Kilde

Københavns Kommunes Borgerpanel

Note

Undersøgelserne er meget varierede lige fra biodiversitet, cykelparkering, områdeudnyttelse og til affaldshåndtering. Det er de forvaltninger/enheder, der benytter panelet, der vælger emne for undersøgelsen.

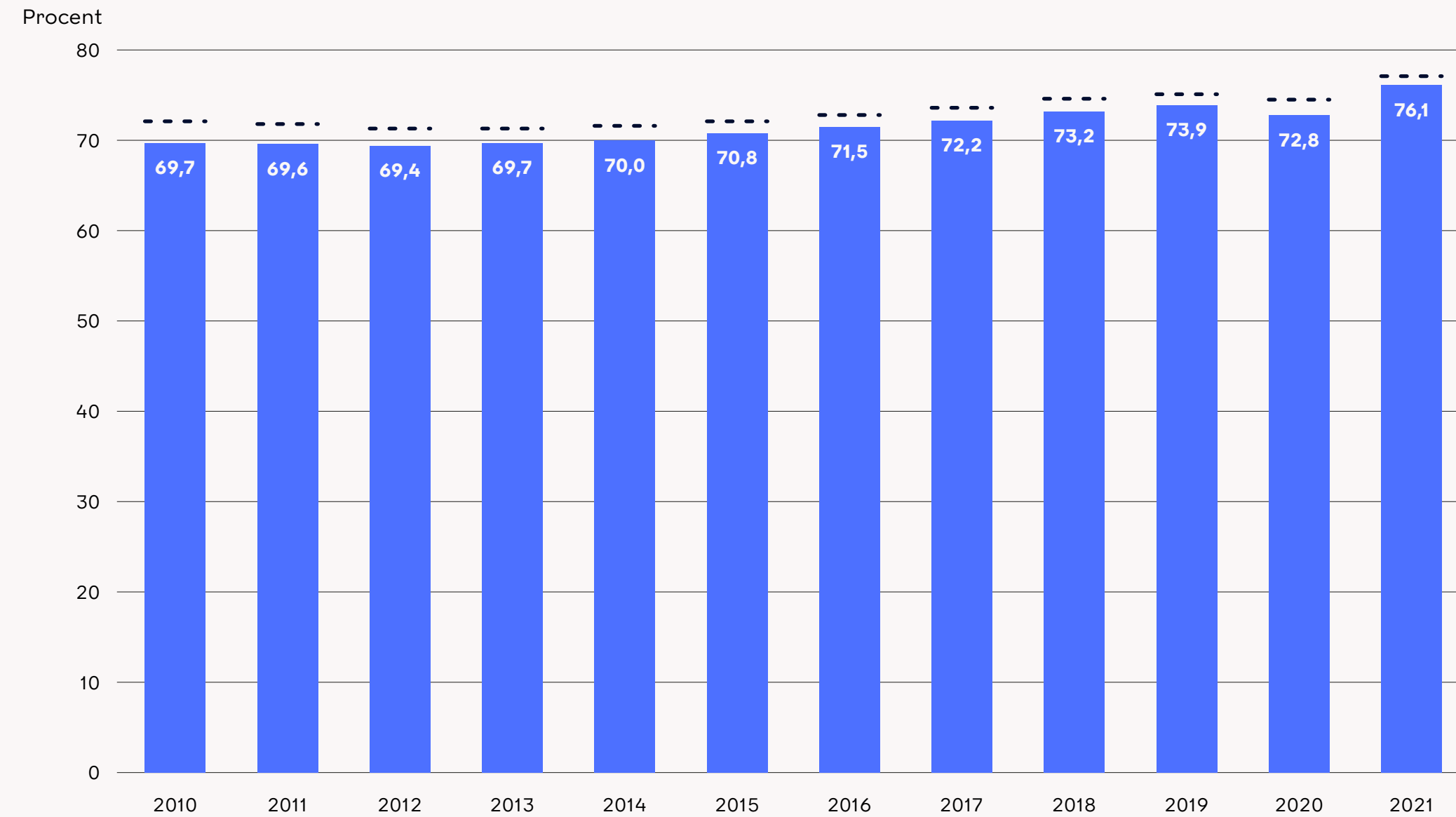
- København
- Opdateringsgrænse

Arbejde og indkomst

Anstændigt arbejde og tilstrækkelig indkomst.
Arbejde, der er sikkert, meningsfuldt og retfærdigt lønnet, giver husholdninger den nødvendige indkomst til at opfylde mange af deres behov og ønsker.

Arbejde og indkomst

Beskæftigelsesfrekvensen

Beskrivelse

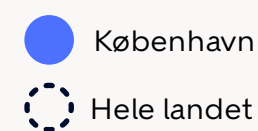
Beskæftigelsesfrekvensen er generelt højere i landet end i København over hele perioden. Dog er København kun et procentpoint fra landets niveau i 2021, hvilket er den laveste difference i perioden 2010 til 2021.

Kilde

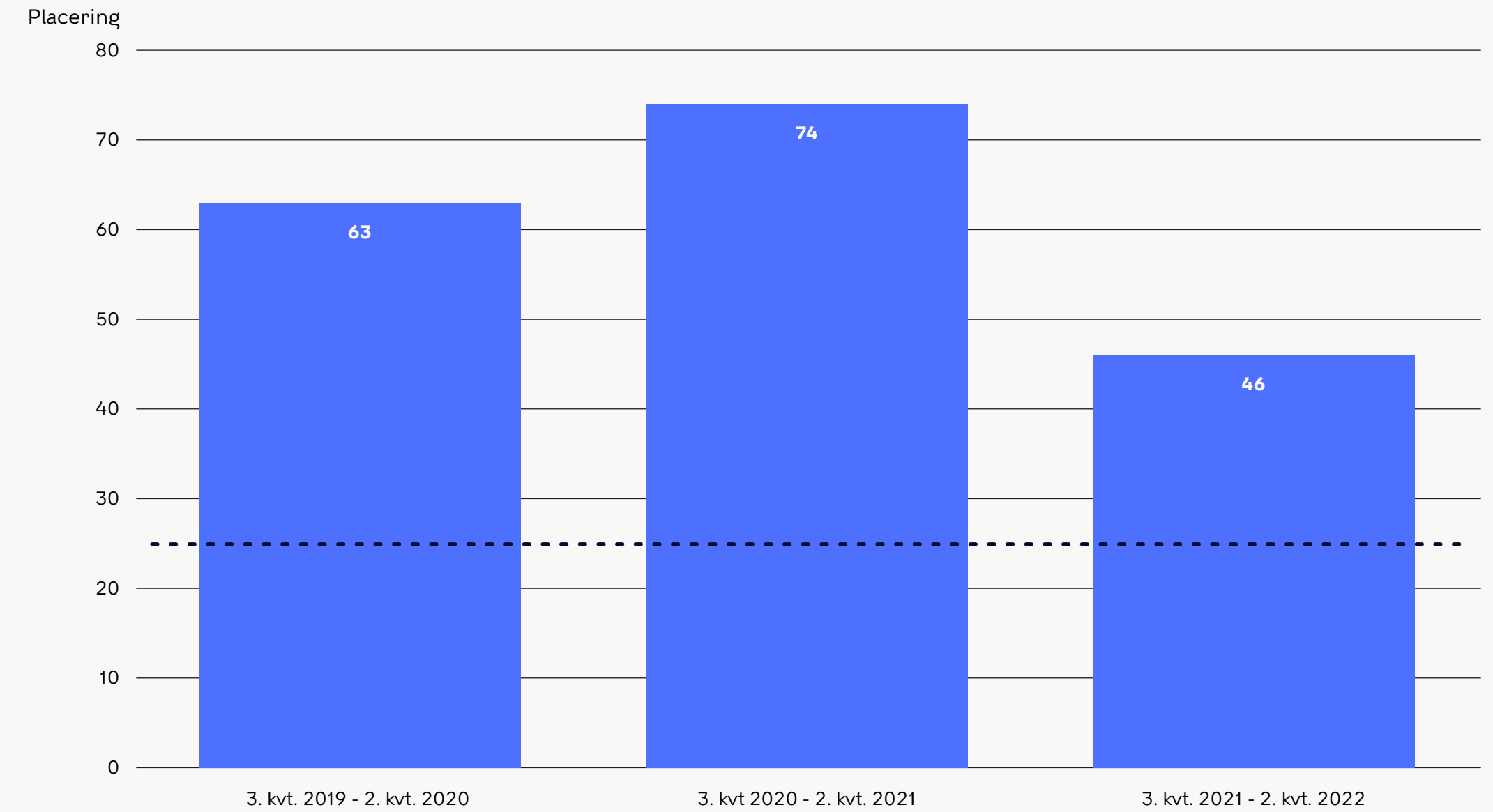
Danmarks Statistik (Statistikbanken.dk)

Note

Beskæftigelsesfrekvensen angiver antal beskæftigede som andel af en given befolkningsgruppe.

Københavns Kommunes placering på Beskæftigelsesministeriets benchmark-rangliste af kommunernes beskæftigelsesindsats

Beskrivelse

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen har som målsætning, at Københavns Kommune skal være i top-25 i 2025 på Beskæftigelsesministeriets benchmark-rangliste for, hvor gode de 98 kommuner er til at få borgerne i job og uddannelse og dermed væk fra offentlig forsørgelse. København indtager en 46. plads, og København opfylder derfor endnu ikke forvaltningens top-25-målsætning. Det går dog i den rigtige retning, og det er den højeste placering for København siden ranglistens start i 2017. Københavns Kommune har 190 færre borgere på offentlig forsørgelse, end man kunne forvente ud fra Københavns ram-

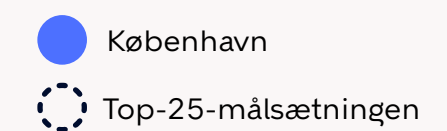
mevilkår. Det vil sige, at København har færre borgere på offentlig forsørgelse, end Beskæftigelsesministeriets måling forventer.

Kilde

Jobindsats.dk

Note

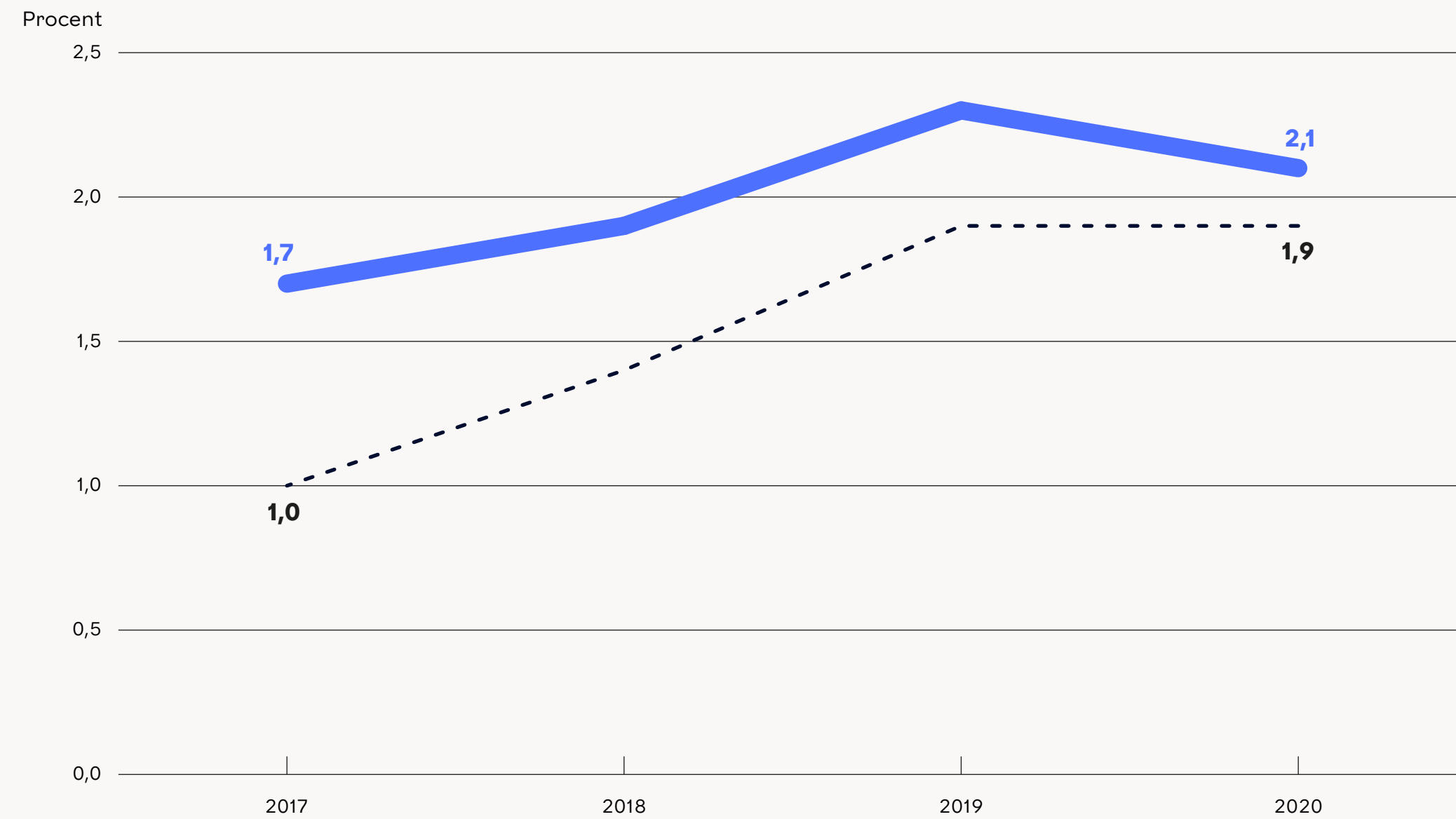
Målingen dækker målgrupperne: dagpenge, kontantydelse, arbejdsmarkedsydelse, sygedagpenge, jobafklaringsforløb, kontant- og uddannelseshjælp, revalidering, forrevalidering, integrationsydelse, ledighedsydelse og ressourceforløb.

Arbejde og indkomst

Andelen af børn, der vokser op i økonomisk fattigdom

Beskrivelse

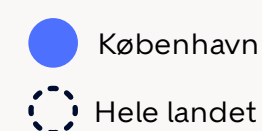
I 2020 levede 2,1 procent af alle børn i København i en familie, der tre år i træk har kunne betegnes som økonomisk fattige. Andelen er dermed steget siden 2017. Sammenlignet med hele landet er andelen af 3-årsfattige børn højere i København. Denne forskel har dog været faldende siden 2017.

Kilde

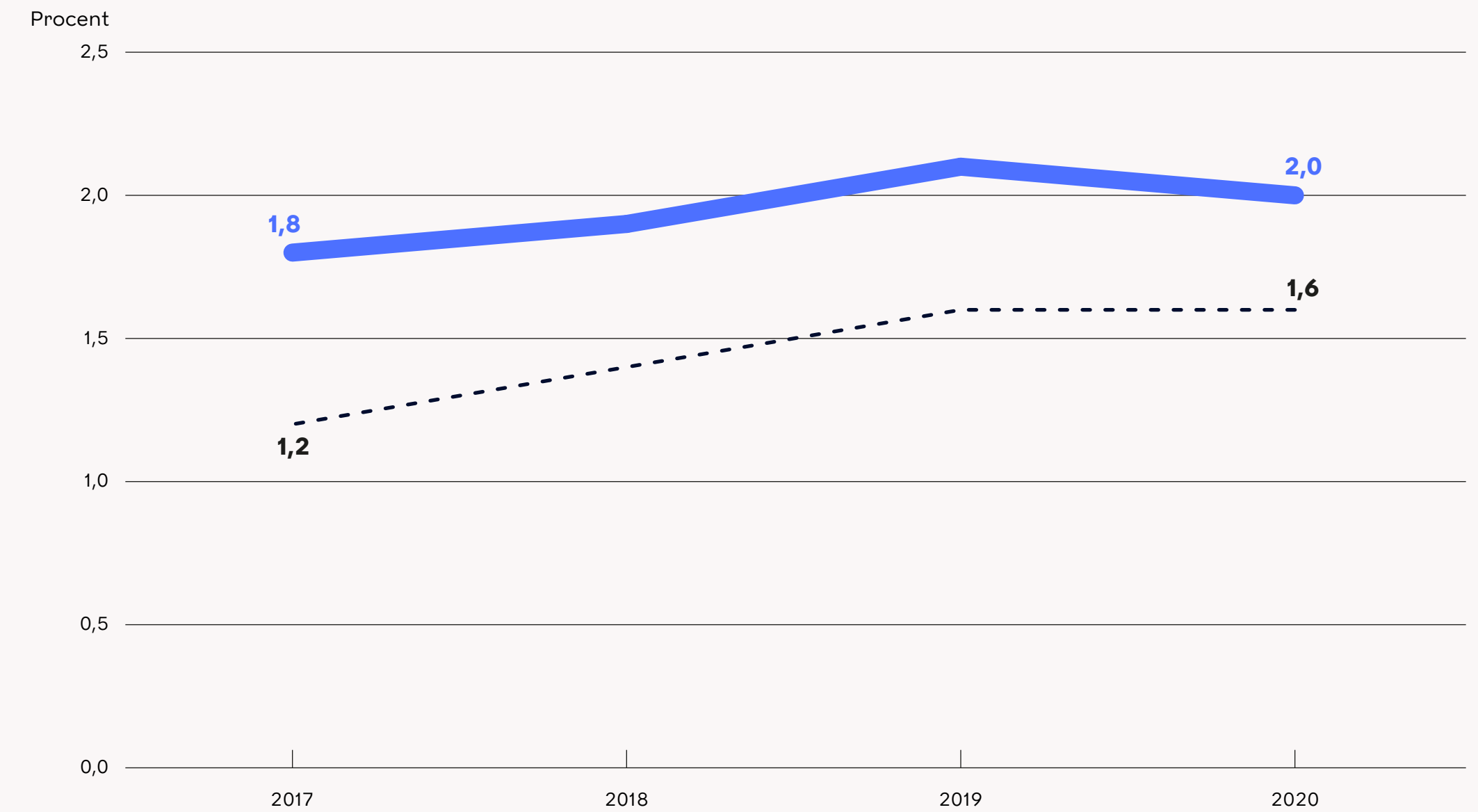
Københavns Kommunes beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik

Note

Udregningen er baseret på Danmarks Statistiks fattigdomsdefinition med enkelte korrektioner. Man er fattig, hvis man både har indkomst og formue under lavindkomstgrænsen. Familier, hvor hovedforsørgeren er studerende eller har en negativ indkomst, er pr. definition ikke fattige.

Andelen af borgere, der lever i økonomisk fattigdom

Beskrivelse

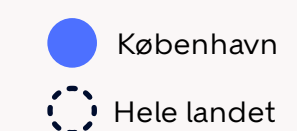
I perioden 2017 til 2020 er andelen af økonomisk 3-årsfattige vokset både i København og i resten af landet. Sammenlignet med hele landet er andelen af 3-årsfattige borgere højere i København. Denne forskel har dog været faldende siden 2017.

Kilde

Københavns Kommunes beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik

Note

Udregningen er baseret på Danmarks Statistiks fattigdomsdefinition. Man er fattig, hvis man både har indkomst og formue under lavindkomstgrænsen. Familier, hvor hovedforsørgeren er studerende eller har en negativ indkomst, er pr. definition ikke fattige.

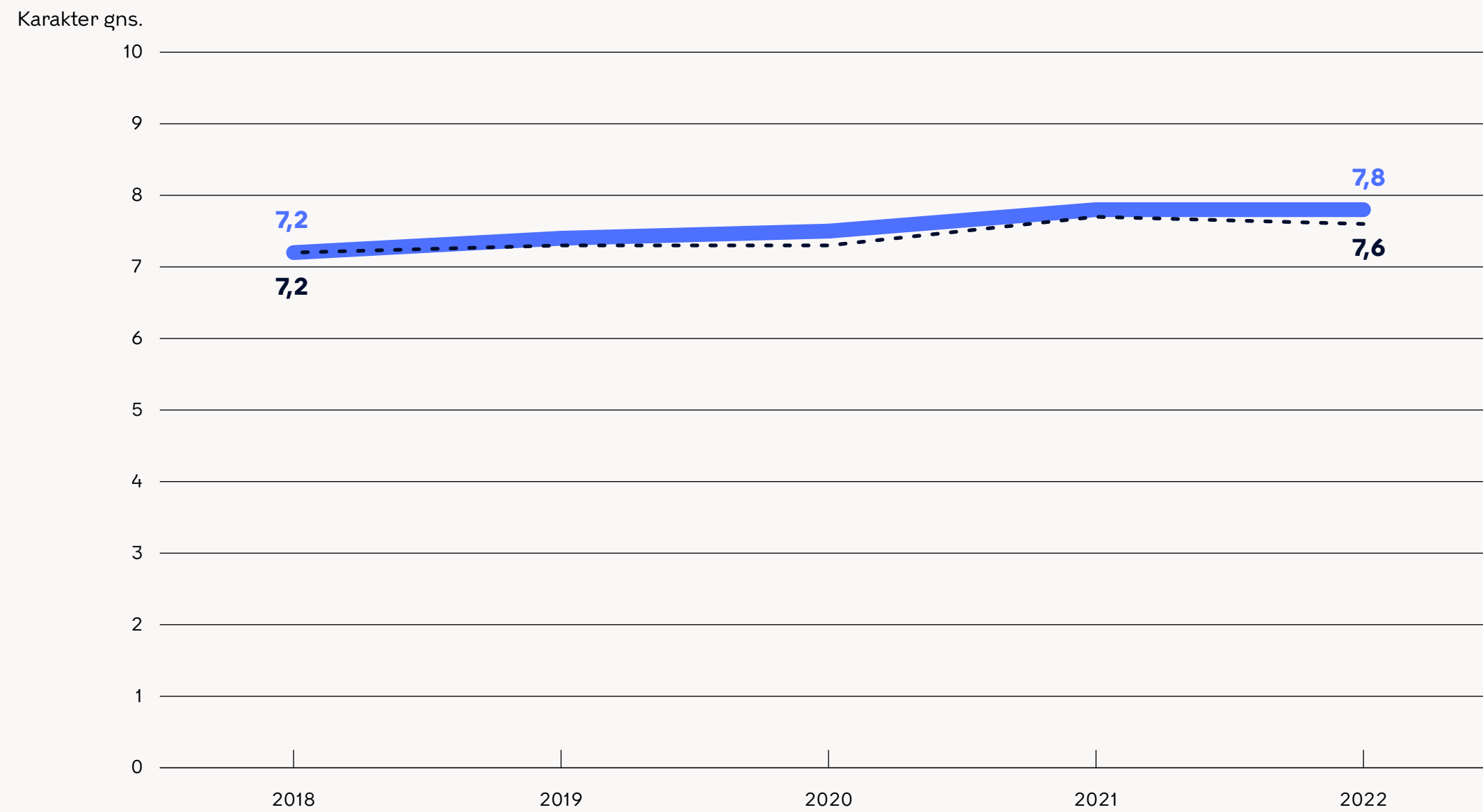

Uddannelse

Adgang til livslang læring. Uddannelse er grundlaget for vores muligheder for at deltage i samfundet og gribe muligheder gennem hele livet.

Uddannelse

Karaktergennemsnit ved folkeskolens afgangseksamen

Beskrivelse

Karaktergennemsnittet er steget løbende gennem en årrække. Det er vigtigt at afvente resultaterne fra sommeren 2023, da den positive udvikling er påvirket af særlige regler på baggrund af coronasituationen. Det er ikke desto mindre positivt, at niveauet i København er steget og nu også er højere end karaktergennemsnittet i hele landet.

Kilde

Børne- og Undervisningsministeriet (Uddannelsesstatistik.dk)

Note

Opgørelsen baseres på resultaterne for elever i 9. klasse ved alle 10 obligatoriske afgangsprøver i folke- og specialskoler. Privatister indgår ikke.

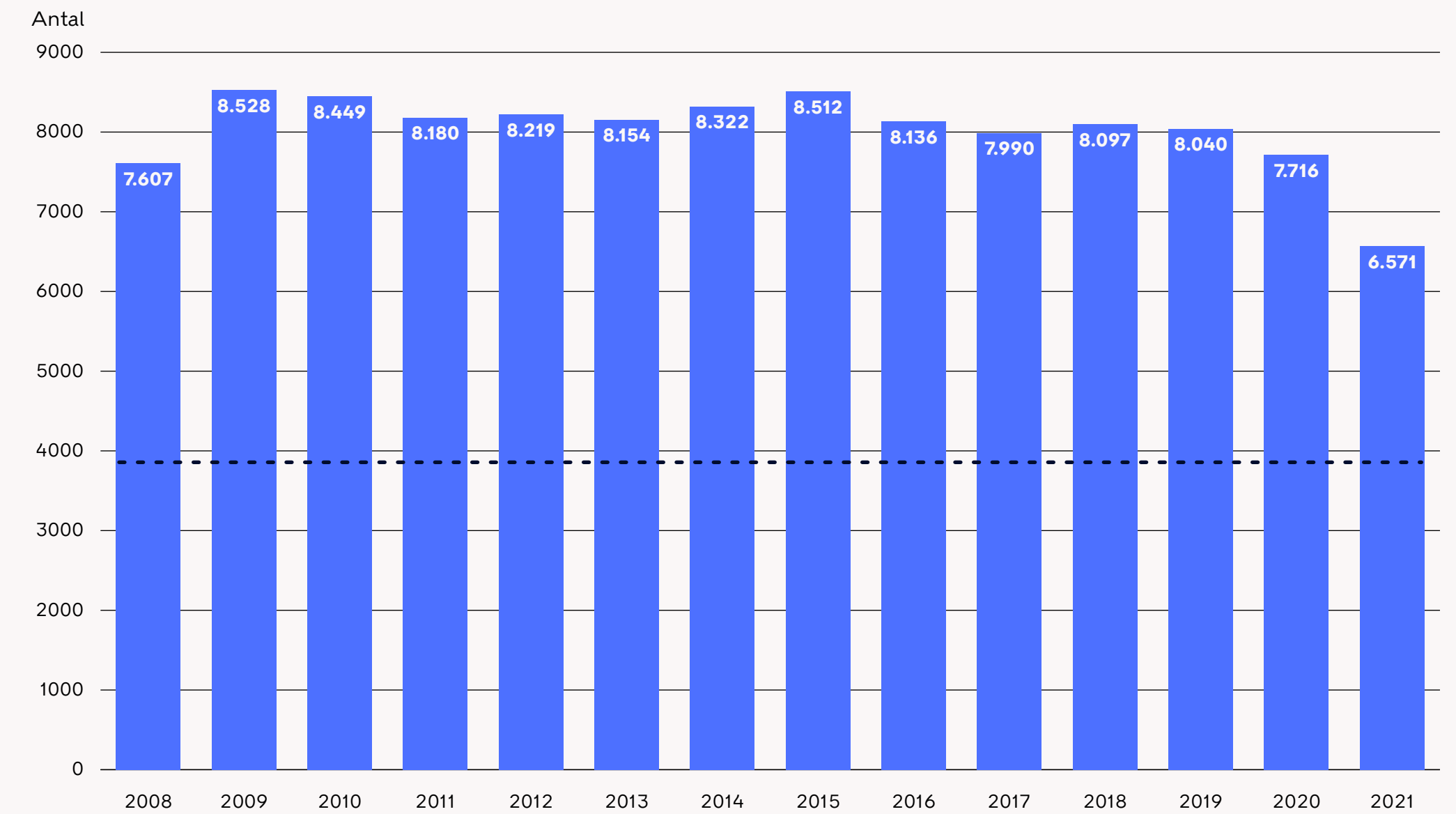

København

Hele landet

Antal NEET-unge

Beskrivelse

Siden 2009 har der været en nedadgående tendens i antallet af NEET-unge i København. Målsætningen for 2030 er en halvering af antallet fra 2020, hvilket kræver, at der bliver skåret lidt under 4000 unge fra gruppen årligt. Fra 2020 til 2021 faldt antallet med 1.145 unge.

Kilde

Danmarks Statistik (Statistikbanken.dk)

Note

NEET er en indikator, som angiver hvor stor en del af unge i en given aldersgruppe (16-24 år), der hverken er i beskæftigelse eller uddannelse. Målsætningen for 2030 er, at antallet af NEET-unge fra 2020 skal halveres.

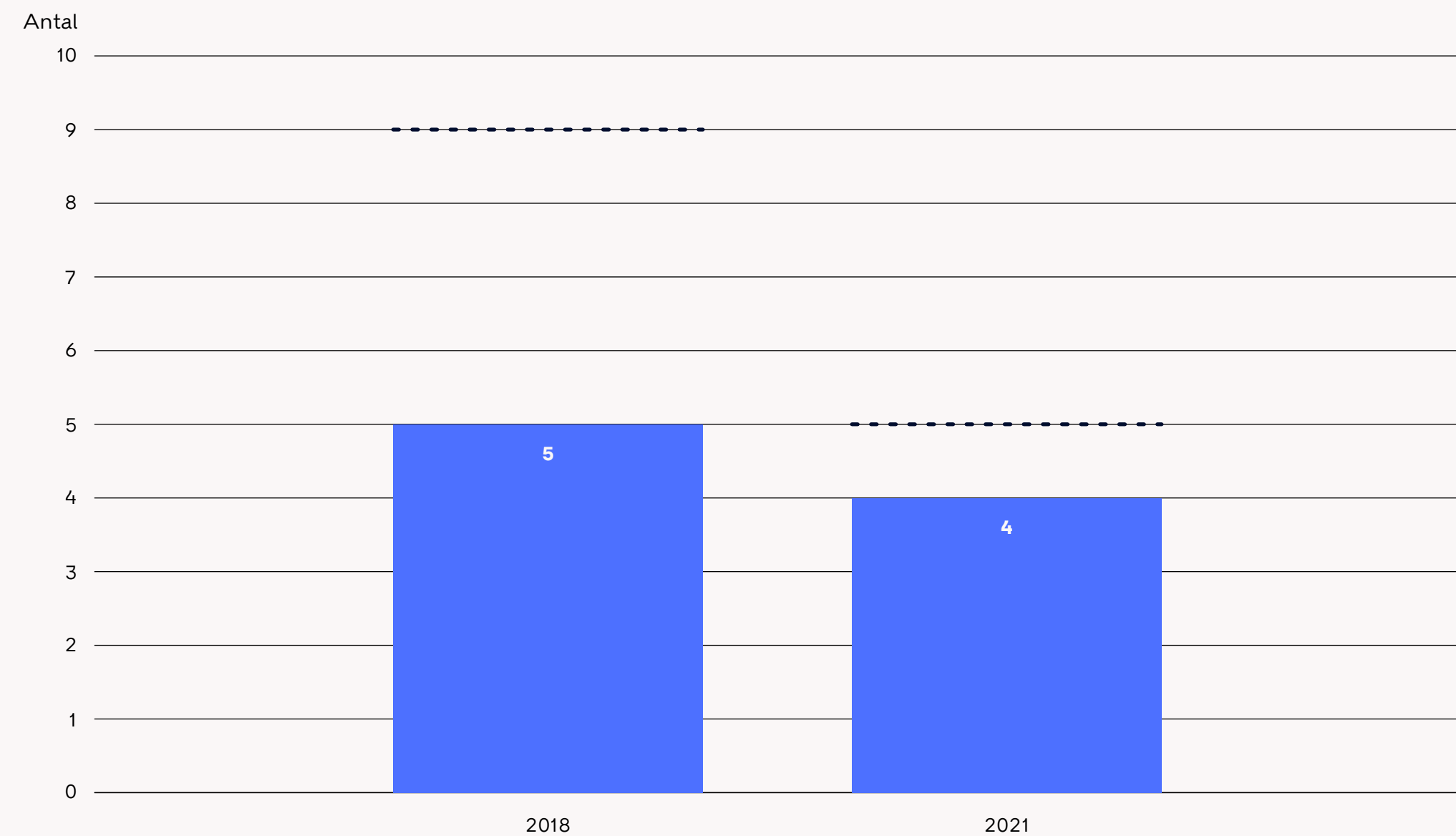

København

2030-målsætning

Antal biblioteksudlån pr. borger

Beskrivelse

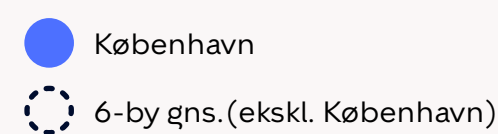
Kultur- og fritidsforvaltningen varetager biblioteksområdet i Københavns Kommune. Det er én af forvaltningens kerneopgaver og dermed også et område, hvor der er stort fokus. Det samlede udlån af bøger var på sit højeste i 2018 inden coronakrisen, hvor København havde fem udlån pr. borger i gennemsnit. Fra 2018 til 2021 er antallet faldet til fire udlån pr. borger. I 2018 er der ni udlån pr. borger i gennemsnit i 6-byerne, men frem mod 2021 falder dette til fem udlån, hvorfor antallet af udlån pr. borger er faldet mere i 6-byerne sammenlignet med København.

Kilde

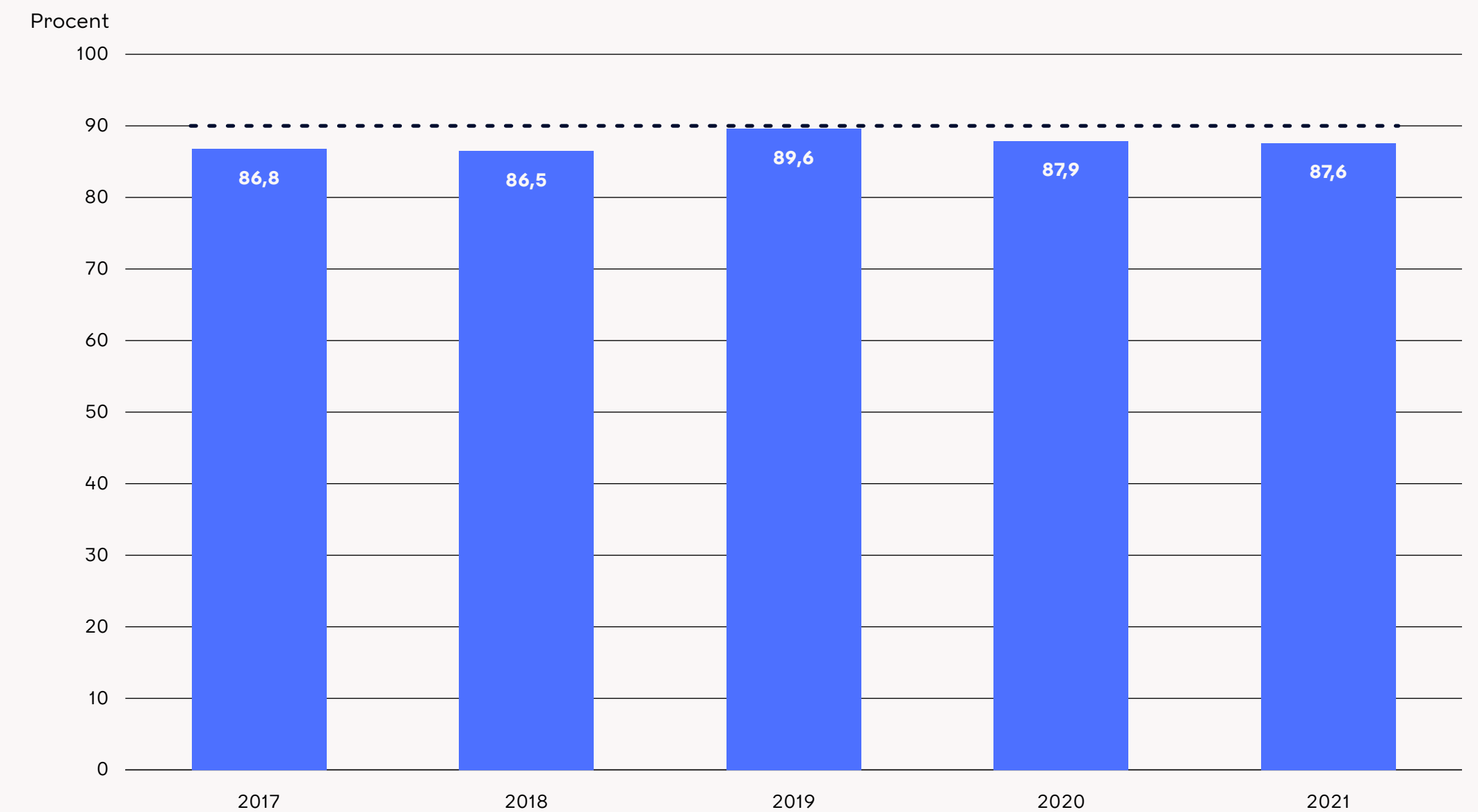
6-by Nøgttalsrapport 2018 og 2021 samt Danmarks Statistik (Statistikbanken.dk)

Note

I 2017 blev der implementeret et nyt bibliotekssystem. Det er derfor ikke muligt at sammenligne tidligere data med data opgjort efter 2017.

Overgang til ungdomsuddannelser (15 mdr. efter afgang fra folkeskolen)

Beskrivelse

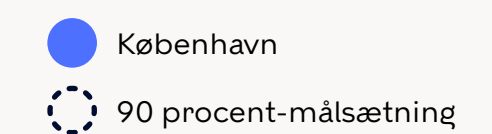
Andelen af elever, der starter på en ungdomsuddannelse, ligger på 88 procent i 2021, hvilket er et relativt højt niveau. Det er vigtigt, at folkeskolen i København - både almen- og specialskoler - ruster eleverne til at kunne starte på og gennemføre en ungdomsuddannelse, når de forlader folkeskolen. En målsætning i København er, at mindst 90 procent af kommunens 25-årige skal have gennemført en ungdomsuddannelse.

Kilde

Københavns Kommunes Børne- og Ungdomsforvaltning

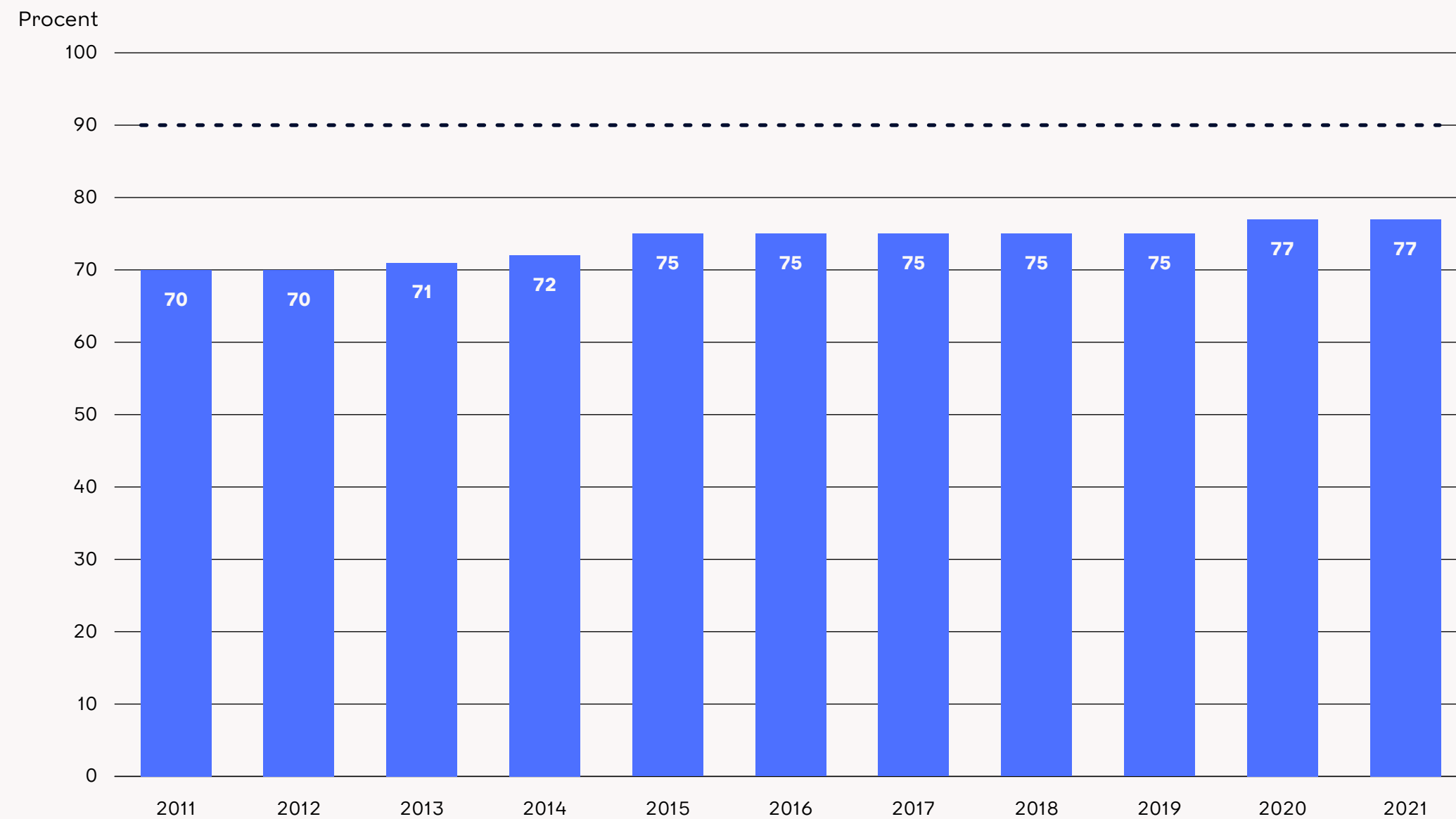
Note

Opgørelsen er baseret på afgangselever i 9. klasse i Københavns folke- og specialskoler. Privatister og fraflyttere indgår ikke. Året henviser til tidspunktet, hvor eleverne forlod en københavnsk folkeskole.

Uddannelse

Andelen af 25-årige opvokset i Københavns Kommune, der har gennemført en ungdomsuddannelse

Beskrivelse

Andelen af unge opvokset i København, der har gennemført en ungdomsuddannelse som 25-årig, er steget med syv procentpoint de seneste 10 år. Fra 2015 til 2019 lå andelen på et konstant niveau på 75 procent, men de senest år har udviklingen været positiv og ligger i 2021 på 77 procent. Københavns Kommunes målsætning er, at mindst 90 procent af de 25-årige, der er opvokset i kommunen, skal have gennemført en ungdomsuddannelse i 2030.

Kilde

Københavns Kommune pba. Danmarks Statistiks registerdata

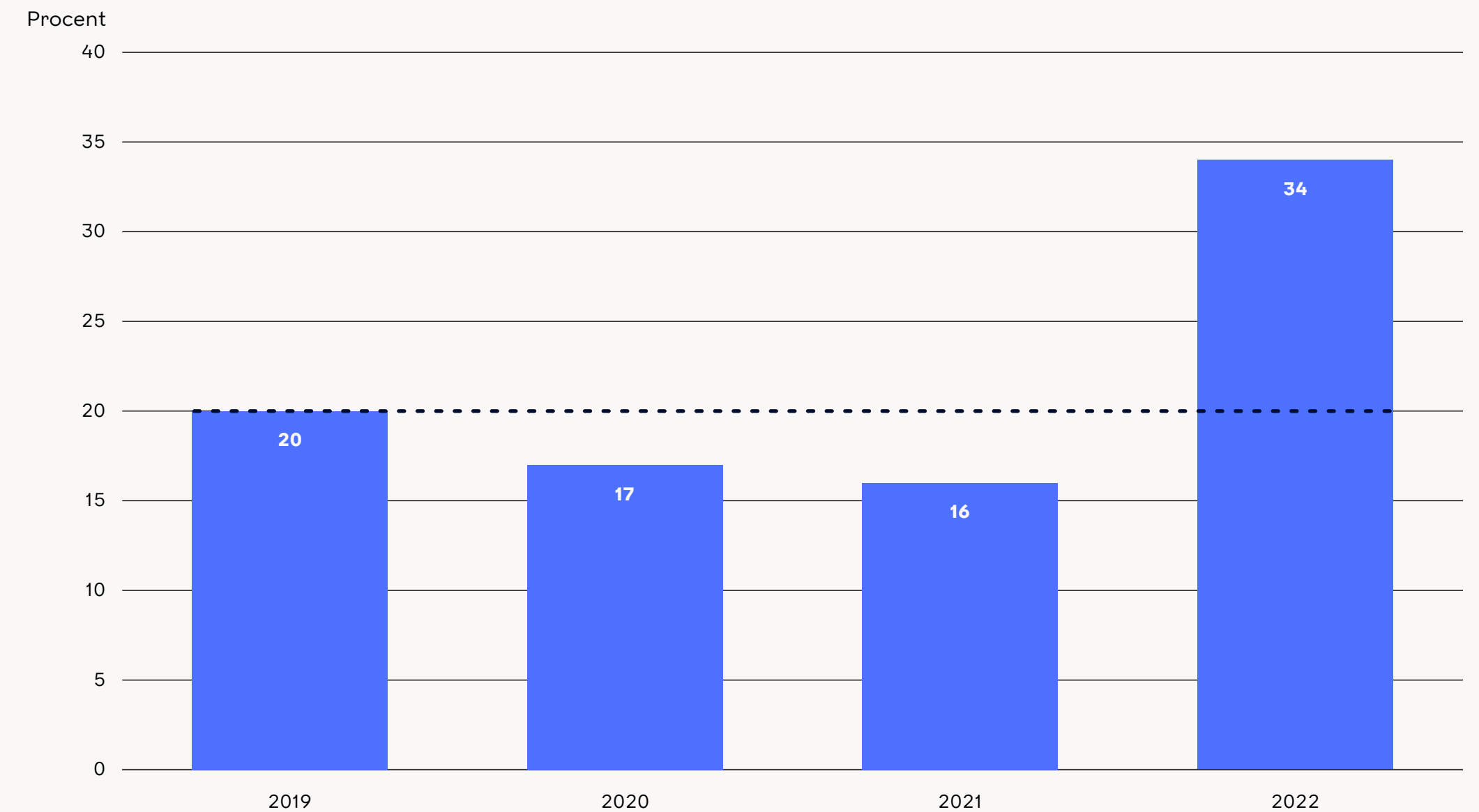
Note

"Opvokset" er defineret ved, hvorvidt den unge som 14-årig havde bopæl i Københavns Kommune og fortsat bor der som 25-årig.

- København
- 90 procent-målsætning

Andel elever med højt fravær

Beskrivelse

Andelen af elever med et fravær på 10 procent eller over er steget voldsomt. Det er dog svært at benytte de seneste års tal til at konkludere, at der er udfordringer trivselsmæssigt for en øget andel elever i skolerne, da coronasituationen har betydet, at mange elever har haft markant flere sygedage. 10 procent fravær behøver ikke nødvendigvis være et udtryk for, at eleverne har trivselsmæssige udfordringer, men skolefravær hænger for en del elever sammen med deres oplevelse af skolen, og derfor er det vigtigt, at skolerne arbejder forebyggende, hvis andelen er stigende. Målsætningen er angivet som niveauet i 2019 før corona, som medførte en markant stigning i fraværet.

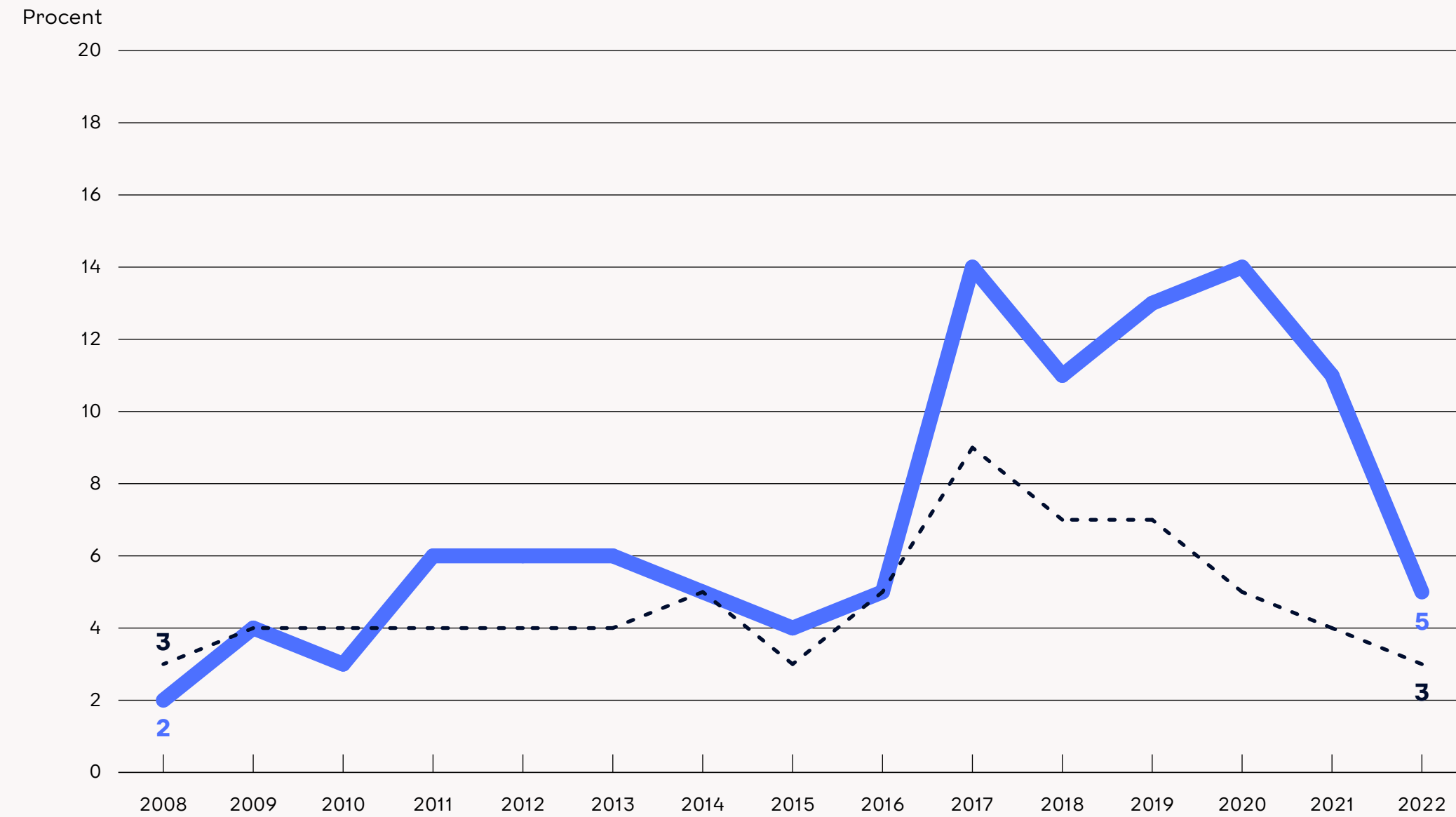
Kilde

Københavns Kommunes Børne- og Ungdomsforvaltning

- København
- 20 procent-målsætning

Uddannelse

Udvikling i andelen af unge læreplads-søgende med fuldførte grundforløb

Beskrivelse

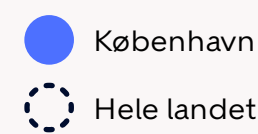
Der har været en faldende tendens i manglen på lærepladser i perioden 2020 til 2022 for København. Denne tendens har været set for hele landet siden 2017. Ca. fem procent af unge københavnere, som tilgik et grundforløb i 2021, manglede en læreplads i 2022. Dette er højere end niveauet for hele landet, hvor tre procent af unge med afsluttet grundforløb manglede en læreplads. Det skal bemærkes, at forskellen mellem København og hele landet har været faldende gennem de seneste år.

Kilde

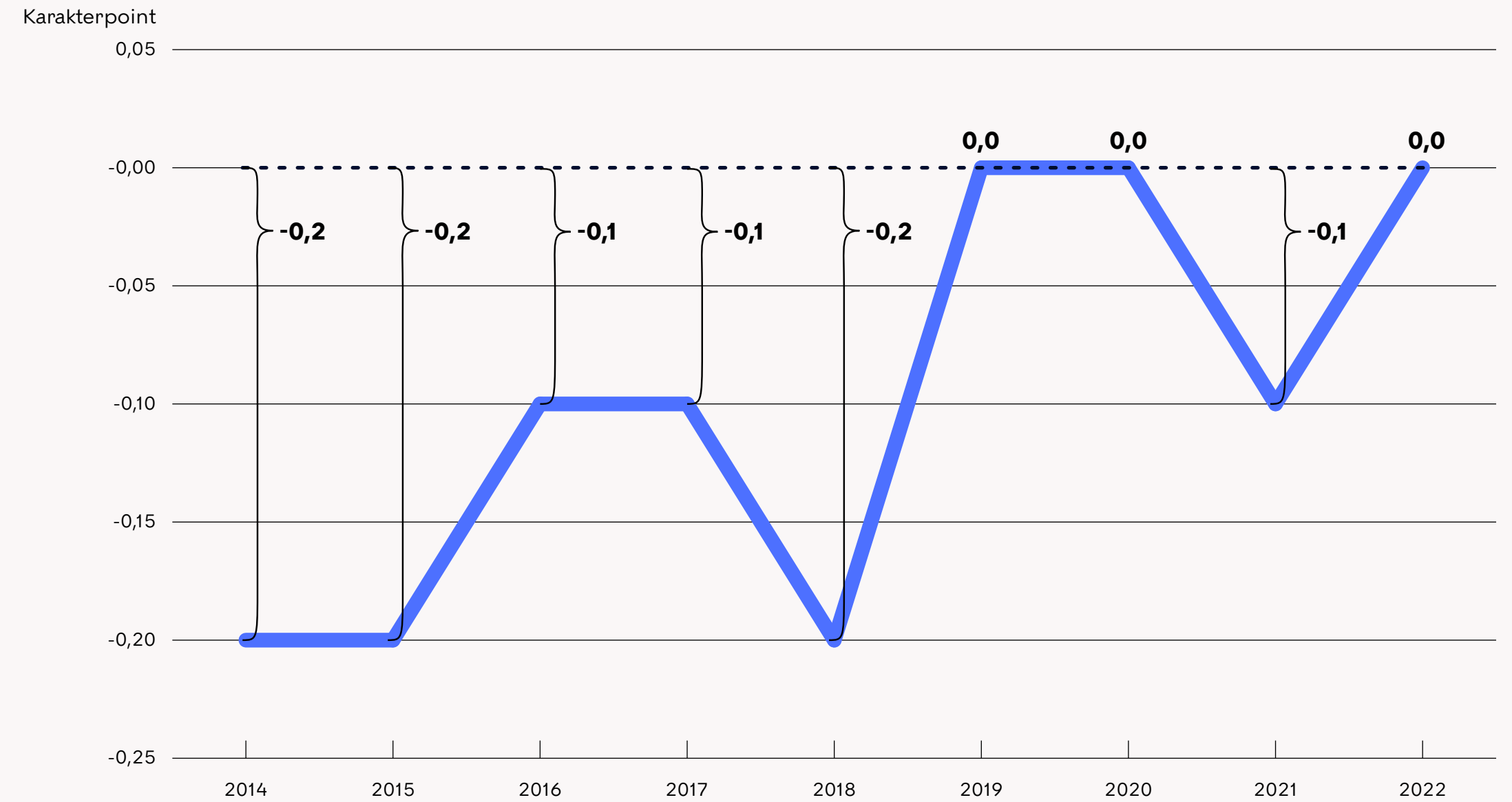
Børne- og Undervisningsministeriet (Uddannelsesstatistik.dk)

Note

Unge er defineret som 15 til 29-årige. Antallet af lærepladssøgende er opgjort som antal lærepladssøgende med afsluttet grundforløb. Andelen af lærepladssøgende med afsluttet grundforløb er opgjort som andel af borgere, der har tilgået et erhvervsfagligt grundforløb året før.

Karaktergennemsnit i forhold til den socioøkonomiske reference

Beskrivelse

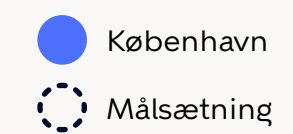
Efter en årrække hvor den københavnske folkeskole klarede sig dårligere fagligt, end hvad man kunne forvente set i forhold til elevernes baggrund, er København nu på niveau med de statistiske forventninger. Det er positivt, at det faglige niveau er løftet og stabiliseret, så København er på niveau med, hvad der forventes, i tre ud af de seneste fire år.

Kilde

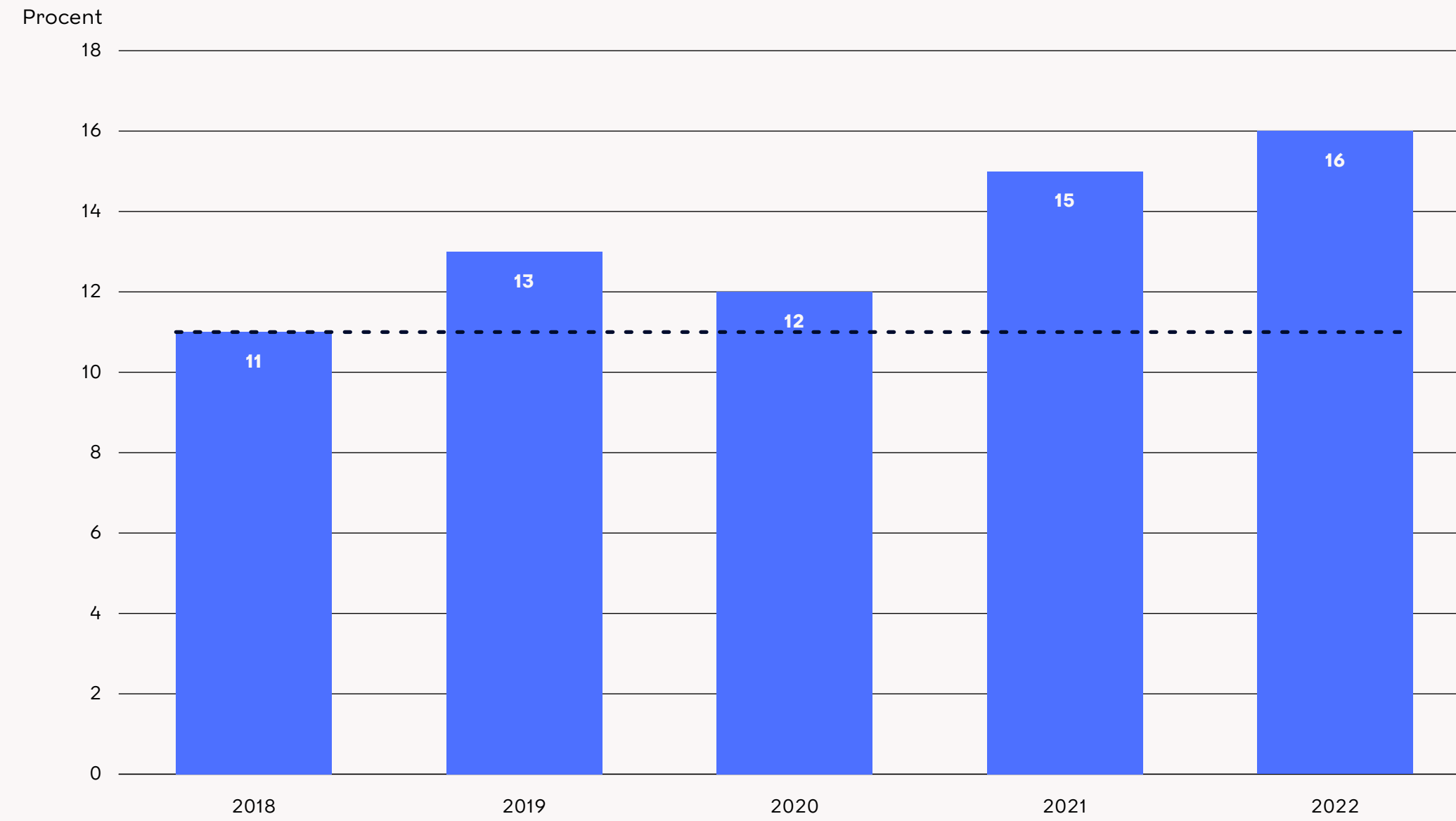
Børne- og Undervisningsministeriet (Uddannelsesstatistik.dk)

Note

Beregningen af socioøkonomiske referencer for skoleårene 2019/2020, 2020/2021 og 2021/2022 er foretaget i en begrænset version. Dette skyldes de særlige regler for prøveafvikling og karaktergivning grundet fuld eller delvis aflysning af prøverne i sommeren 2020, 2021 og 2022.

Andel elever med lav elevtrivsel

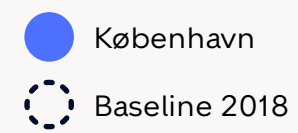

Beskrivelse

Andelen af elever med "lav elevtrivsel" har været kraftigt stigende de sidste fem år. Andelen er steget med over fem procentpoint siden 2018. Det er helt centralt, at der bliver skabt rammer i den københavnske folkeskole, hvor flere elever trives bedre. Derfor blev det med overførselsagen 2022-2023 vedtaget, at der skal udarbejdes en pakke til budget 2024 med indsatser, som styrker fællesskaberne og giver bedre plads til forskellighed for at øge trivslen og samtidig undgå, at flere elever segregeres fra den almene folkeskole.

Kilde

Københavns Kommunes Børne- og Ungdomsforvaltning og Den nationale Trivselsundersøgelse

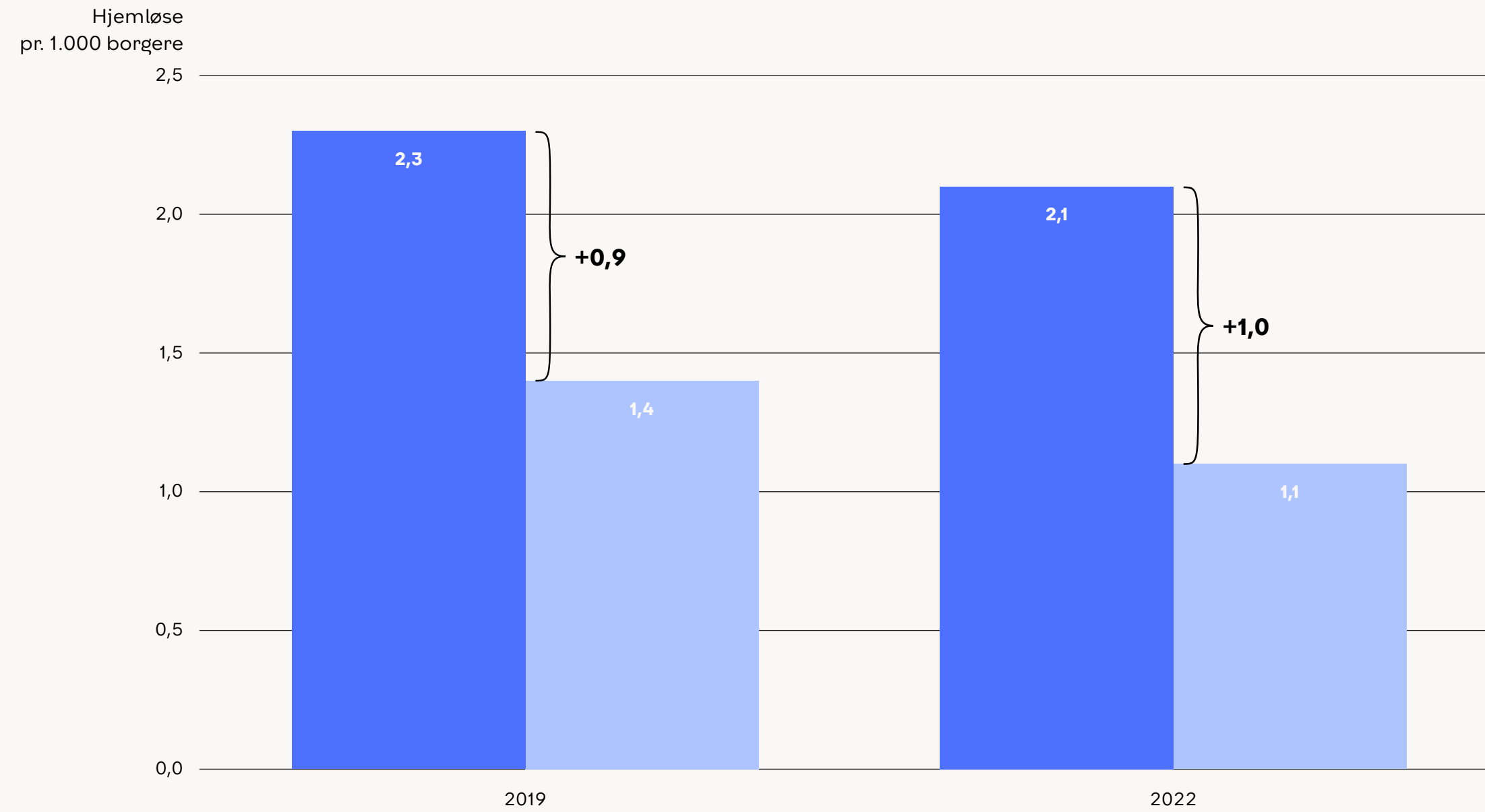

Bolig

Ordentlige og sikre boliger, der er til at betale.
Bæredygtige og modstandsdygtige hjem er grundlaget for at skabe blomstrende lokalsamfund og for at reducere risikoen for naturkatastrofer og klimaændringer.

Antal hjemløse pr. 1.000 borgere

Beskrivelse

København har et højere antal hjemløse pr. 1.000 borgere i både 2019 og 2022 sammenlignet med gennemsnittet for 6-byerne. Dog ses det af figuren, at antallet af hjemløse pr. 1.000 borgere i København falder med 0,2 fra 2019 til 2022. Antallet af hjemløse pr. 1.000 borgere falder dog mere i 6-byerne fra 2019 til 2022, hvorfor forskellen i antallet af hjemløse borgere i København og i 6-byerne stiger fra 2019 til 2022. Set i lyset af den nye nationale bolig- og hjemløseaftale er det vigtigt, at København lykkes med at få flere hjemløse borgere over i egen bolig. Formålet med bolig- og hjemløseaftalen er, at flere hjemløse kommer i egen bolig og dermed væk fra landets herberger, hvilket bl.a. skal opnås gennem ændret

refusionsregler. Dette vil konkret betyde, at kommunerne vil kunne få refusion for at anvende Housing First metoderne fremfor herbergsophold.

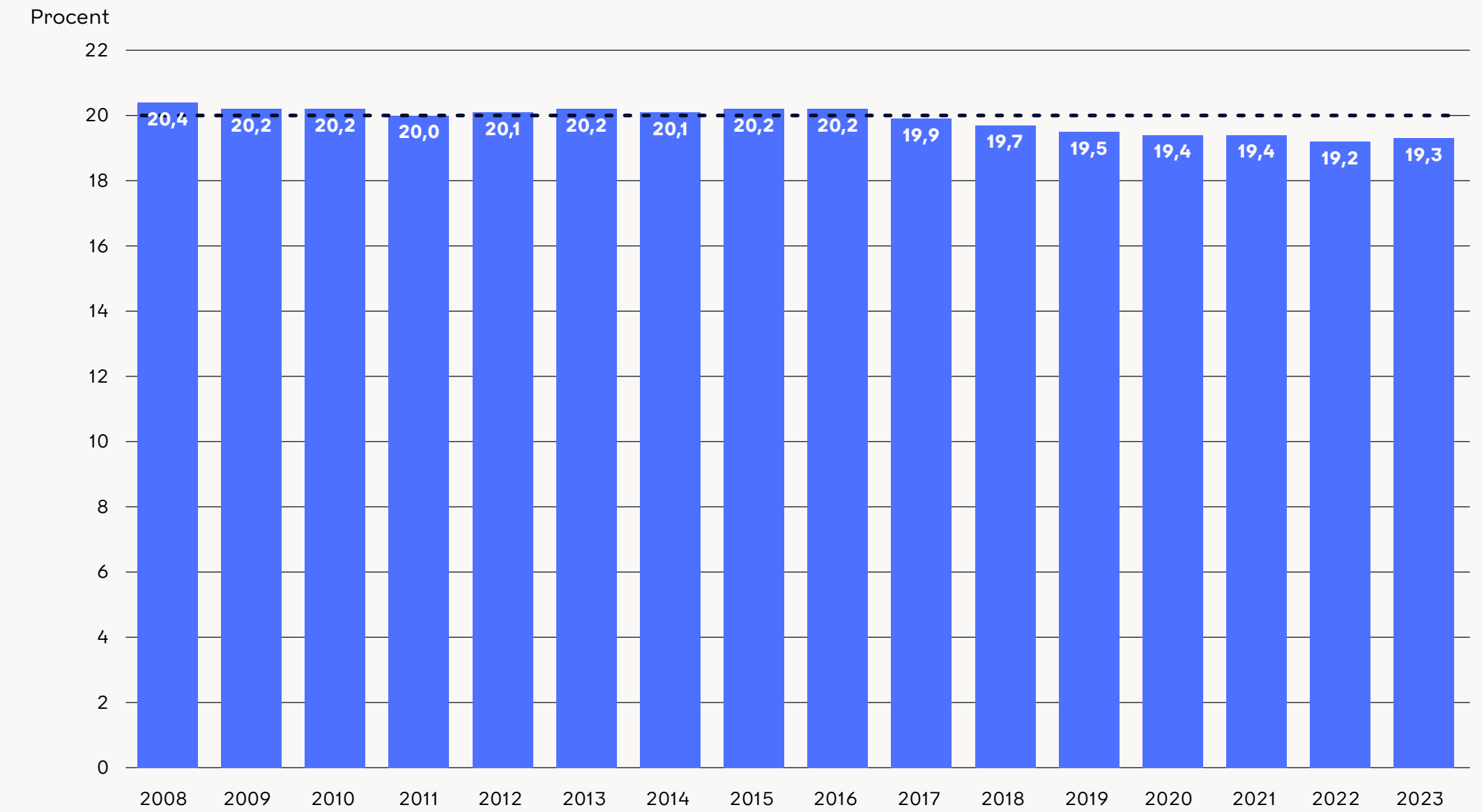
Kilde

VIVEs hjemløserapport 2022 og Danmarks Statistik (Statistikbanken.dk)

- København
- 6-by gns. (ekskl. København)

Andel almene boliger i København

Beskrivelse

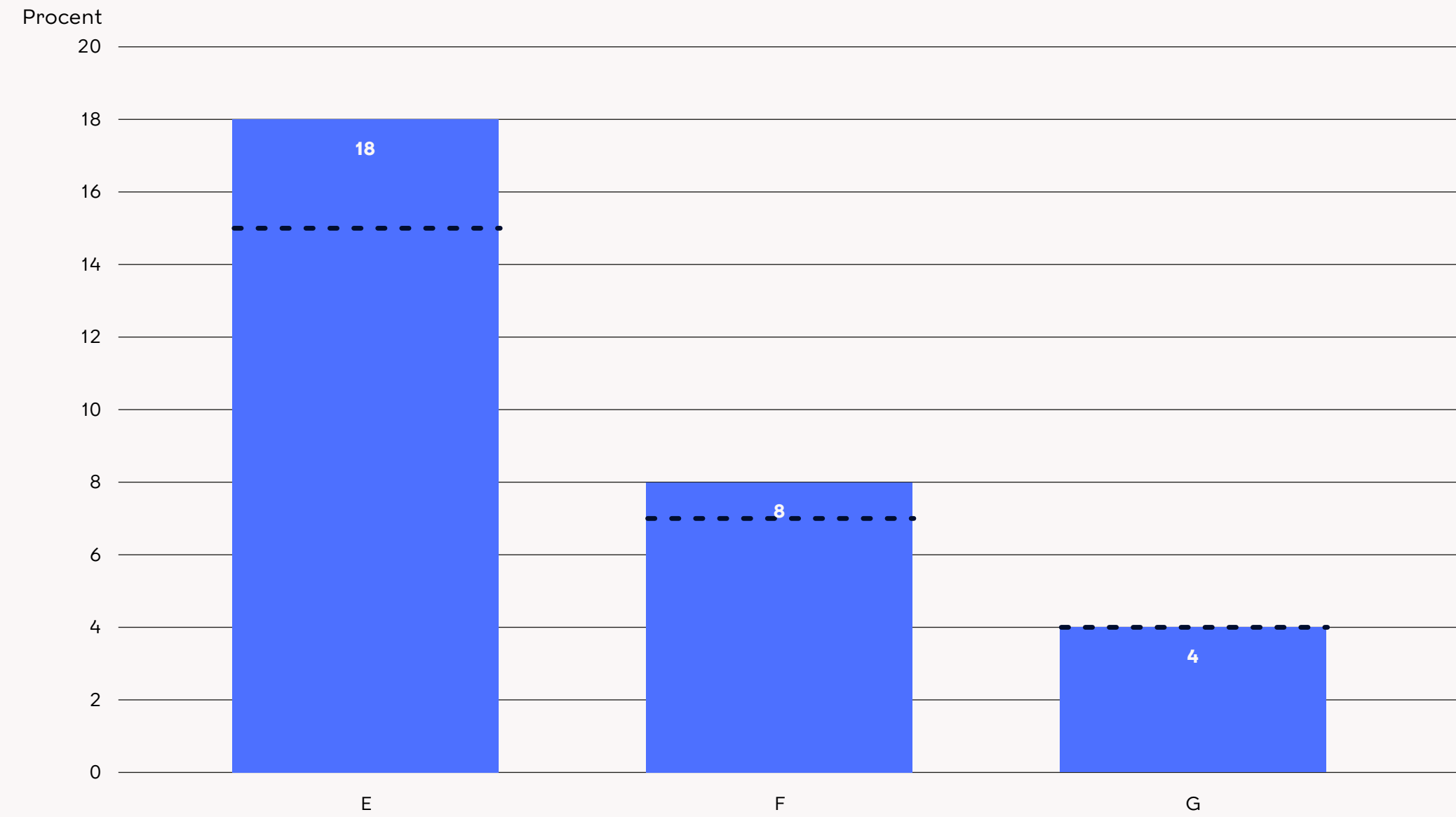
Fra kommuneplanen 2019 er der en målsætning om, at andelen af almene boliger udgør minimum 20 procent af boligerne i København, hvilket København har ligget over indtil 2016. I 2023 ligger København 0,7 procentpoint under målsætningen.

Kilde

Københavns Kommunes statistikbank (kk.statistikbanken.dk)

- København
- ⊖ 20 procent-målsætning

Andelen af boliger med gyldig energimærke E eller dårligere

Beskrivelse

Omkring 30 procent af bygninger, som bruges til boligformål i København, er energimærket E, F eller G i 2023. Energimærker løber på en skala fra A til G, hvor en bolig med energimærke G bruger ca. 10 gange så meget energi pr. kvadratmeter som de bedste boliger med energimærke A. Københavns mange ældre parcelhuse og boligejendomme vil typisk kunne energirenoveres til minimum energimærke C.

Kilde

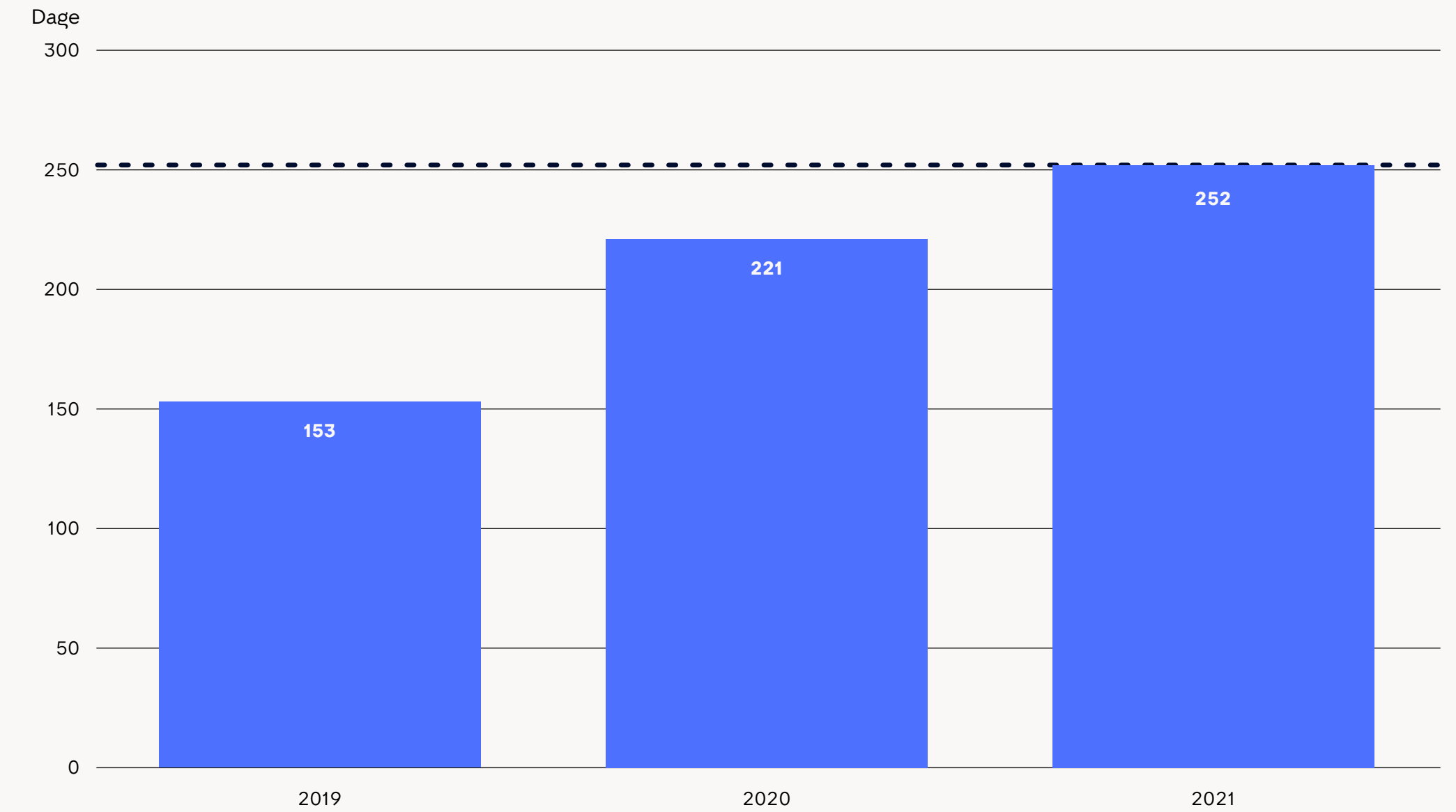
Energistyrelsen (SparEnergi.dk)

Note

Optællingen af boligejendomme inkluderer både etageboligejendomme, parcelhuse, stuehuse på landejendomme og rækkehuse. Ejendomme uden gyldigt energimærke er ikke medtalt.

- København
- 6-by gns. (ekskl. København)

Ventetid i den boligsociale anvisning til billige boliger

Beskrivelse

Den boligsociale anvisnings formål er, at hjælpe borgere med påtrængende boligbehov til at finde en passende bolig. Den gennemsnitlige ventetid i 2019 var 153 dage, mens den i 2021 var 252 dage. I modstrid med den umiddelbare forståelse af data, er der ikke tale om en kraftig stigning i ventetiden. I stedet er der i 2019 tale om et kraftigt fald. I 2018/19 fik man i Københavns Kommune ekstraordinært mange ungdomsboliger, hvilket forårsagede et fald i ventetiden. Hvor man i 2017 fik knap 200 ungdomsboliger fik man i 2018 over 300 og i 2019 knap 250 ungdomsboliger. Ventetiden i 2021 er retvisende for niveauet før 2018.

Kilde

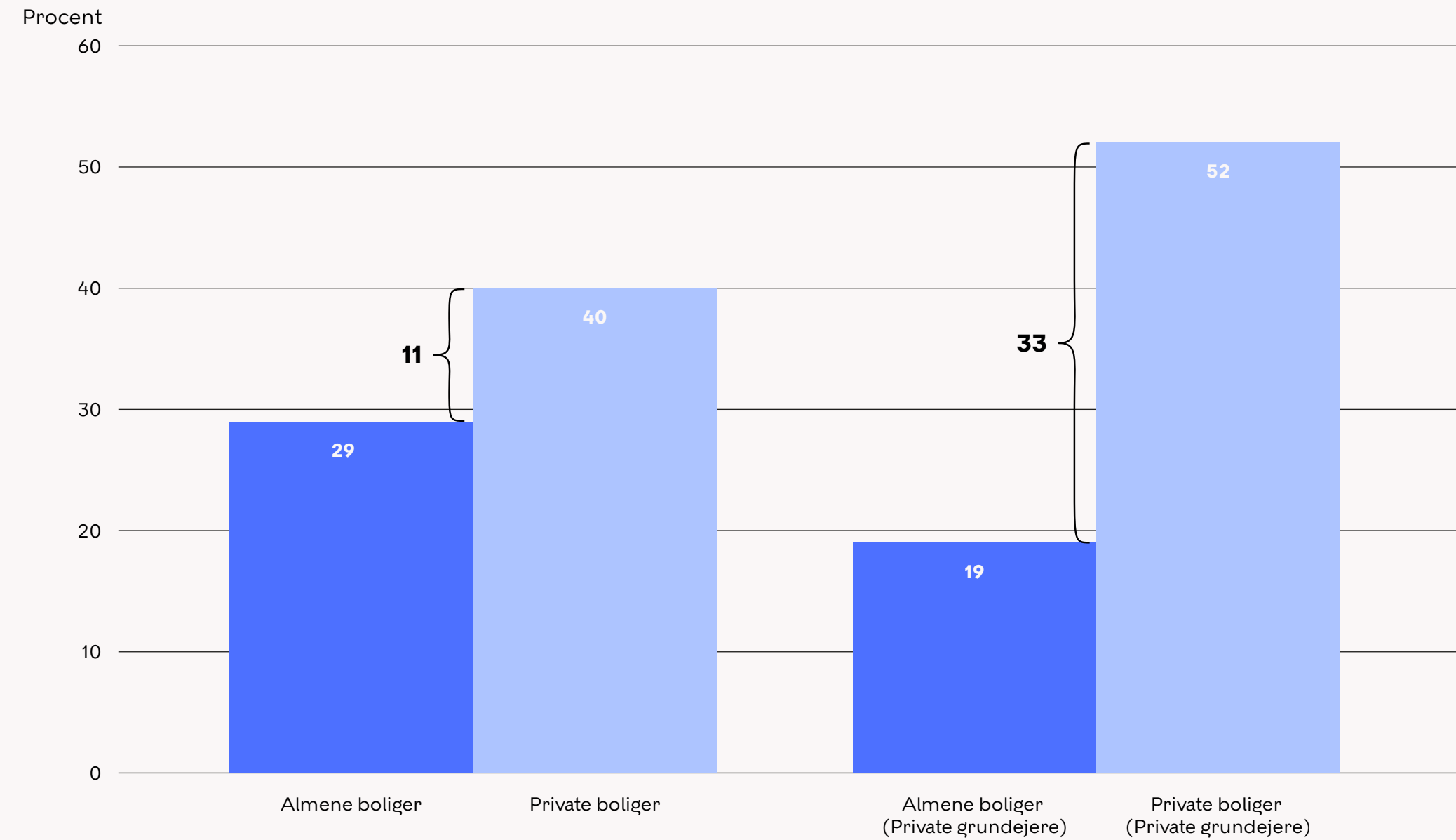
KMD Structura

Note

"Billige boliger" er defineret som et huslejeniveau på maks. 5.000 kr. om måneden. Målsætningen om ingen vækst indebærer, at det nuværende niveau på 252 dage fastholdes. "Den boligsociale anvisning" hjælper borgere, der opfylder de boligsociale kriterier, og som har en psykisk, fysisk eller social udfordring, der gør det svært at finde en bolig på lige vilkår med andre.

- København
- Målsætning, ingen vækst

Andel opførte almene boliger i forhold til planlagte

Beskrivelse

Tal fra Københavns Kommune viser, at i de lokalplaner, hvor almenboligkravet er stillet, er 29 procent af de planlagte almene boliger opført eller under opførelse, mens det for de private boligernes vedkommende er 40 procent, der er opført eller under opførelse. Samtidig viser tallene, at hvis man alene ser på lokalplaner, hvor der er tale om private grundejere, så er kun 19 procent af de planlagte almene boliger opført eller under opførelse, mens det gælder 52 procent af de private boliger. Når der bygges boliger i nye byudviklingsområder, stiller Københavns Kommune krav om, at 25 procent af boligerne skal være almene. Det er dog ikke muligt at fastsætte krav om, hvornår i udviklingsperioden de almene boliger

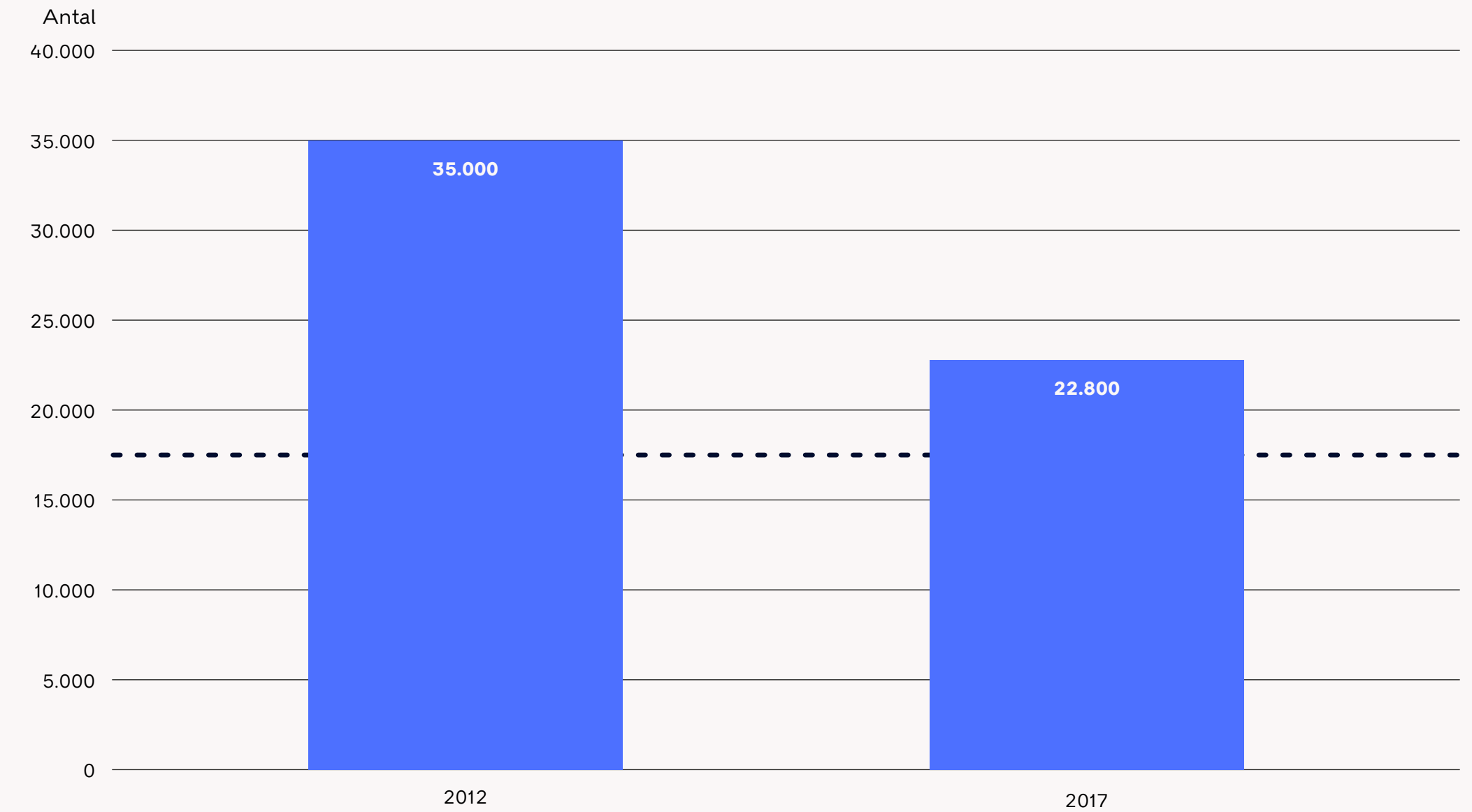
skal opføres. Dette har i en række tilfælde betydet, at de almene boliger opføres på den mindst attraktive placering til sidst i udviklingsperioden, eller at de endnu ikke er opført.

Kilde

Københavns Kommunes Boligredegørelse 2022

- Almene boliger
- Private boliger

Antal stærkt støjbelastede boliger over 68dB

Beskrivelse

I 2017 er der 22.800 stærkt støjbelastede boliger i København, hvilket svarer til syv procent af Københavns samlede antal boliger. Målsætningen på en halvering af antal stærkt støjbelastede boliger i forhold til 2012-niveau i 2025 kommer fra Fællesskab København. Københavns Kommune har en handlingsplan for vejstøj 2018-2023, der bl.a. har fokus på reduktion af antal støjbelastede boliger. En kortlægning af det nuværende antal støjbelastede boliger er netop i gang, og Københavns Kommune forventer at modtage resultatet af kortlægningen medio 2023.

Kilde

Miljøstyrelsen

Note

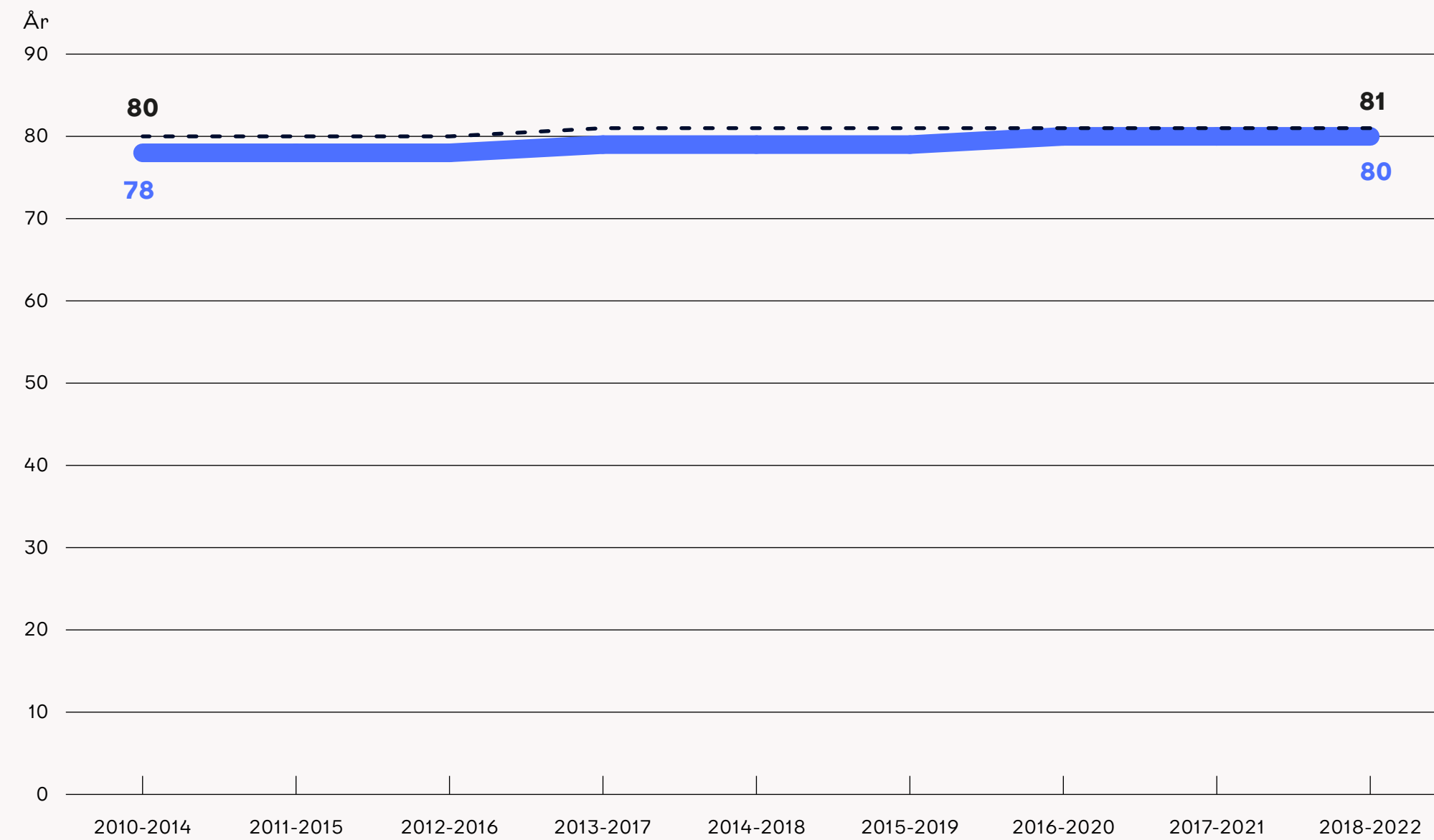
Kortlægningen af antallet af støjbelastede og stærkt støjbelastede boliger er lovpligtig og skal opgøres hvert femte år. Kortlægningen gennemføres i 2022 og 2023 af Miljøstyrelsen, og Københavns Kommune forventer at modtage resultatet af kortlægningen medio 2023.

- København
- 2025-målsætning

Sundhed

Adgang til sundhedspleje af høj kvalitet til en overkommelig pris. Sundhedsydelse giver mennesker nødvendig pleje og behandling for sygdom og skade fra fødsel til død og reducerer forekomsten af sygdomme markant.

Middellevetid

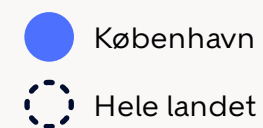

Beskrivelse

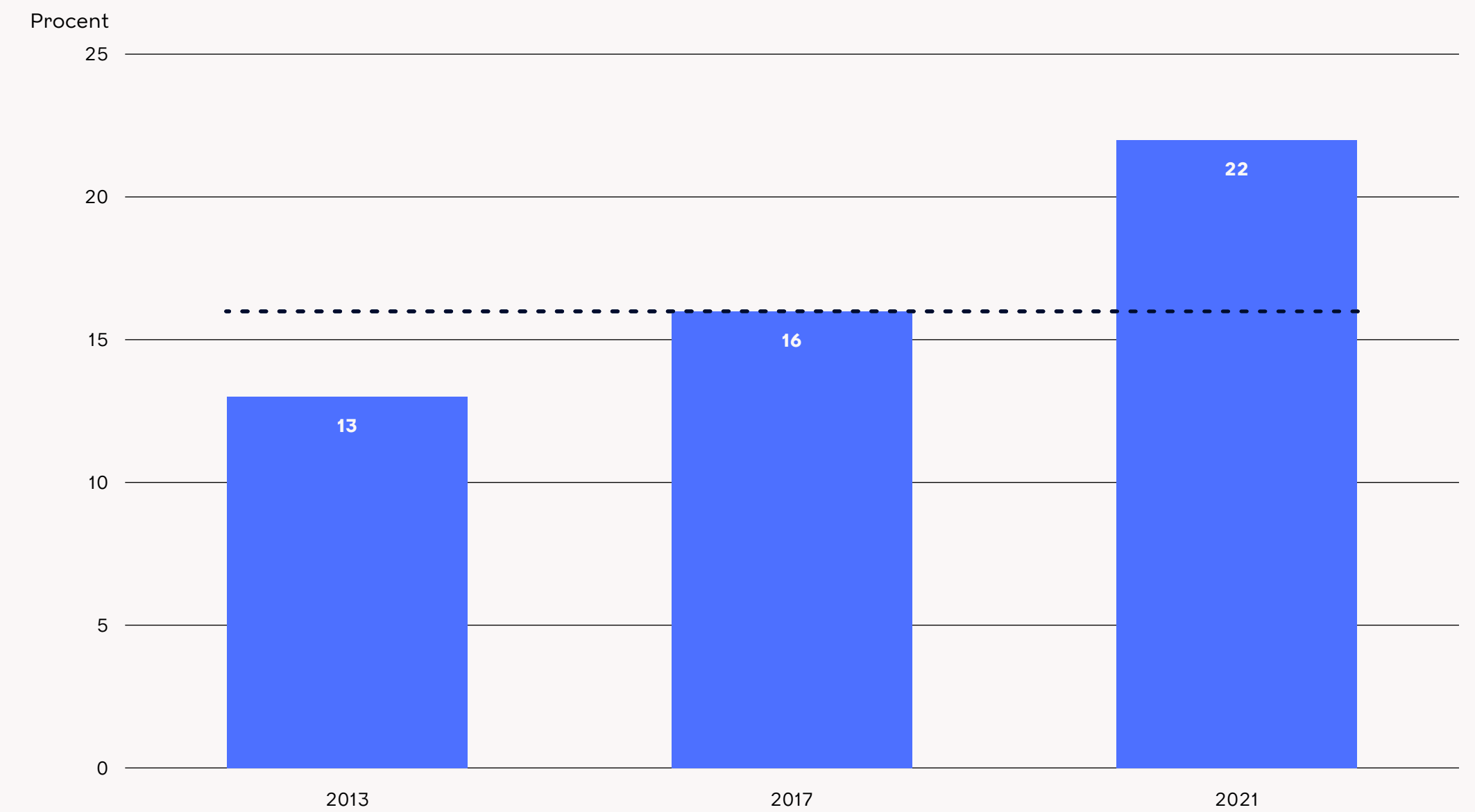
Middellevetiden for københavnere er steget fra 78 til 80 år i perioden 2010-2014 til 2018-2022. Middellevetiden er lavere i København sammenlignet med hele landet i hele perioden, men gabet er blevet mindre siden 2010 og ligger i dag på knap et år. Københavns Kommunes sundhedspolitik "Nyd livet, københavnere" har fokus på københavnernes middellevetid, som er kortere end danskernes generelt.

Kilde

Danmarks Statistik (statistikbanken.dk)

Andelen af voksne københavnere med lav score på den mentale helbredsskala

Beskrivelse

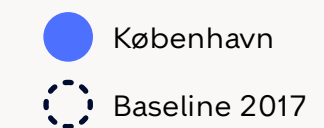
Andelen af københavnere over 16 år, der har en lav score på den mentale helbredsskala, er siden 2013 steget fra 13 procent til 22 procent i 2021. Det vil sige, at 22 procent af voksne københavnere kæmper med dårligt mentalt helbred i 2021. Fra 2017 til 2021 er der sket en særlig stor stigning i andelen med lav score på den mentale helbredsskala, hvor denne er steget med seks procentpoint.

Kilde

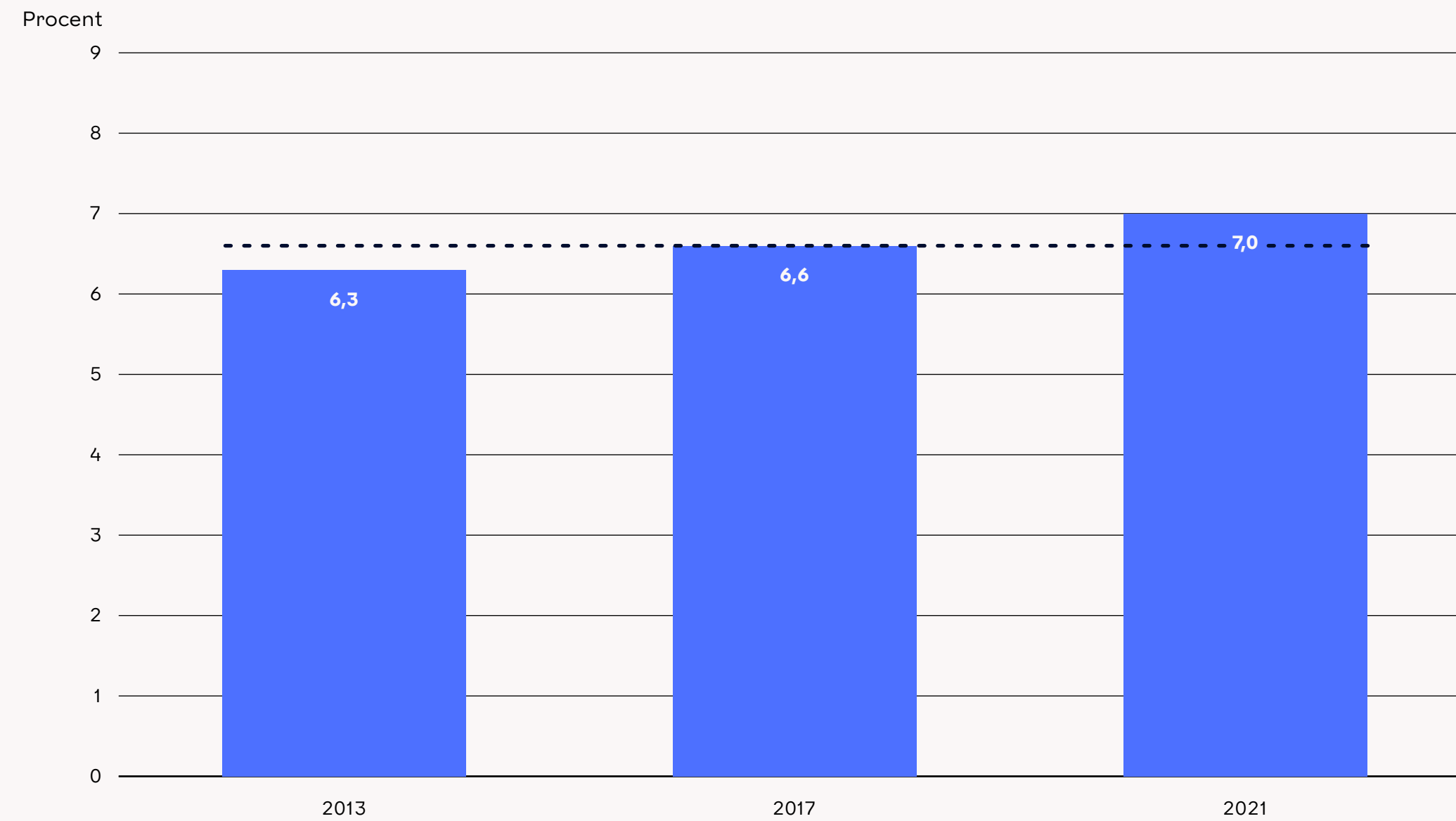
Den regionale sundhedsprofil

Note

Den regionale sundhedsprofil udarbejdes hvert fjerde år, hvorfor denne først vil blive opdateret i 2025.

Andelen af voksne københavnere med lav score på den fysiske helbredsskala

Beskrivelse

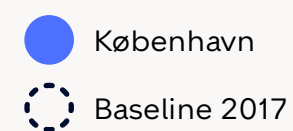
Andelen af københavnere over 16 år, der har en lav score på den fysiske helbredsskala, er steget fra ca. seks procent i 2013 til syv procent i 2021. Siden 2017 er andelen steget med 0,4 procentpoint, hvorfor udviklingen går i den forkerte retning.

Kilde

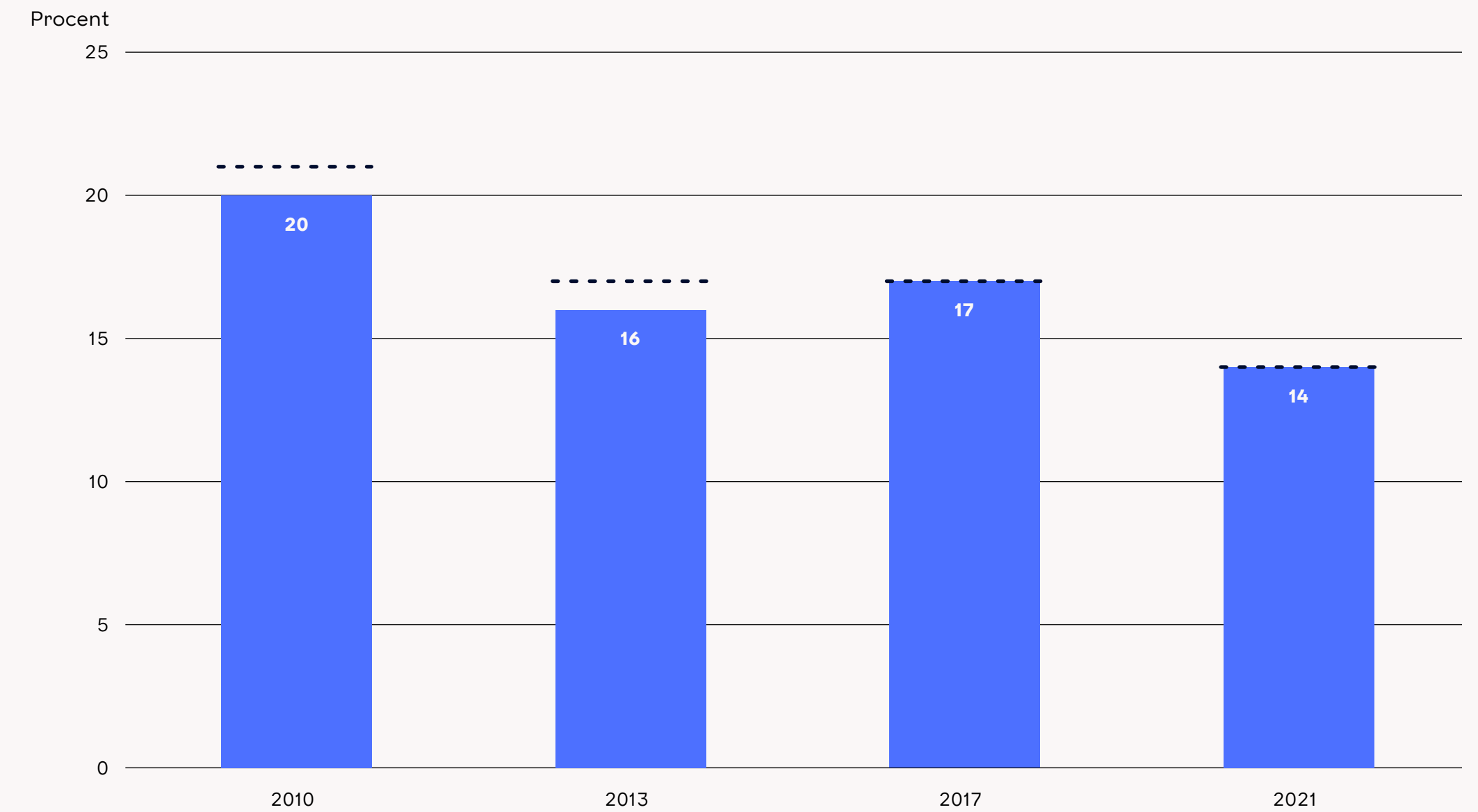
Den regionale sundhedsprofil

Note

Den regionale sundhedsprofil udarbejdes hvert fjerde år, hvorfor denne først vil blive opdateret i 2025.

Andelen af voksne københavnere, der ryger dagligt

Beskrivelse

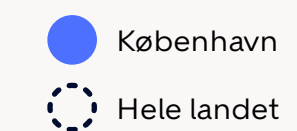
Andelen af københavnere over 16 år, der ryger dagligt, er faldet fra 20 procent i 2010 til 14 procent i 2021. Sammenlignet med hele landet har andelen af daglige rygere været lavere i København frem til 2017, men da andelen er faldet mere i hele landet fra 2010 til 2017, ligger København i 2021 på niveau med hele landet.

Kilde

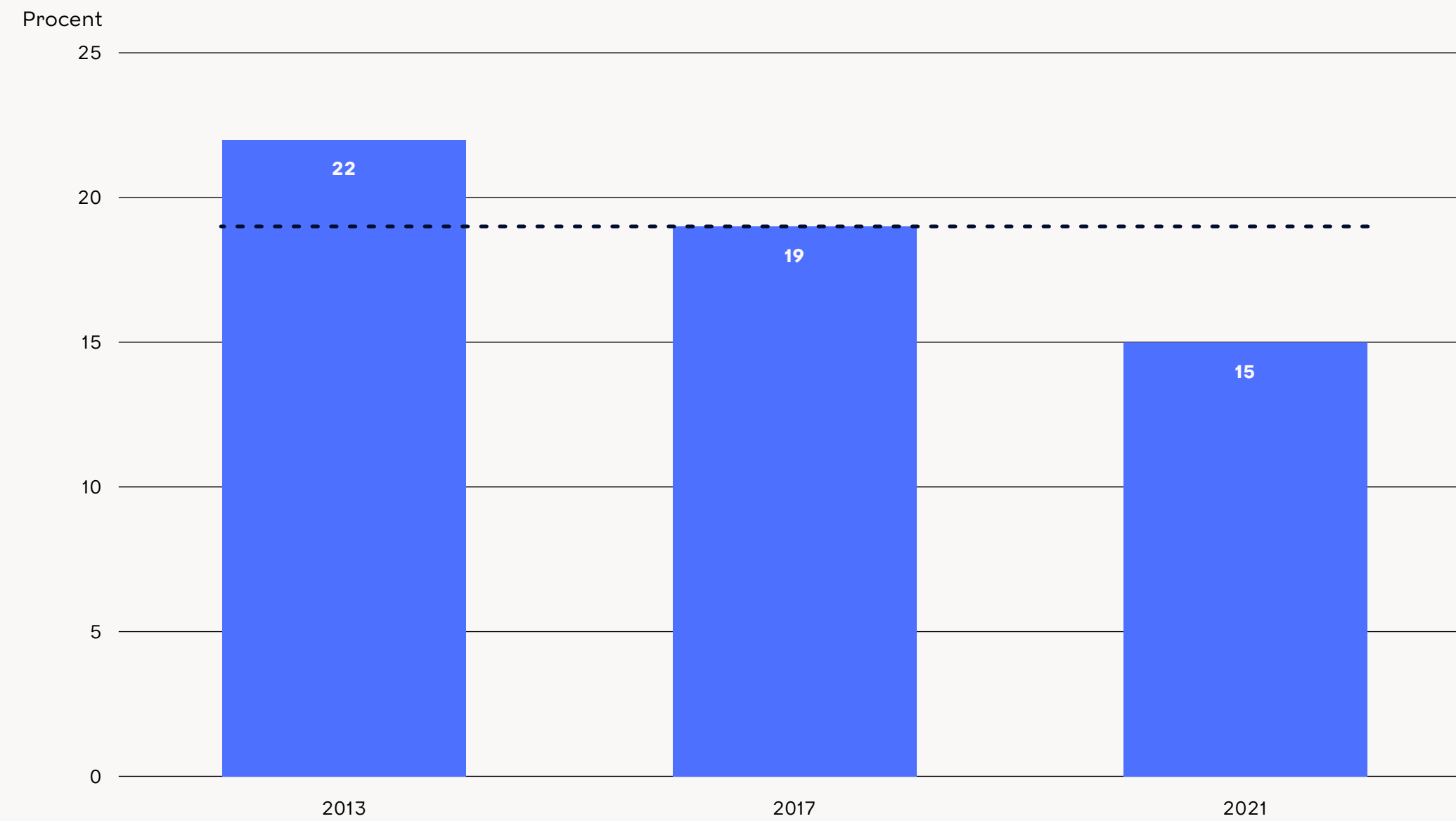
Den regionale sundhedsprofil samt den nationale sundhedsprofil

Note

Den regionale sundhedsprofil udarbejdes hvert fjerde år, hvorfor denne først vil blive opdateret i 2025.

Andelen af voksne københavnere, der rusdrikker ugentligt

Beskrivelse

Andelen af københavnere over 16 år, der rusdrikker ugentligt, er faldet fra 22 procent i 2013 til 15 procent i 2021. Andelen er faldet med fire procentpoint siden 2017, hvorfor udviklingen går i den rigtige retning. Alkohol er dog stadig et højt prioriteret indsatsområde i Københavns Kommunes sundhedspolitik.

Kilde

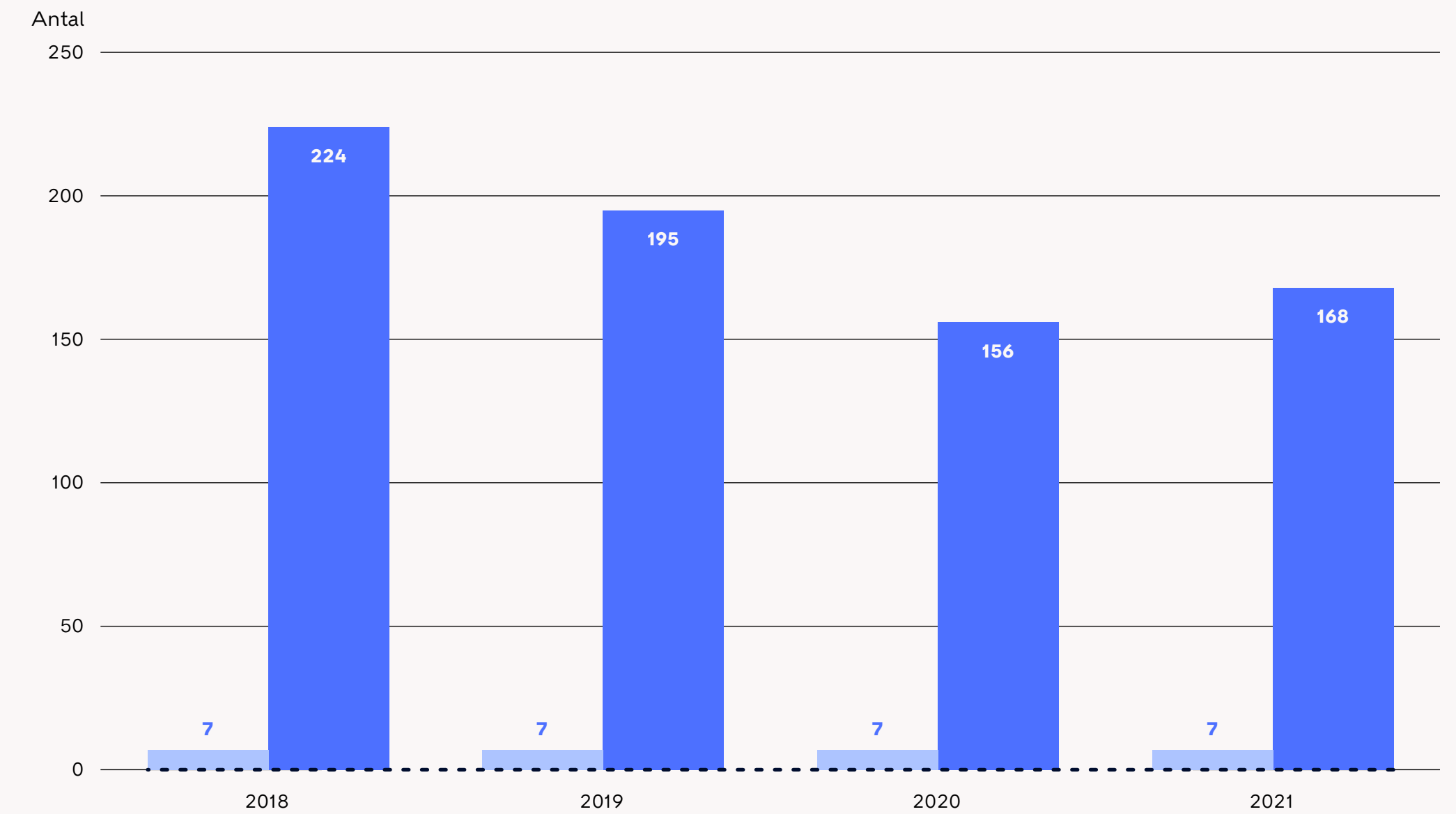
Den regionale sundhedsprofil

Note

Den regionale sundhedsprofil udarbejdes hvert fjerde år, hvorfor denne først vil blive opdateret i 2025. At rusdrikke defineres i Sundhedsprofilen som at drikke fem eller flere genstande alkohol ved samme lejlighed.

- København
- Baseline 2017

Antal dræbte og alvorligt tilskadedekomne i trafikken i København

Beskrivelse

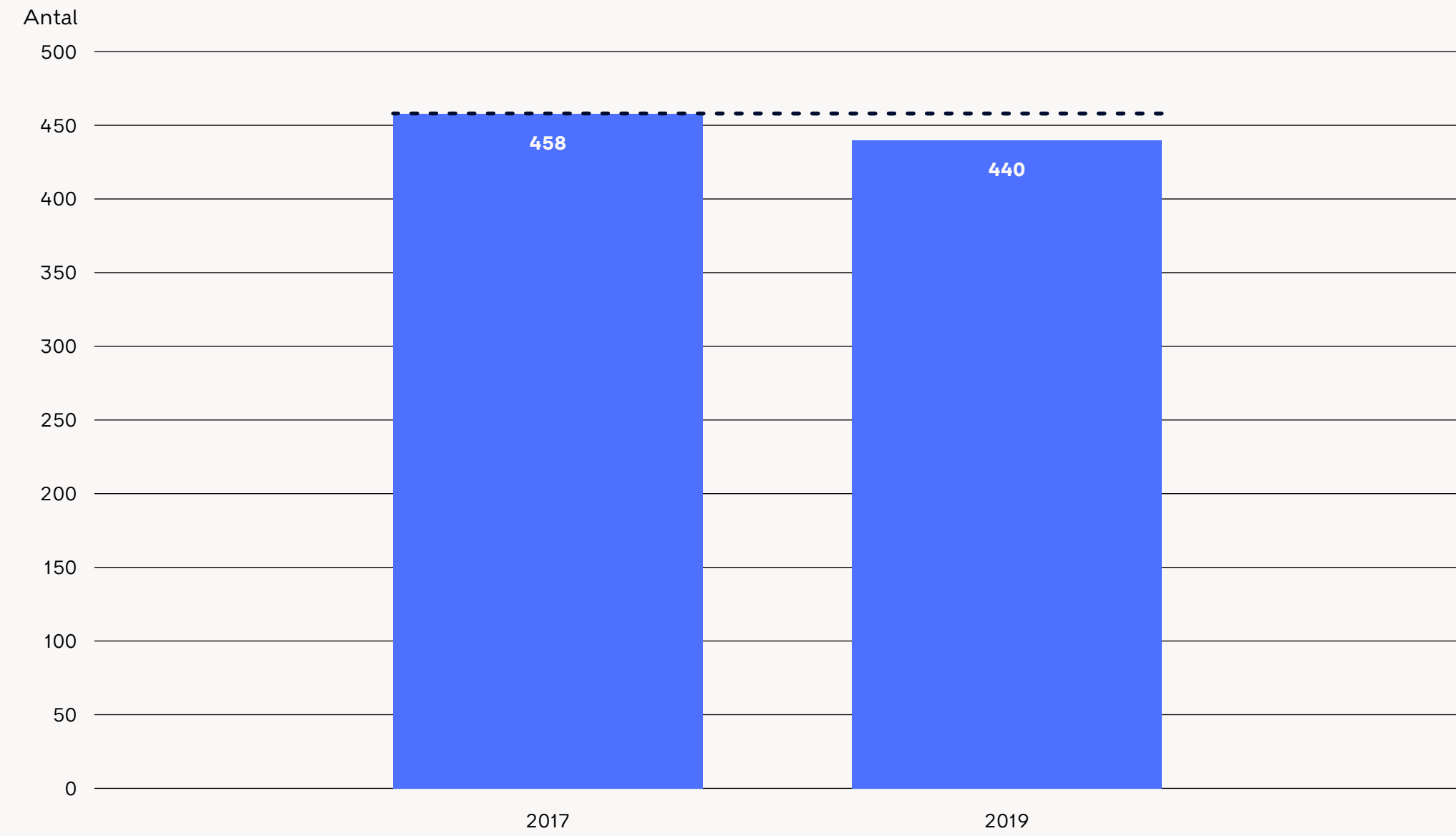
I 2021 var der samlet set 168 alvorligt tilskadedekomne i trafikken i Københavns Kommune, hvilket er et fald på 25 procent siden 2018. Målsætningen er nul dræbte eller alvorligt tilskadedekomne i trafikken i 2025 ifølge Kommuneplan 2019.

Kilde

Københavns Kommunes Teknik- og Miljøforvaltning

- Alvorligt tilskadedekomne
- Dræbte
- KK-målsætning

Antal for tidlige dødsfald som følge af luftforurening

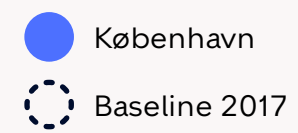

Beskrivelse

Luftforurening var i 2019 årsag til 440 for tidlige dødsfald svarende til omkring 12 procent af alle dødsfald i Københavns Kommune. I 2017 var det 458. Københavns Kommune arbejder frem til og med 2023 med indsatsen 'Øget viden om de sundhedsskadelige virkninger af luftforurening i København'. Indsatsens har til formål at skabe øget viden om sundhedskonsekvenser af luftforurening og på den baggrund tilrettelægge og iværksætte initiativer, der kan fremme sundhed i forhold til luftforurening.

Kilde

Nationalt Center for Miljø og Energi

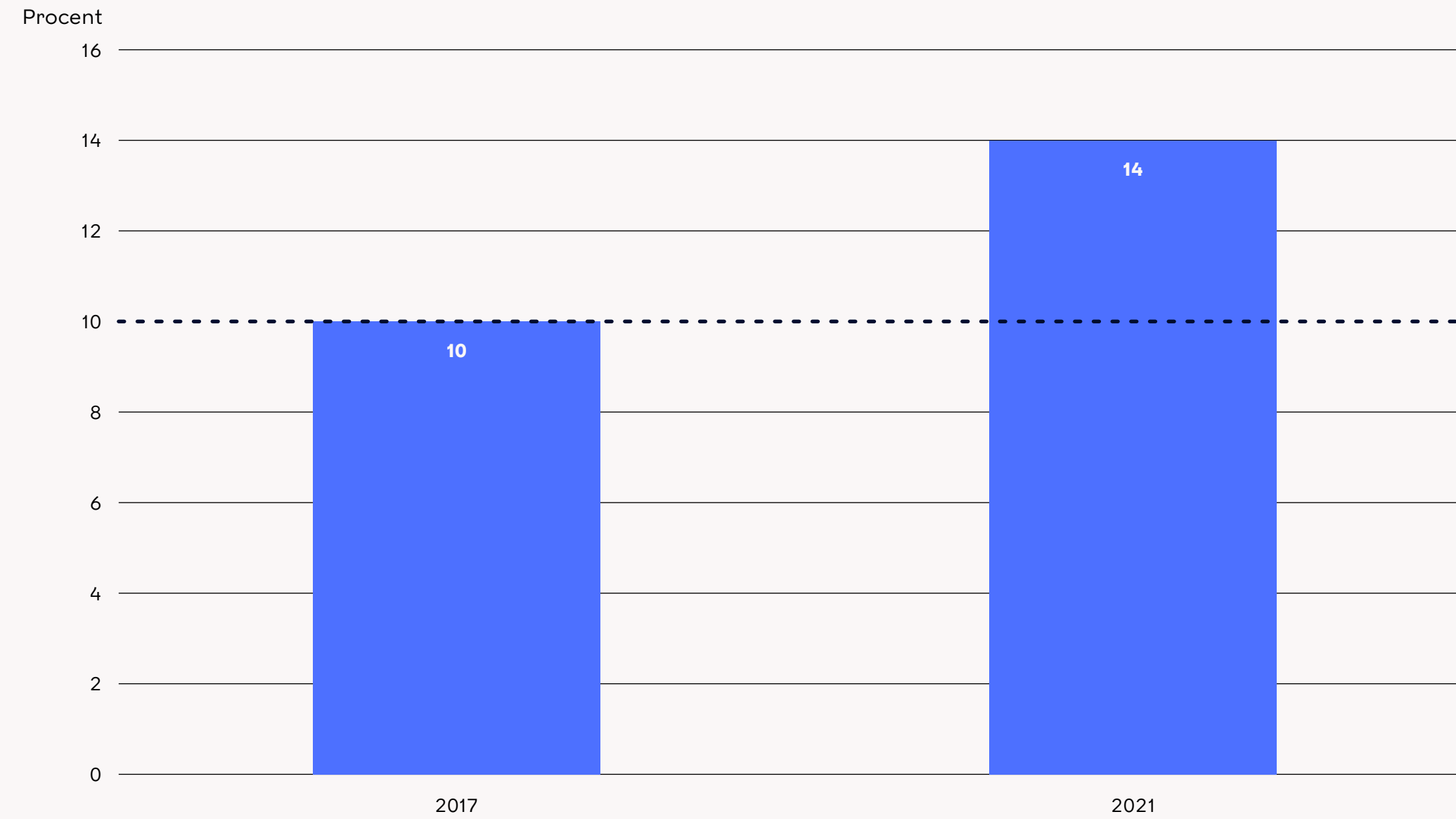

Netværk

Adgang til netværk af transport, kommunikation og støtte fra lokalsamfundet. Transportinfrastruktur, digital kommunikation, og sociale forbindelser er afgørende for at skabe muligheder og styrke velvære og modstandskraft.

Andelen af voksne københavnere, der har tegn på ensomhed

Beskrivelse

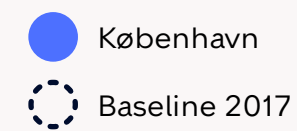
Siden 2017 er andelen af københavnere over 16 år, der har tegn på ensomhed, steget fra 10 procent til 14 procent. Københavns Kommunes handleplan for bedre mental sundhed har blandt andet fokus på at forebygge ensomhed.

Kilde

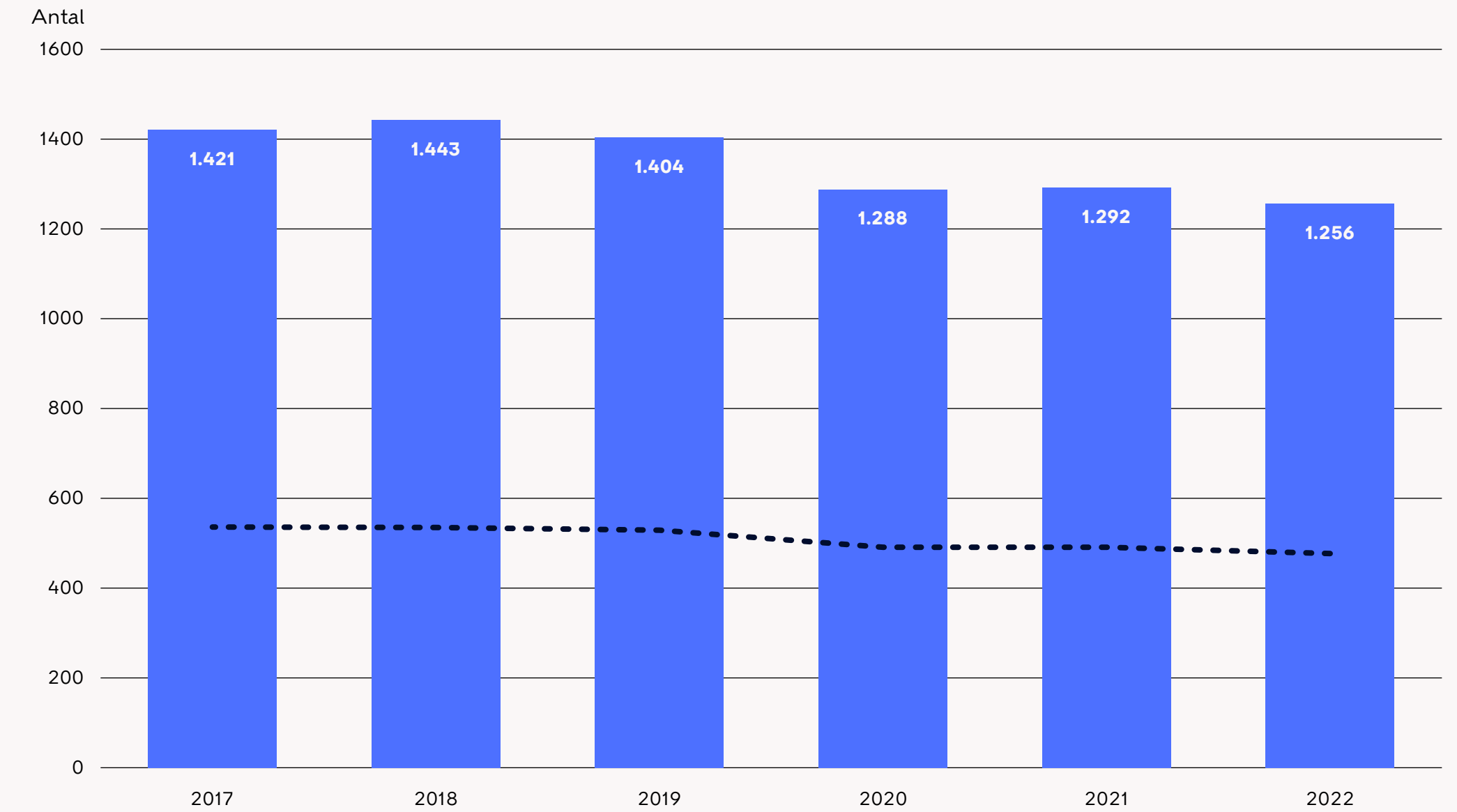
Den regionale sundhedsprofil

Note

Den regionale sundhedsprofil udarbejdes hvert fjerde år, hvorfor denne først vil blive opdateret i 2025.

Antal borgere pr. idrætsfacilitet i Københavns Kommune

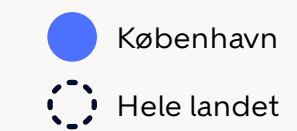

Beskrivelse

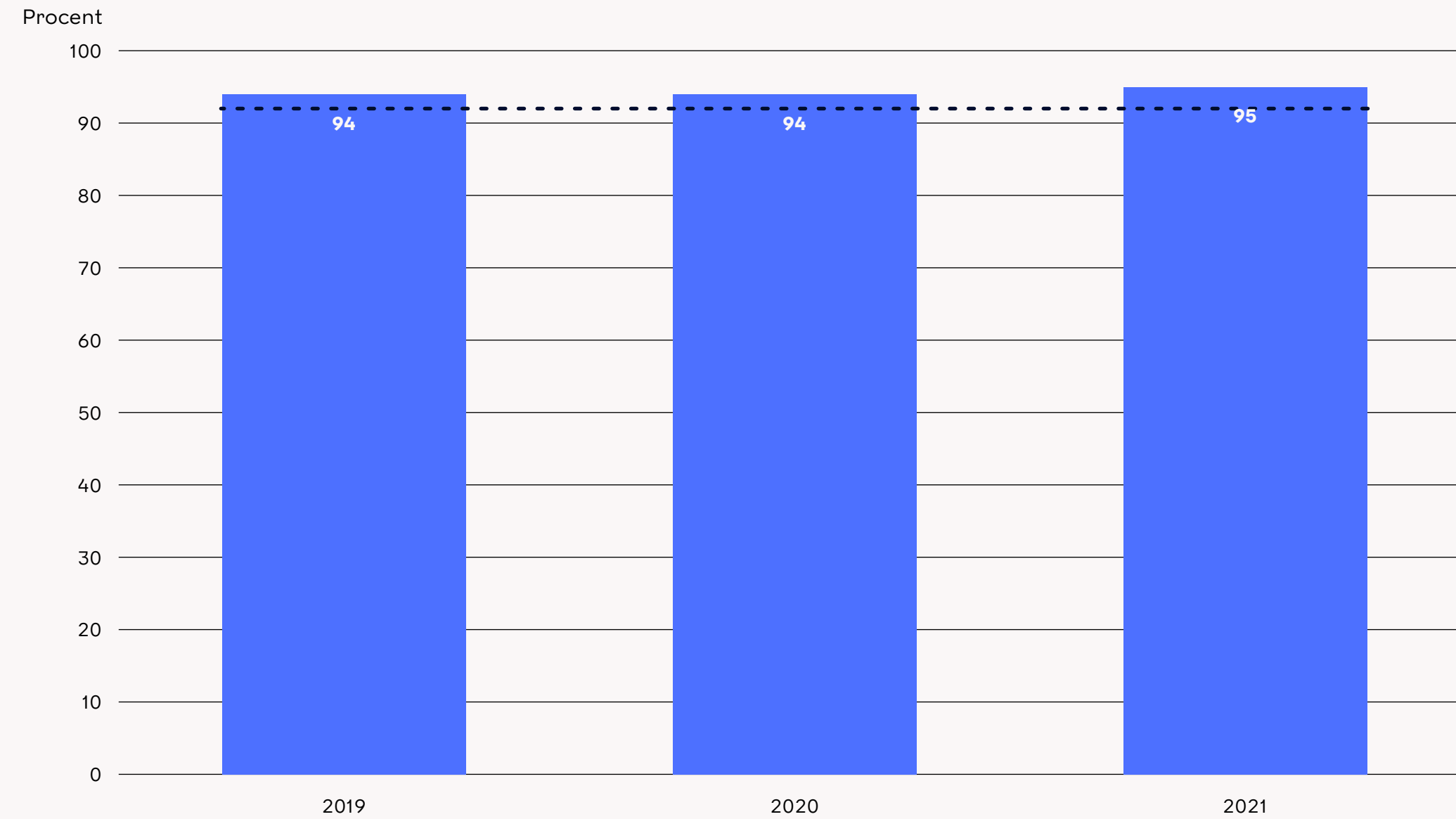
I 2022 er der 1.265 borgere i København pr. idrætsfacilitet. Dette er et fald på 12 procent siden 2017, hvorfor udviklingen er gået i den rigtige retning de seneste år. På trods af denne positive udvikling ligger København stadig langt over antallet af borgere pr. idrætsfacilitet på landsplan, hvor der i 2022 var 477 borgere pr. idrætsfacilitet.

Kilde

Danmarks Statistik (Statistikbanken.dk)

Andelen af københavnere, der er tilmeldte brugere af digital post

Beskrivelse

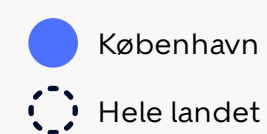
95 procent af borgere over 15 år i Københavns Kommune var i 2022 tilmeldt digital post. Der er samlet set sket en stigning i andelen af brugere siden 2019. København lever desuden op til målsætningen, idet kommunen ligger over landsgennemsnittet.

Kilde

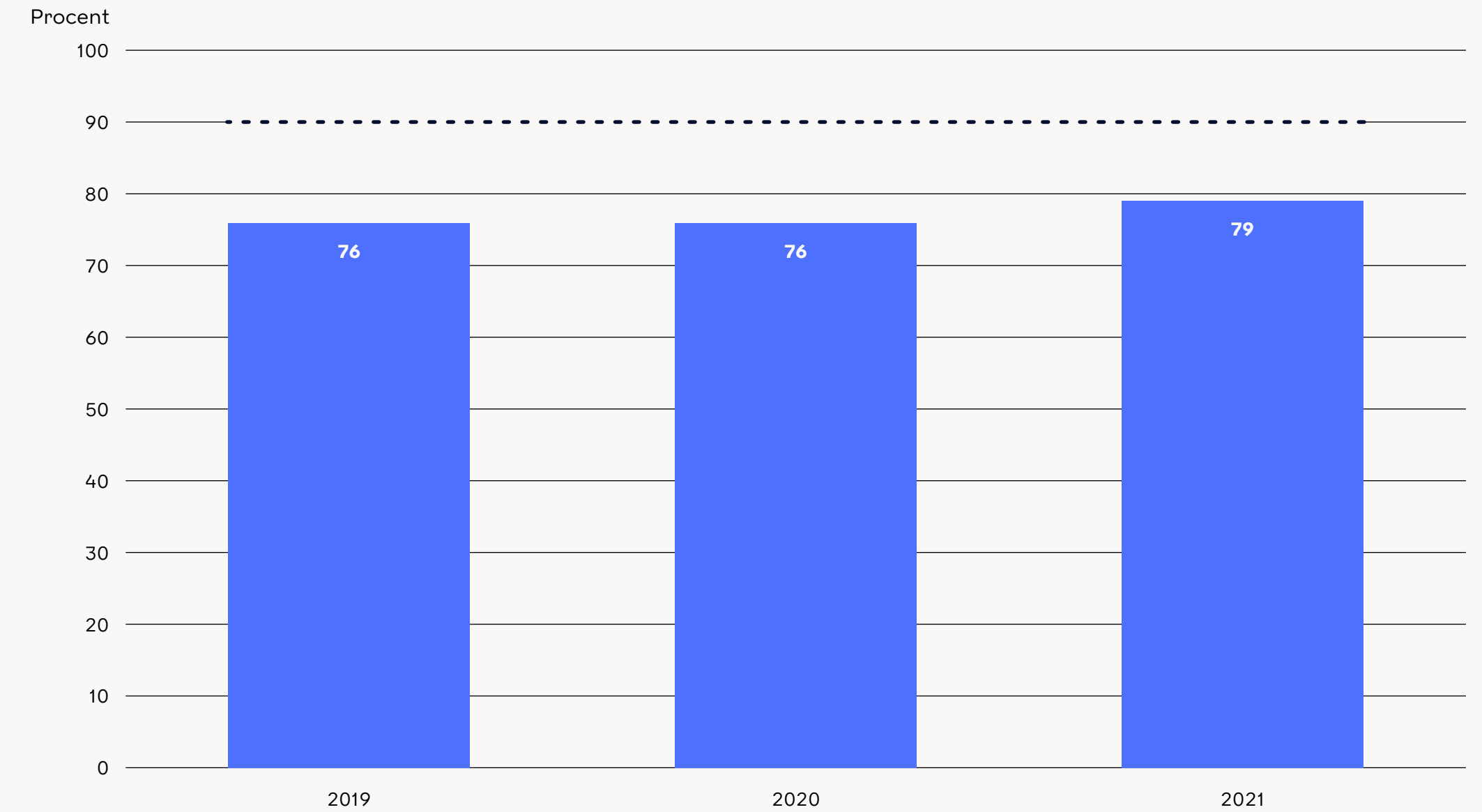
Digitaliseringsstyrelsen

Note

Data er opgjort på baggrund af statistik fra 1. kvartal i de udvalgte år. Der er desuden taget højde for de borgere, som har frmeldt sig digital post.

Andelen af københavnere, der oplever, at det er nemt at komme rundt i byen

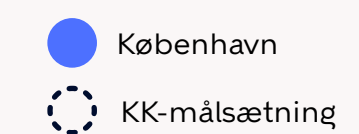

Beskrivelse

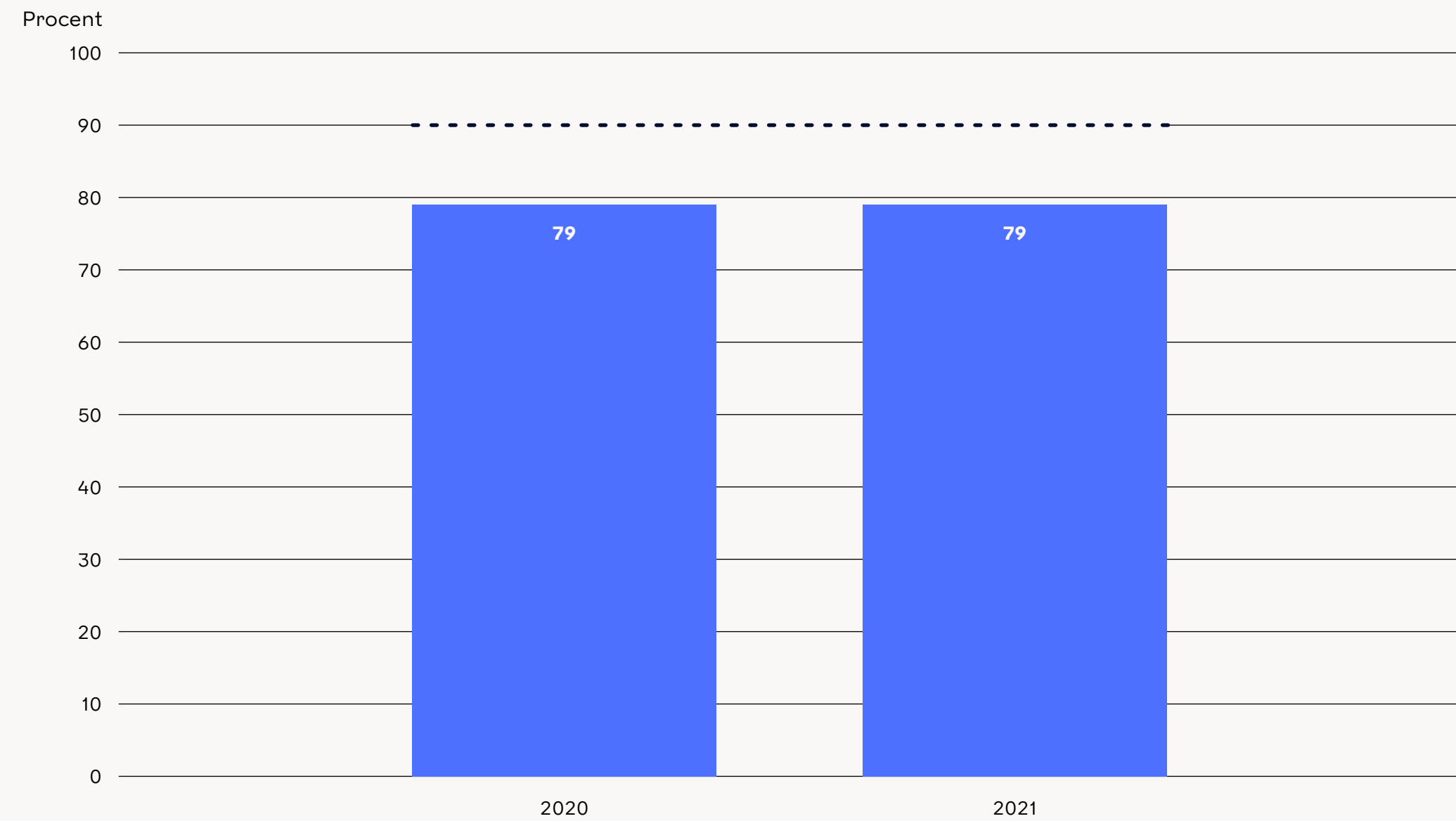
I 2021 oplever 79 procent af københavnere, at det er nemt at komme rundt i byen. Dette er en stigning siden 2019 på tre procentpoint. På trods af den positive udvikling har København endnu ikke nået målsætningen om, at 90 procent skal have en oplevelse af, at det er nemt at komme rundt i København.

Kilde

Københavns Kommunes Bylivsregnskab 2021

Andelen af cyklende københavnere, der er trygge i trafikken

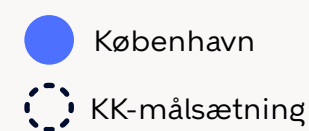

Beskrivelse

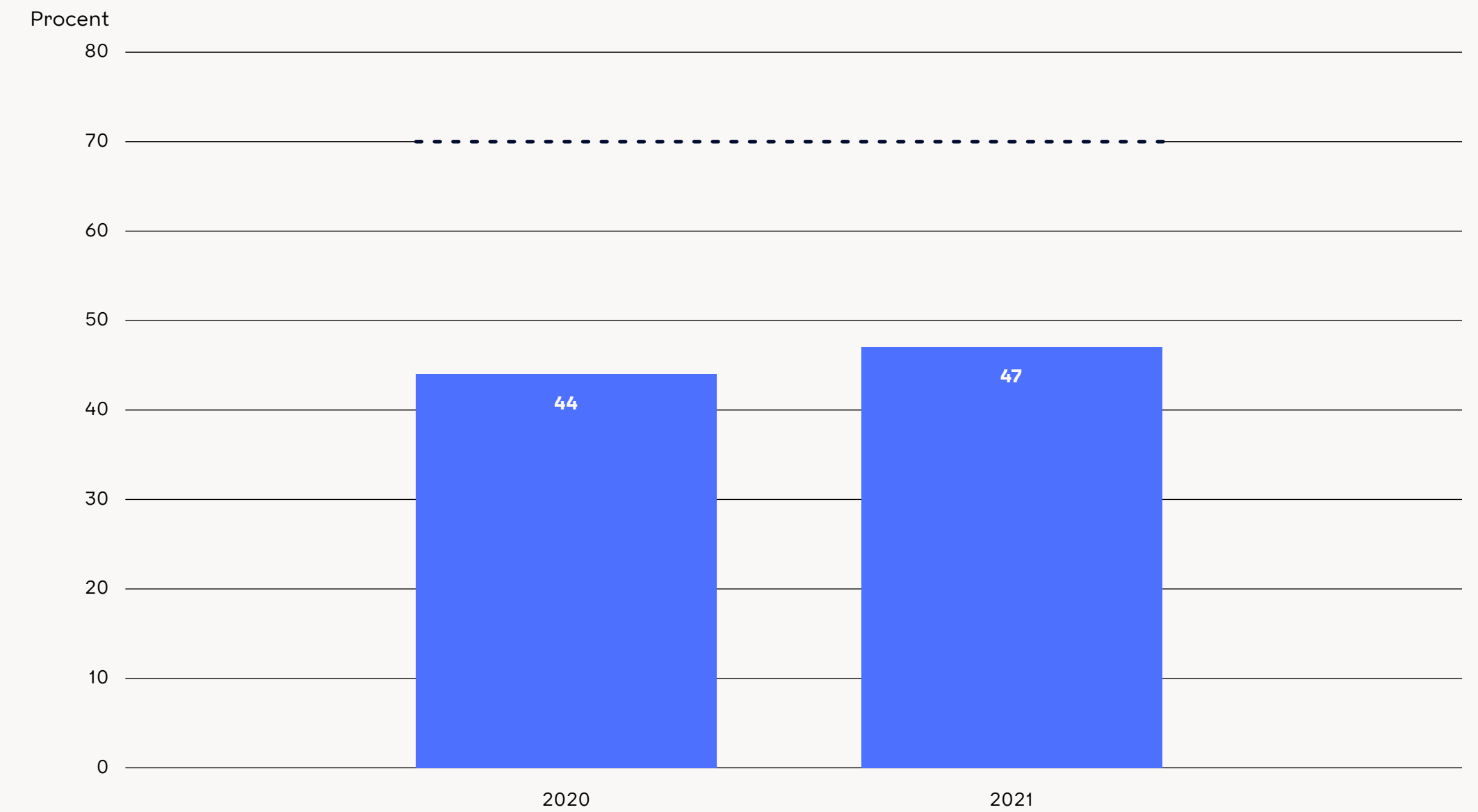
79 procent af de københavnere, der cykler i byen, oplever at føle sig trygge i trafikken i 2020 og 2021. Københavns Kommunes Cykelstrategi 2011 til 2025 har en målsætning om, at 90 procent skal føle sig trygge som cyklister i byen, hvilket endnu ikke er opnået.

Kilde

Københavns Kommunes Cykelregnskab 2022

Andelen af københavnere, der er tilfredse med mulighederne for cykelparkering i København

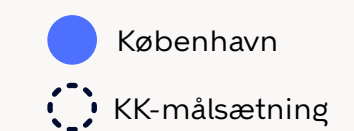

Beskrivelse

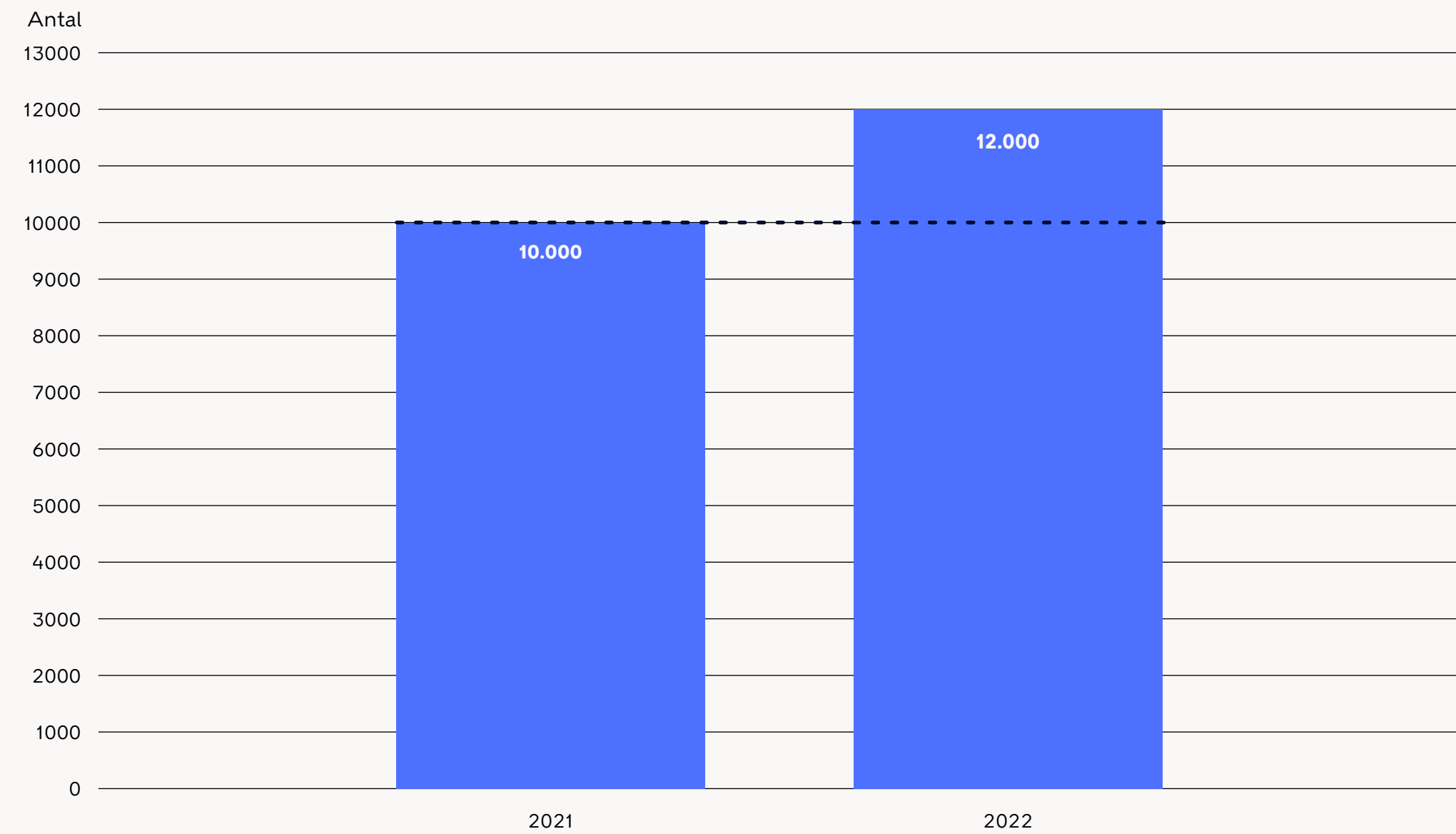
I 2021 er 47 procent af københavnere tilfredse med mulighederne for cykelparkering i København, hvilket er en stigning på tre procentpoint siden 2020. Københavns Kommune har en målsætning om, at 70 procent af københavnere skal være tilfredse med mulighederne for cykelparkering i byen i 2025. På trods af den positive udvikling lever København ikke op til denne målsætning.

Kilde

Københavns Kommunes Cykelregnskab 2022

Antal medlemskaber i seniorklubber, der modtager tilskud fra Københavns Kommune

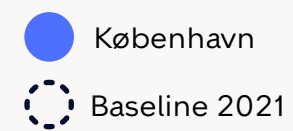

Beskrivelse

Københavns Kommune har en vision om, at fællesskaber skal understøtte en række indsatser, der skal forebygge og bekæmpe ensomhed. Kommunen samarbejder med organisationer i civilsamfundet om at fremme og understøtte frivillige fællesskaber for ældre. Københavns Kommune yder årligt tilskud til seniorklubber efter Servicelovens § 79, der har et aktiverende og sundhedsfremmende formål. Antallet af medlemskaber i senior-klubber med tilskud er steget fra 10.000 i 2021 til 12.000 i 2022.

Kilde

Københavns Kommunes Sundhed- og Omsorgsforvaltning

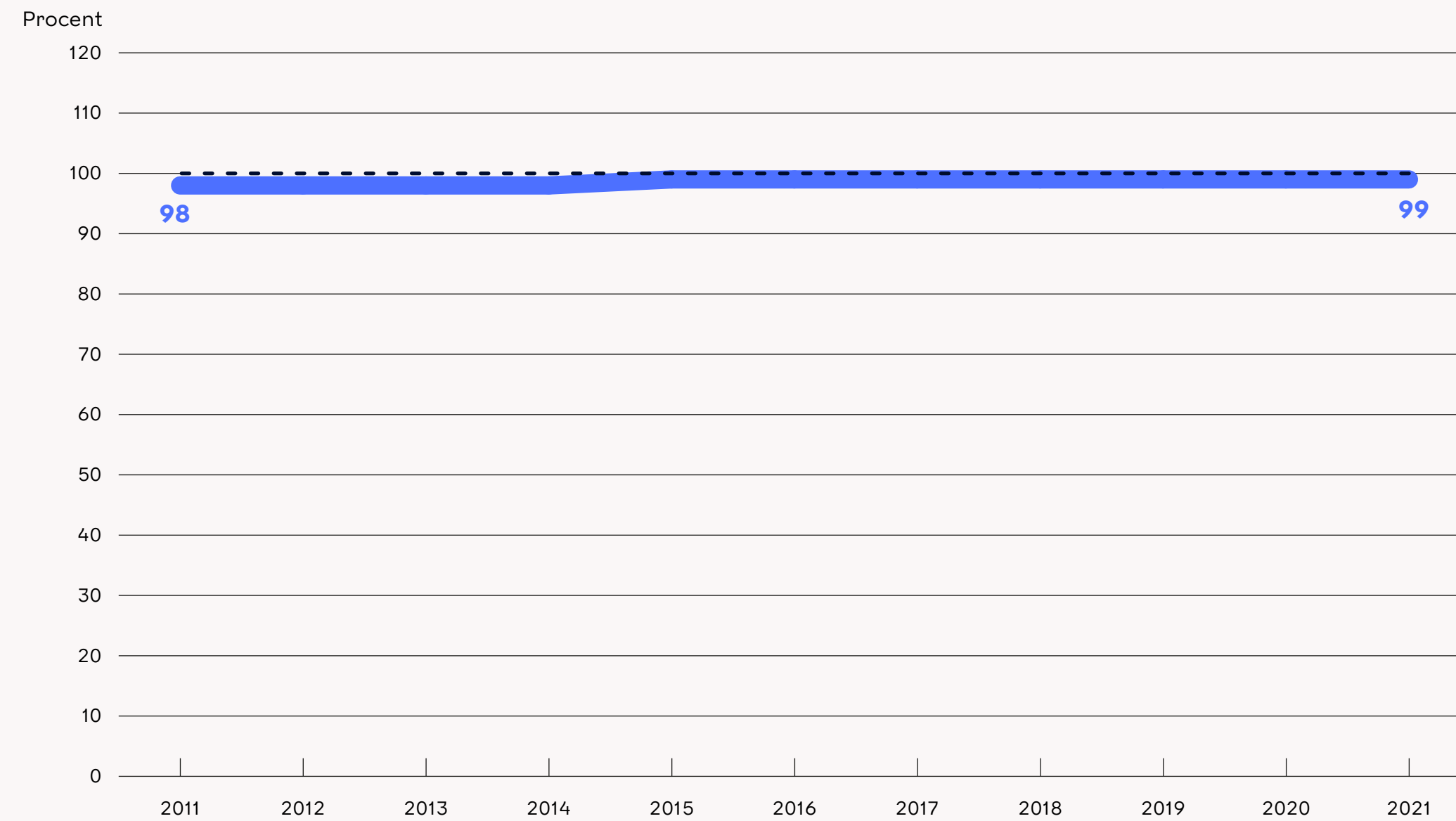

Energi

Adgang til grøn energi, som er til at betale.

Adgang til energi er en forudsætning for husholdningsliv, sundhedspleje, den lokale økonomi, uddannelsessystemet mm.

Andel af varmebehovet, der er dækket af fjernvarme

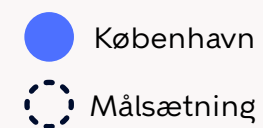

Beskrivelse

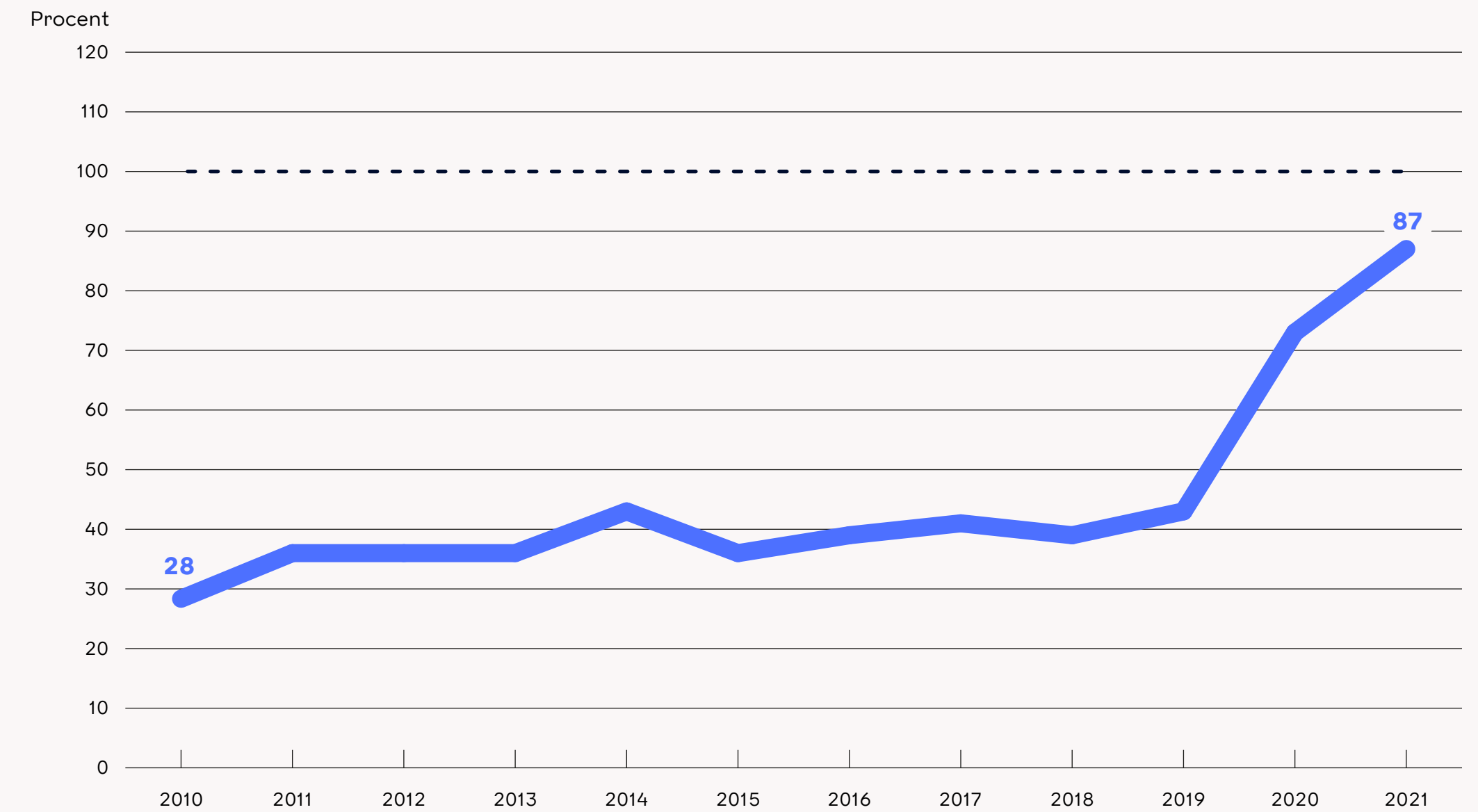
HOFOR forsyner hele Københavns Kommune med fjernvarme og dækker ca. 99 procent af varmebehovet i kommunen. Fjernvarmen bliver brugt til opvarmning af huse, lejligheder, erhverv og varmt vand til bad og vandhaner. Størstedelen af fjernvarmen bliver produceret på kraftvarmeværker og affaldsforbrændingsanlæg og fordeles ud til forbrugerne via et vandsystem. For at spare mere på varmen i København er en del af vandsystemet blevet omlagt til et lavtemperatur fjernvarmenet. Denne omlægning har reduceret varmetabet i vandsystemet og giver en mere effektiv drift af produktionsanlæggene.

Kilde

HOFOR

Andel af vedvarende energi i energiforsyningen

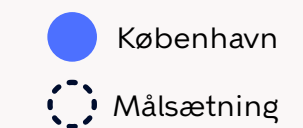

Beskrivelse

Siden 2010 er andelen af vedvarende energi i energiforsyningen steget fra 28 procent til 87 procent i 2021. Udviklingen har været relativt stationær fra 2010 og frem til 2019, hvorefter der er sket en markant stigning fra 2019 og frem mod 2021. Ifølge Klimaplanen 2025 skal København have sikret en el-produktion baseret på vedvarende energi, der samlet overstiger byens energiforbrug.

Kilde

Energistyrelsen, HOFOR, Energidataservice.dk og BIOFOS

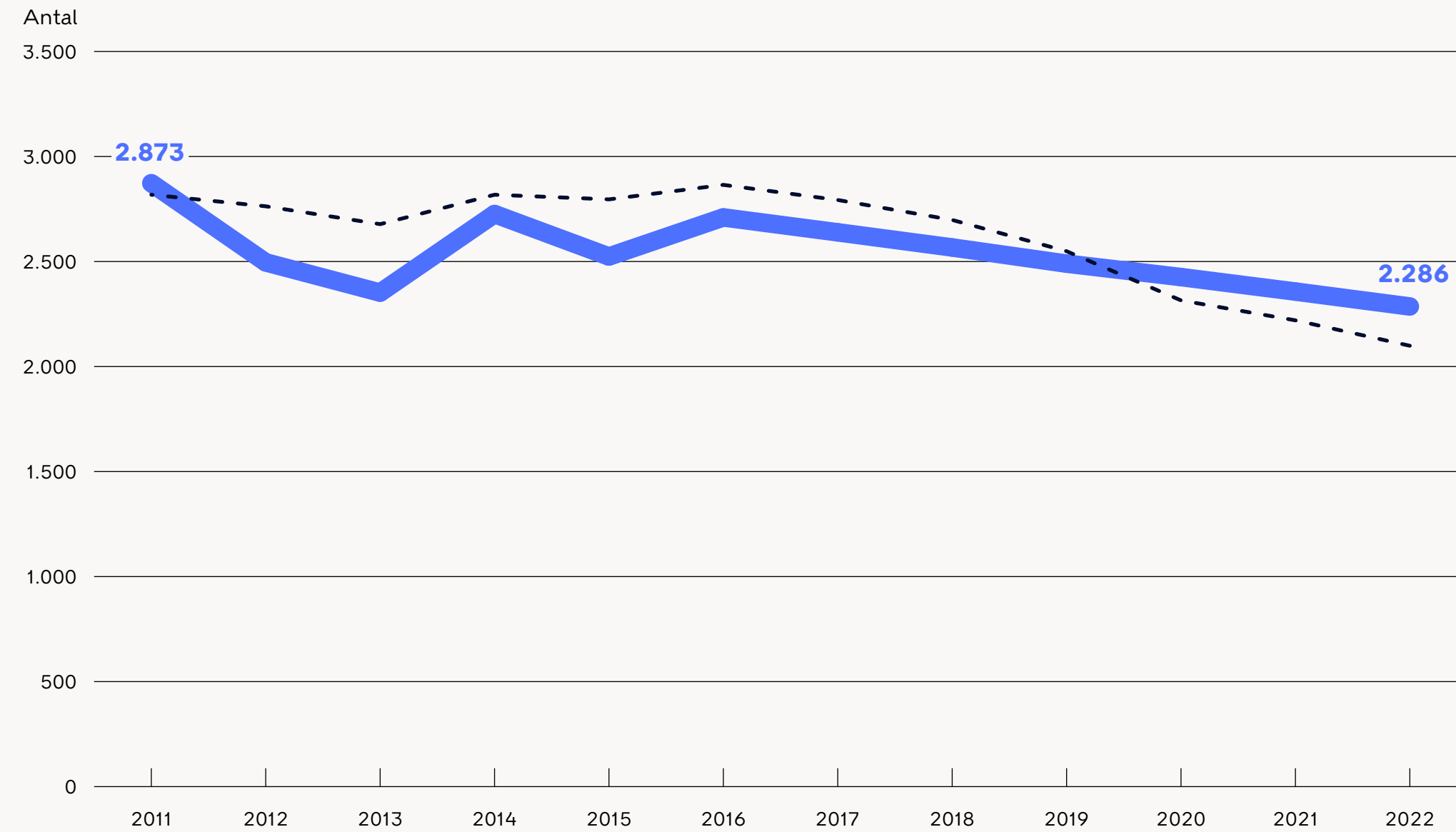

Vand

Adgang til rent vand og ordentlige sanitære forhold. Vand er en daglig nødvendighed til at drikke, bade, lave mad og vaske tøj.

Antal boliger uden eget WC i boligen

Beskrivelse

Antallet af boliger i København, der ikke er registreret med eget toilet inde i boligen, er siden 2011 reduceret med ca. 20 procent, men over 2.200 husstande i København har stadig ikke tidssvarende toiletforhold. Københavns Boligkommission har fra 2023 kortlagt og igangsat en opsøgende indsats målrettet disse boliger, og kommunen tilbyder i dag bygningsfornyelsesstøtte til etablering af toilet og badeværelse i boliger, som mangler.

Kilde

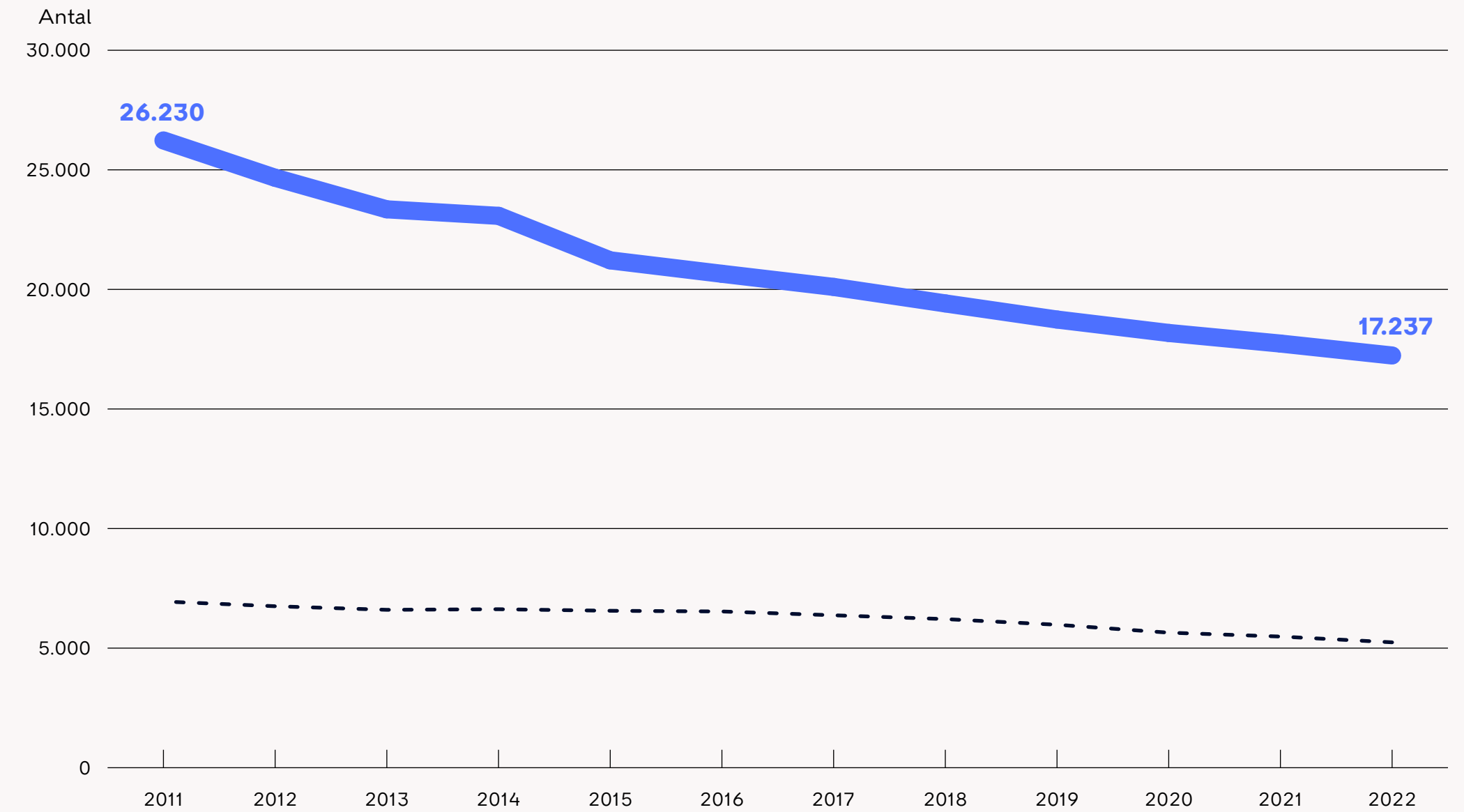
Danmarks Statistik (Statistikbanken.dk)

Note

Opgørelsen medtæller boliger uden WC, boliger registreret med uoplyst toiletforhold, og boliger med adgang til WC udenfor boligen (fx toilet på bagtrappen i ældre etagebyggerier). Benchmark er de øvrige fem byer i 6-bysamarbejdet, omregnet ift. hvis de havde samme antal boliger som København.

- København
- 6-by (ekskl. København)

Antal boliger uden eget bad i boligen

Beskrivelse

Antallet af boliger i København, der ikke er registreret med eget bad inde i boligen, er siden 2011 reduceret med ca. 35 procent, men over 17.200 husstande i København kan stadig ikke tage bad i deres egen lejlighed. Københavns kommune tilbyder i dag bygningsfornyelsesstøtte til etablering af toilet og badeværelse i boliger, som mangler.

Kilde

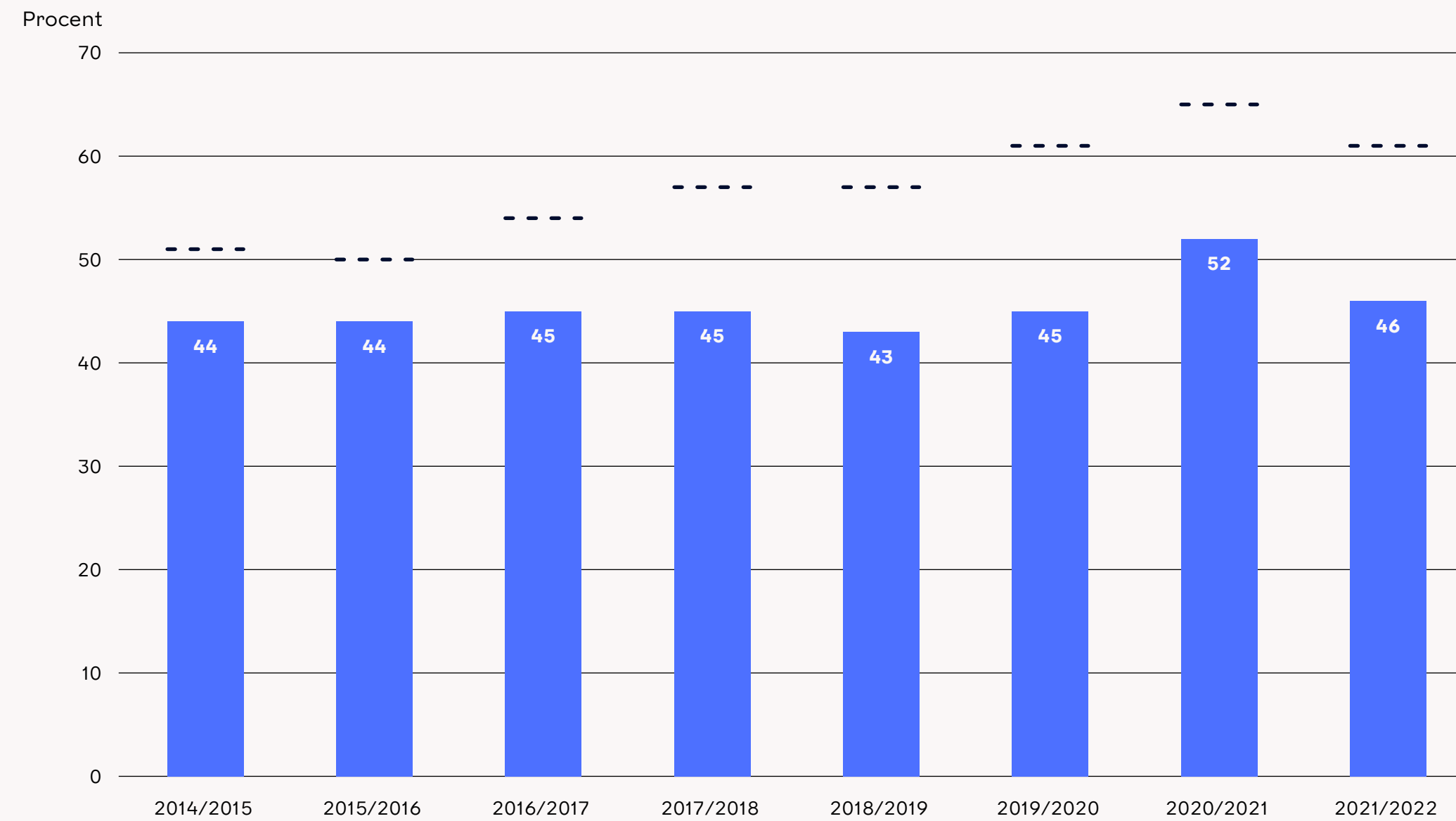
Danmarks Statistik (Statistikbanken.dk)

Note

Opgørelsen medtæller boliger uden bad, boliger registreret med uoplyst badeforhold, og boliger med adgang til bad udenfor boligen (fx i kælderen i ældre etagebyggerier). Benchmark er de øvrige fem byer i 6-bysamarbejdet, indekseret i forhold til, hvis de havde samme antal boliger som København.

- København
- 6-by total (ekskl. København), indekseret

Andelen af elever, der vurderer at have rene toiletforhold i grundskolen

Beskrivelse

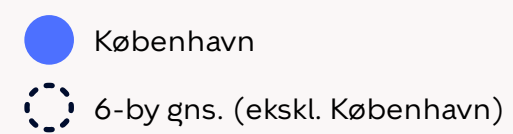
I skoleåret 2021/2022 vurderer 46 procent af eleverne i 0.-3. klasse i København, at de har rene toiletforhold i skolen. Dette er en stigning på to procentpoint siden skoleåret 2014/2015. Sammenlignet med 6-byerne vurderer færre elever i København at have rene toiletforhold i skolen. Siden skoleåret 2014/2015 er gabet mellem København og 6-byerne steget fra syv procentpoint til 15 procentpoint i 2021/2022, hvilket skyldes en større stigning i 6-byerne sammenlignet med København.

Kilde

Børne- og Undervisningsministeriet (Uddannelsesstatistik.dk)

Note

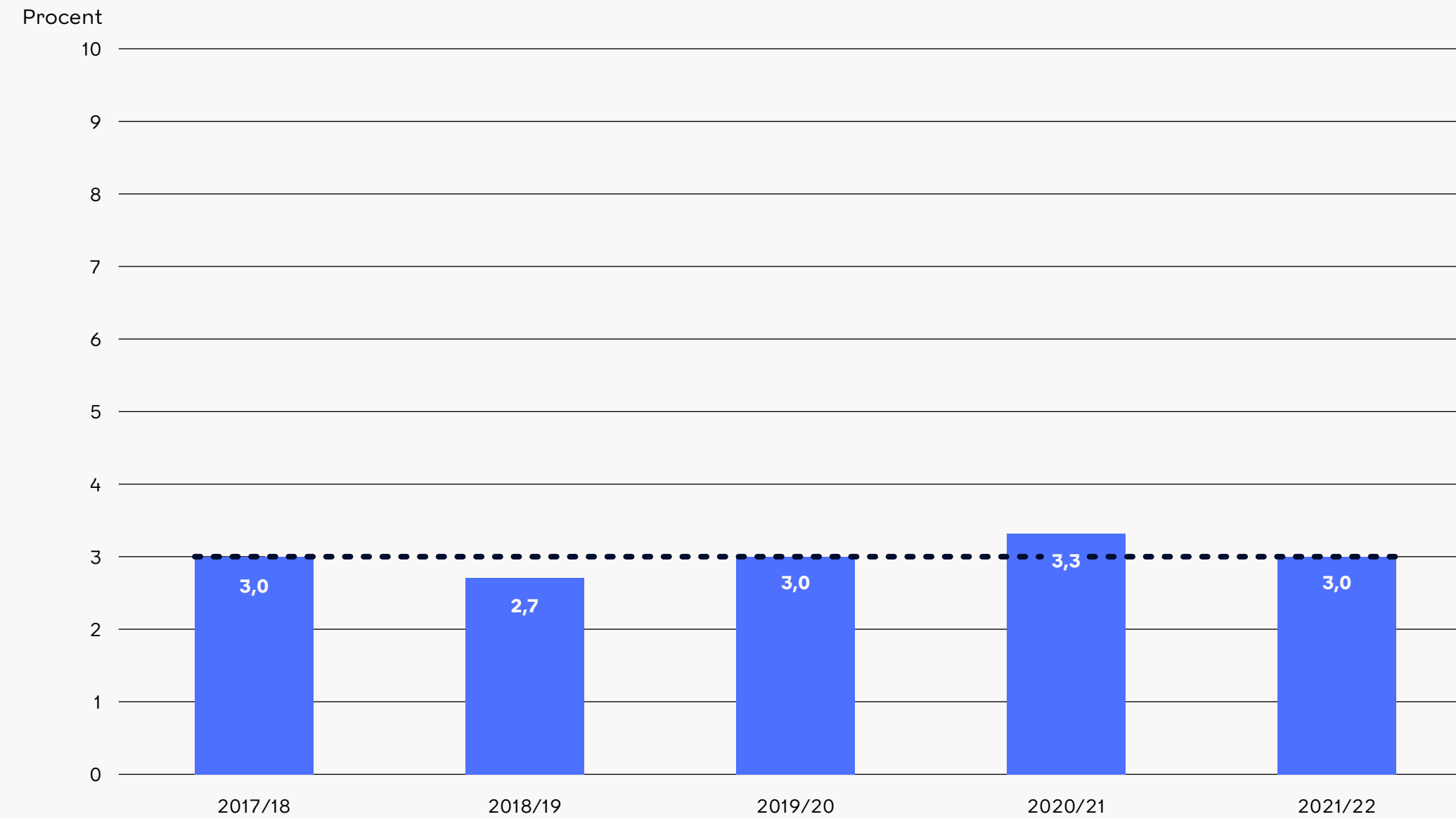
Opgørelsen indeholder elever i 0.-3. klasse, der har svaret "Ja, nogle gange" og "Ja, for det meste" til spørgsmålet "Er toiletterne på skolen rene".

Mad

Sikker, tilstrækkelig og nærende mad. Daglige måltider er essentielt for et sundt liv, og derfor skal alle mennesker have adgang til tilstrækkelig og nærende mad, som er til at betale.

Svær overvægt blandt elever i 0. klasse, 5. klasse, og 8. klasse

Beskrivelse

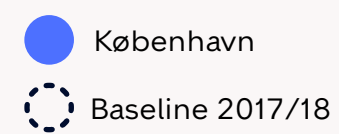
Andelen af elever, som lider af svær overvægt, i København er tre procent i skoleåret 2017/2018. Denne andel forholder sig forholdsvis konstant gennem perioden. Andelen af elever, som lider af svær overvægt, er i skoleåret 2021/2022 indenfor målsætningen, som refererer til niveauet fra 2017/2018.

Kilde

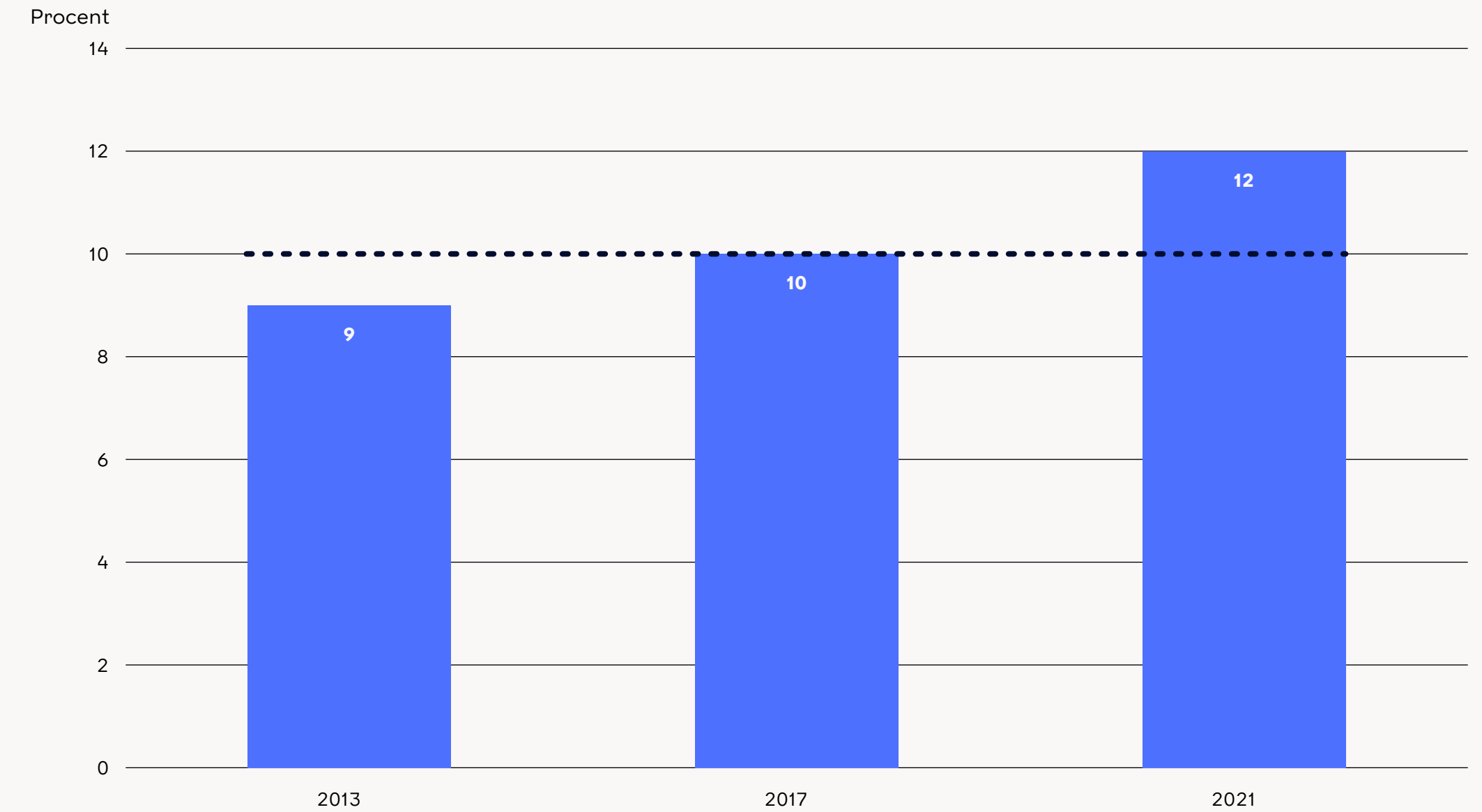
Københavns Kommunes Sundhedsdataark Skole 2022

Note

Svær overvægt er bestemt ud fra sundhedsplejens fire undersøgelser/samtaler i skoleårene 2017/2018 til 2021/2022.

Andelen af voksne københavnere med svær overvægt

Beskrivelse

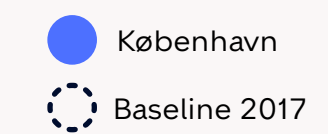
Siden 2013 er andelen af københavnere over 16 år, som er svært overvægtige, steget fra ni procent til 12 procent. Fra 2017 til 2021 er andelen steget med to procentpoint. Københavns Kommunes sundhedspolitik har fokus på overvægt, men der er ingen handleplan på området.

Kilde

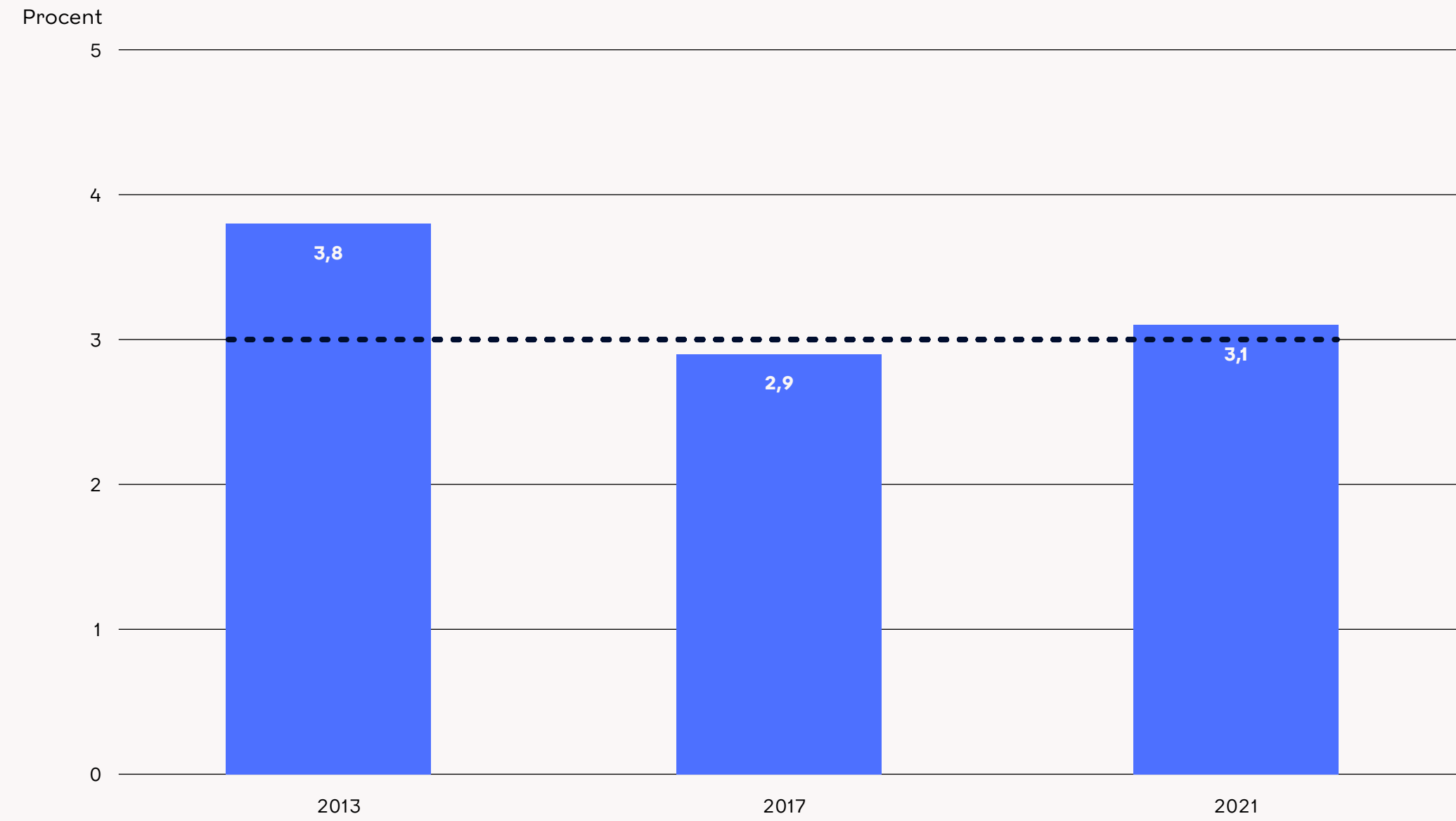
Den regionale sundhedsprofil

Note

Svær overvægt er givet ved et BMI på over 30. BMI står for Body Mass Index og er angivet ved kg/m^2 . Den regionale sundhedsprofil udarbejdes hvert fjerde år, hvorfor denne først vil blive opdateret i 2025.

Andelen af voksne københavnere med undervægt

Beskrivelse

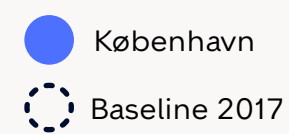
Andelen af undervægtige københavnere over 16 år er faldet fra 3,8 procent i 2013 til 3,1 procent i 2021. Fra 2017 til 2021 har andelen ligget på et nogenlunde konstant niveau.

Kilde

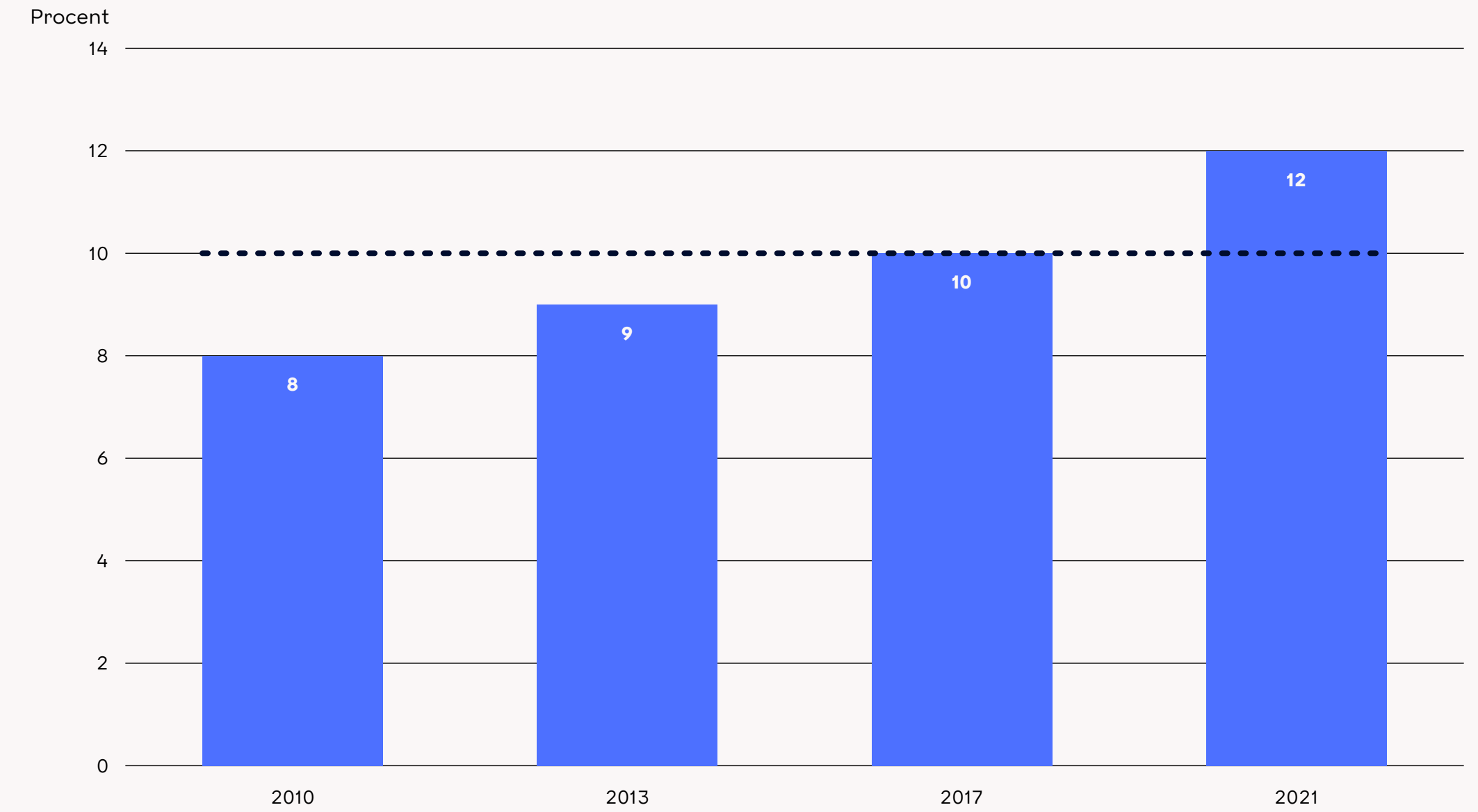
Den regionale sundhedsprofil

Note

Svær undervægt er givet ved et BMI på under 18,5. BMI står for Body Mass Index og er angivet ved kg/m^2 . Den regionale sundhedsprofil udarbejdes hvert fjerde år, hvorfor denne først vil blive opdateret i 2025.

Andelen af voksne københavnere med usundt kostmønster

Beskrivelse

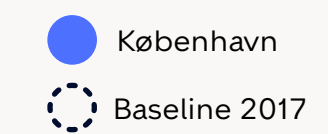
Andelen af københavnere over 16 år, der har et usundt kostmønster, er steget fra otte procent til 12 procent i perioden 2010 til 2021. Fra 2017 til 2021 er andelen steget med to procentpoint. Det er et mål i Københavns Kommunes sundhedspolitik, at sund mad skal være tilgængelig for alle københavnere.

Kilde

Den regionale sundhedsprofil

Note

Et usundt kostmønster indebærer et lavt indtag af frugt, grønt og fisk samt et højt indtag af mættet fedt. Målingen indgår i den regionale sundhedsprofil. Den regionale sundhedsprofil udarbejdes hvert fjerde år, hvorfor denne først vil blive opdateret i 2025.

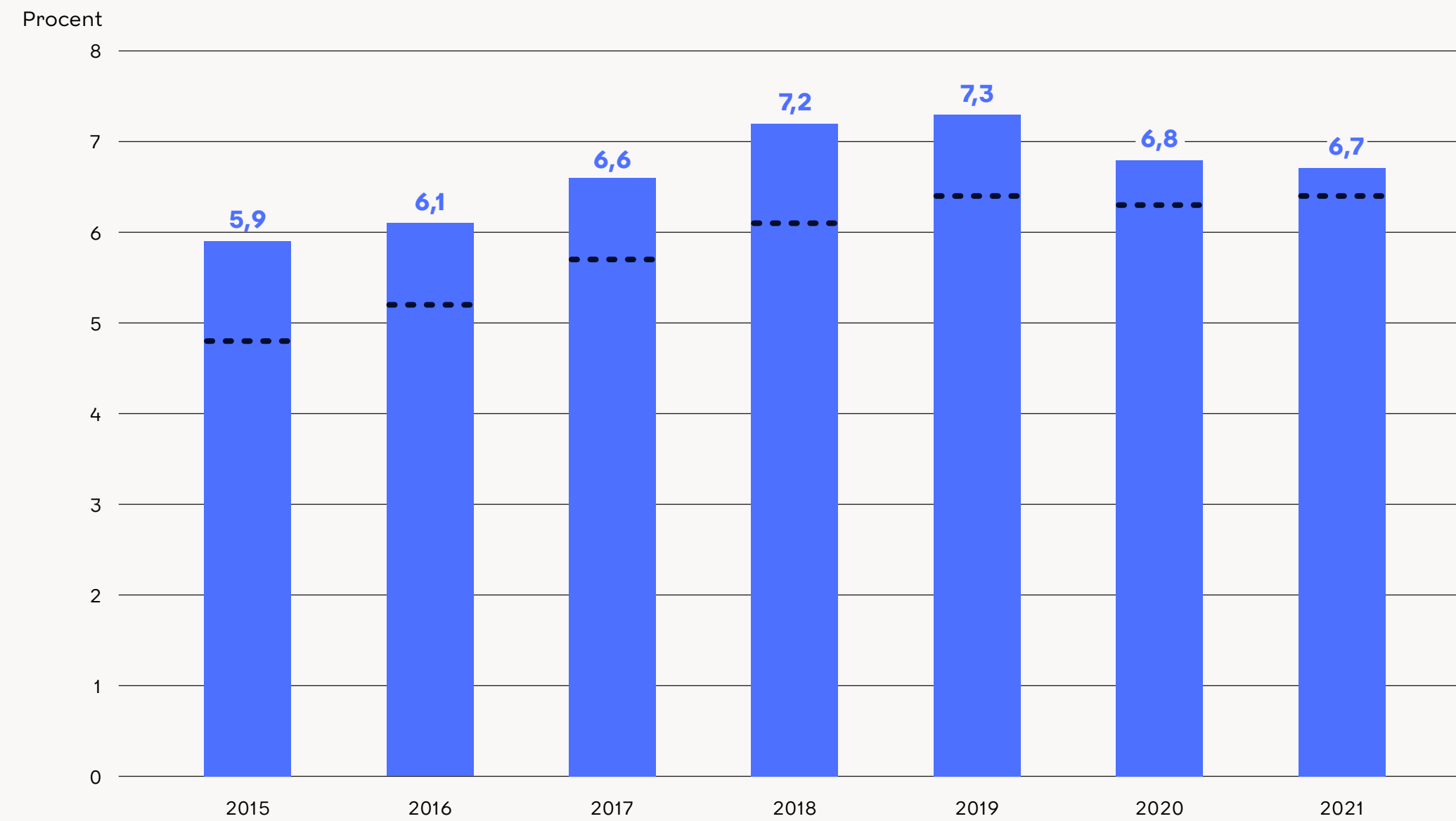

Fred og retfærdighed

Personlig- og retssikkerhed, regeringsansvar og adgang til retfærdighed. Fredelige og retfærdige samfund gør det muligt for mennesker at leve i deres lokalsamfund, fri for frygt og udnyttelse. Retfærdige samfund modarbejder korrupsion i erhvervslivet og i politik ved at opbygge effektive og ansvarlige institutioner på alle niveauer.

Fred og retfærdighed

Andelen af børn og unge, der underrettes om

Beskrivelse

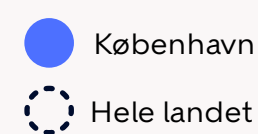
Andelen af børn og unge, der underrettes om, har været stigende både i København og på landsplan. Dog falder andelen af børn og unge med underretninger i 2020 og 2021, hvilket kan skyldes nedlukningen under coronakrisen. I hele perioden har København en større andel af børn og unge, der underrettes om, sammenlignet med hele landet. Denne forskel er dog faldet markant de seneste år og ligger i 2021 på 0,3 procentpoint.

Kilde

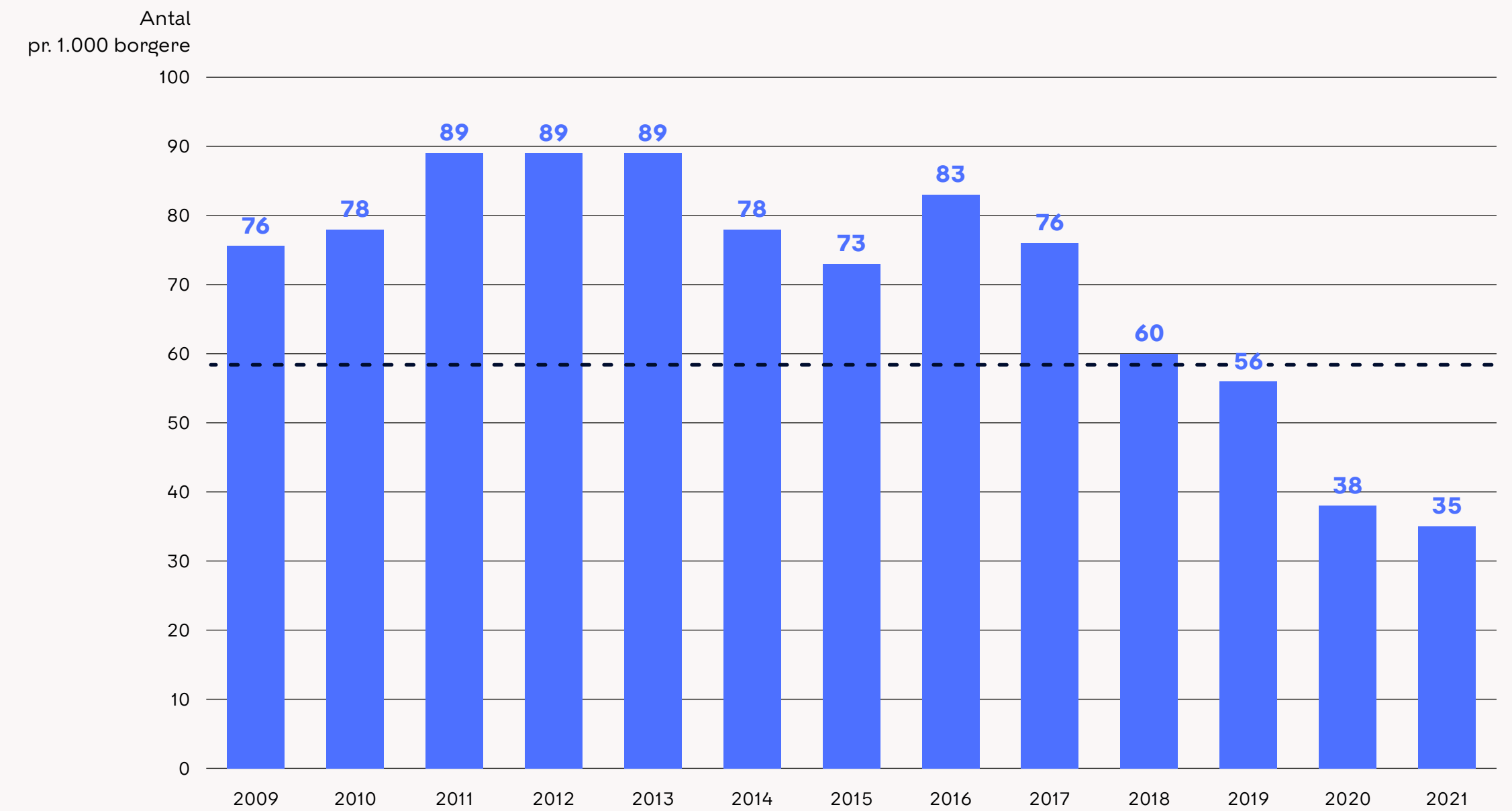
Danmarks Statistik (Statistikbanken.dk)

Note

Børn og unge er defineret som personer i alderen 0 til 17 år. Underretninger er henvendelser til kommunen fra fagpersoner eller borgere, oftest på grund af bekymrende adfærd eller mistanke om mistrivsel eller mangelfuld omsorg i hjemmet.

Antal anmeldelser af borgervendt kriminalitet pr. 1.000 borgere

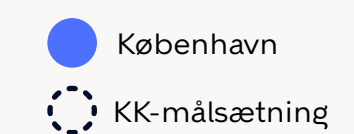

Beskrivelse

I 2021 blev der i hele København anmeldt 22.042 tilfælde af borgervendt kriminalitet, svarende til 34,5 anmeldelser pr. 1.000 indbyggere. Anmeldelsesniveauet er det laveste i perioden 2009 til 2021. Det historisk lave antal anmeldelser skyldes blandt andet de restriktioner, der blev indført som følge af corona i 2020 og 2021. En målsætning i Sikker By Strategien 2022 er, at borgervendt kriminalitet skal fastholdes eller være lavere end niveauet fra 2018/19 frem mod 2025, hvilket er opnået både i 2020 og 2021.

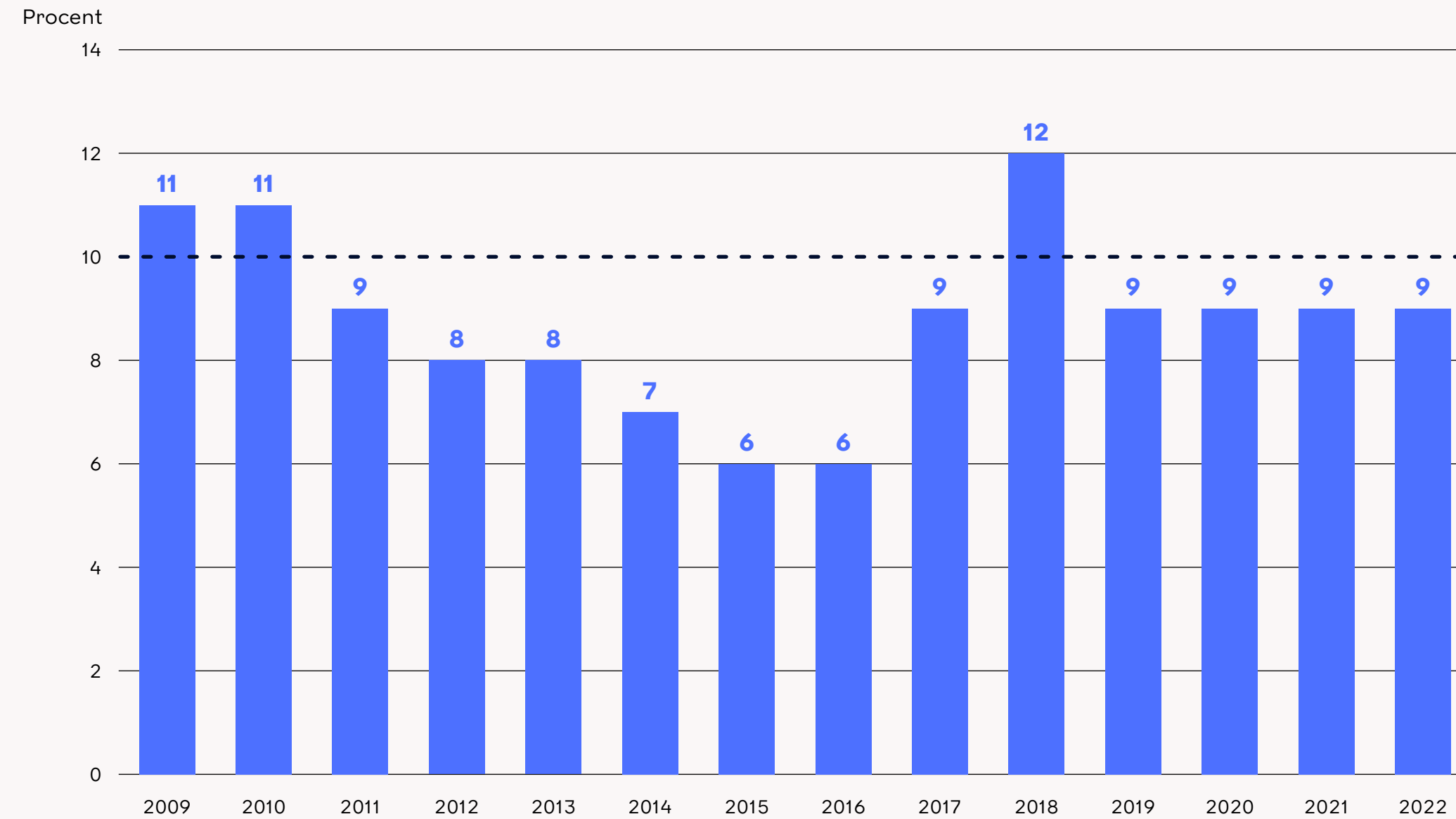
Kilde

Københavns Kommunes Tryghedsundersøgelse 2022

Fred og retfærdighed

Andel af borgere, der føler sig utrygge i deres nabolag

Beskrivelse

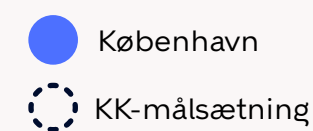
I 2022 er ni procent af københavnere utrygge i deres nabolag. Dette er på niveau med perioden 2019 til 2021. I 2022 er utrygheden lavere end ved første måling i 2009, hvor 11 procent af københavnere var utrygge i deres nabolag. Kommunens mål er, at andelen af utrygge beboere ikke må overstige 10 procent i nogen bydel. I gennemsnit er denne målsætning opnået, men i 2022 havde fire bydele (Brønshøj/Husum, Bispebjerg, Ydre og Indre Nørrebro) over 10 procent utrygge beboere, hvorfor målsætningen endnu ikke er opfyldt for alle bydele.

Kilde

Københavns Kommunes Tryghedsundersøgelse 2022

Note

I den nye Sikker By strategi 2022-2025 er der nye målsætninger, der har fokus på tryghed. En ny målsætning er blandt andet, at i bydele med færre end 85 procent trygge, skal andelen af trygge stige i strategiperioden. Tal for tryghed er ikke offentliggjort endnu, hvorfor tidligere indikatorer og målsætninger for utryghed er anvendt.

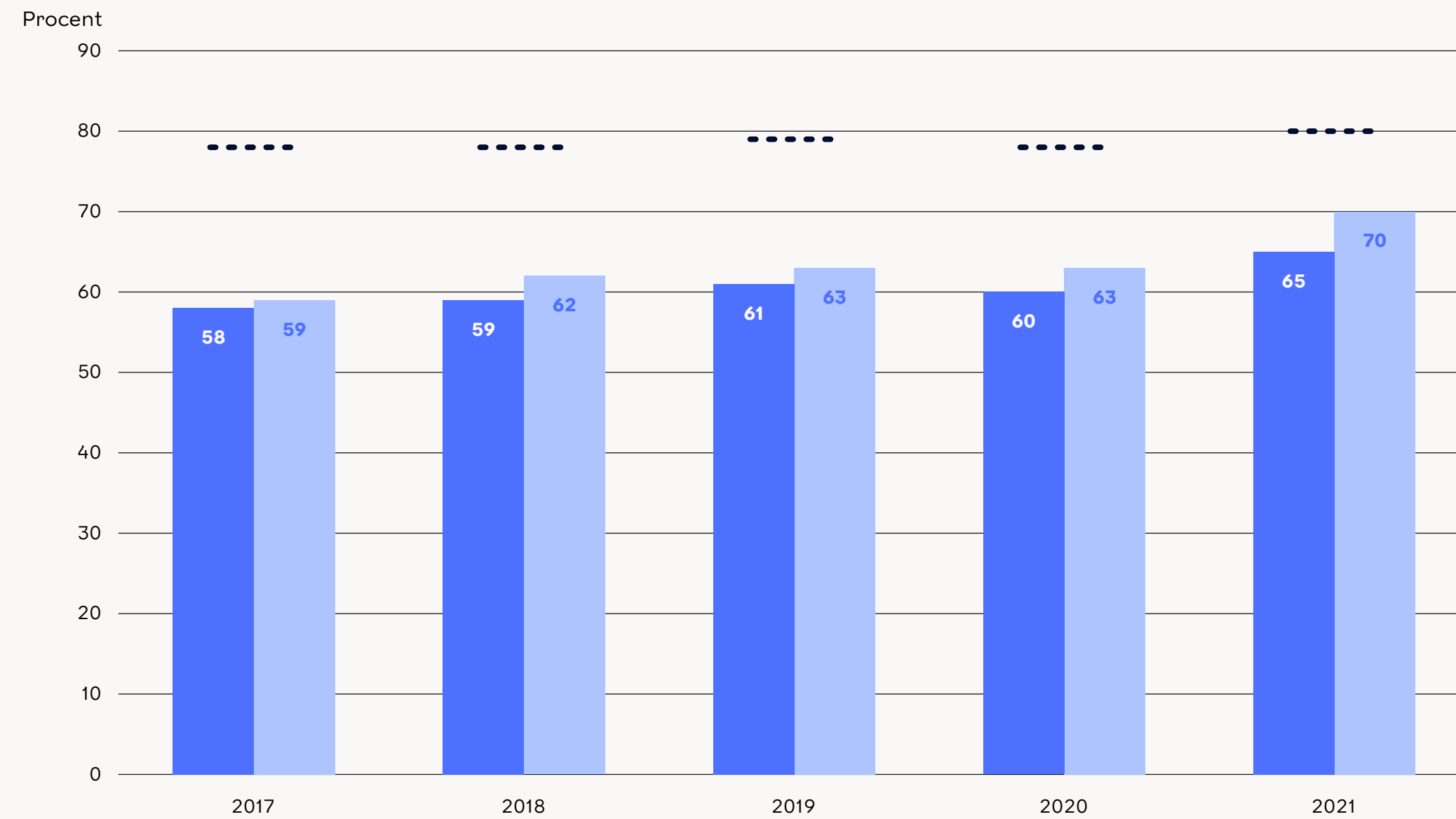

Lighed

Lige muligheder og mindske indkomstuligheden. Mennesker, der lever i mere lige samfund, er sundere, sikrere og mere tillidsfulde sammenlignet med mennesker i mindre lige samfund.

Beskæftigelsesfrekvens fordelt på herkomst i København

Beskrivelse

Beskæftigelsesfrekvensen for indvandrere og efterkommere i København er generelt lavere end for borgere med dansk oprindelse. Beskæftigelsesfrekvensen blandt indvandrere og efterkommere har været stigende gennem hele perioden og er steget relativt mere end beskæftigelsesfrekvensen blandt borgere med dansk oprindelse. Således er forskellen faldet siden 2017. I 2021 ligger forskellen mellem 10 og 15 procentpoint.

Kilde

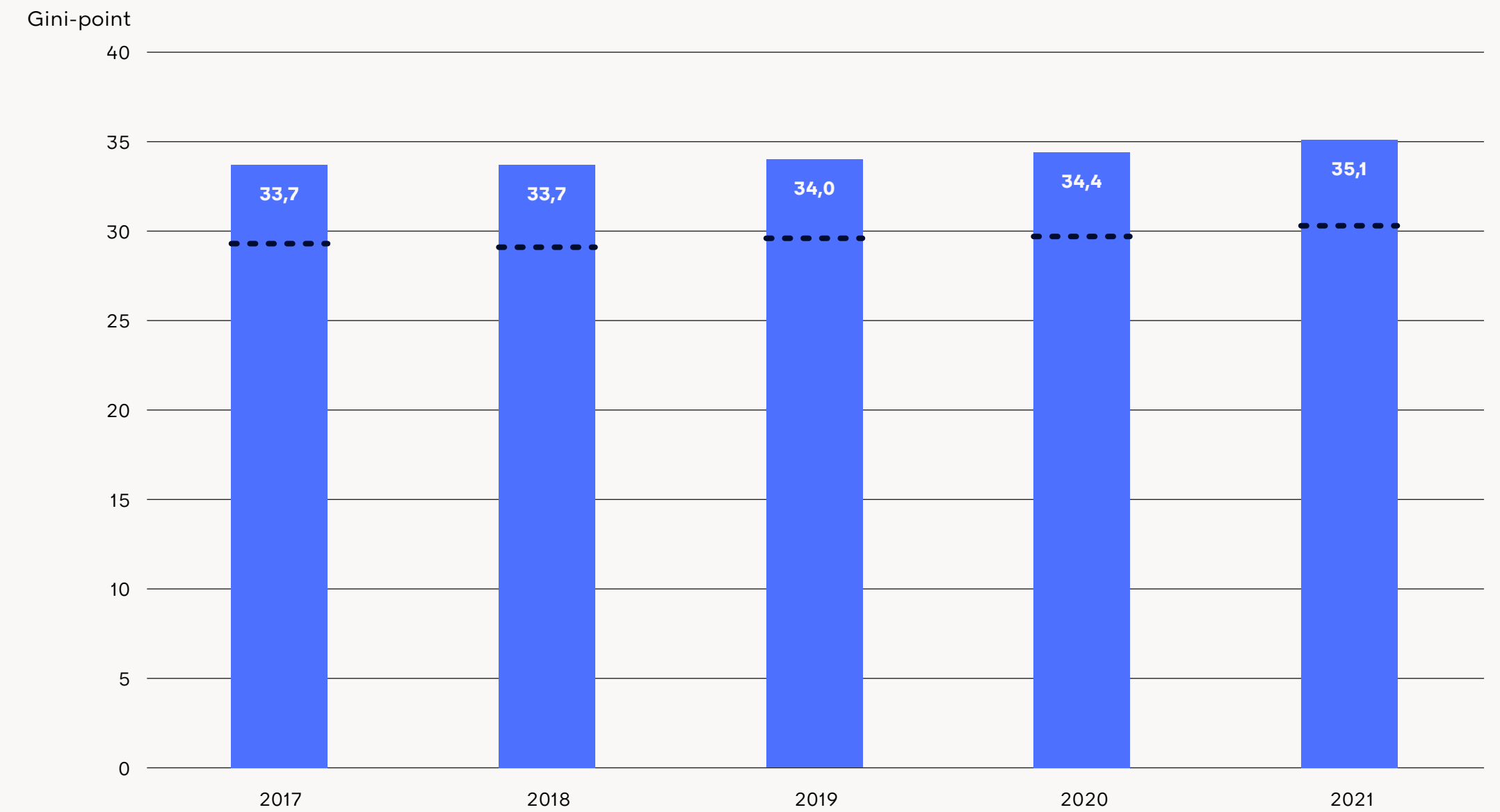
Danmarks Statistik (Statistikbanken.dk)

Note

Beskæftigelsesfrekvensen angiver antal beskæftigede som andel af en given befolkningsgruppe.

- Indvandrere
- Efterkommere
- Borgere med dansk oprindelse

Gini-koefficient

Beskrivelse

Gini-koefficienten for Københavns Kommune har været stigende de seneste fem år. Gini-koefficienten for hele landet har også haft en stigende tendens, men den har været mindre sammenlignet med København. Sammenlignet med hele landet er uligheden større i København i hele perioden målt ved Gini-koefficienten.

Kilde

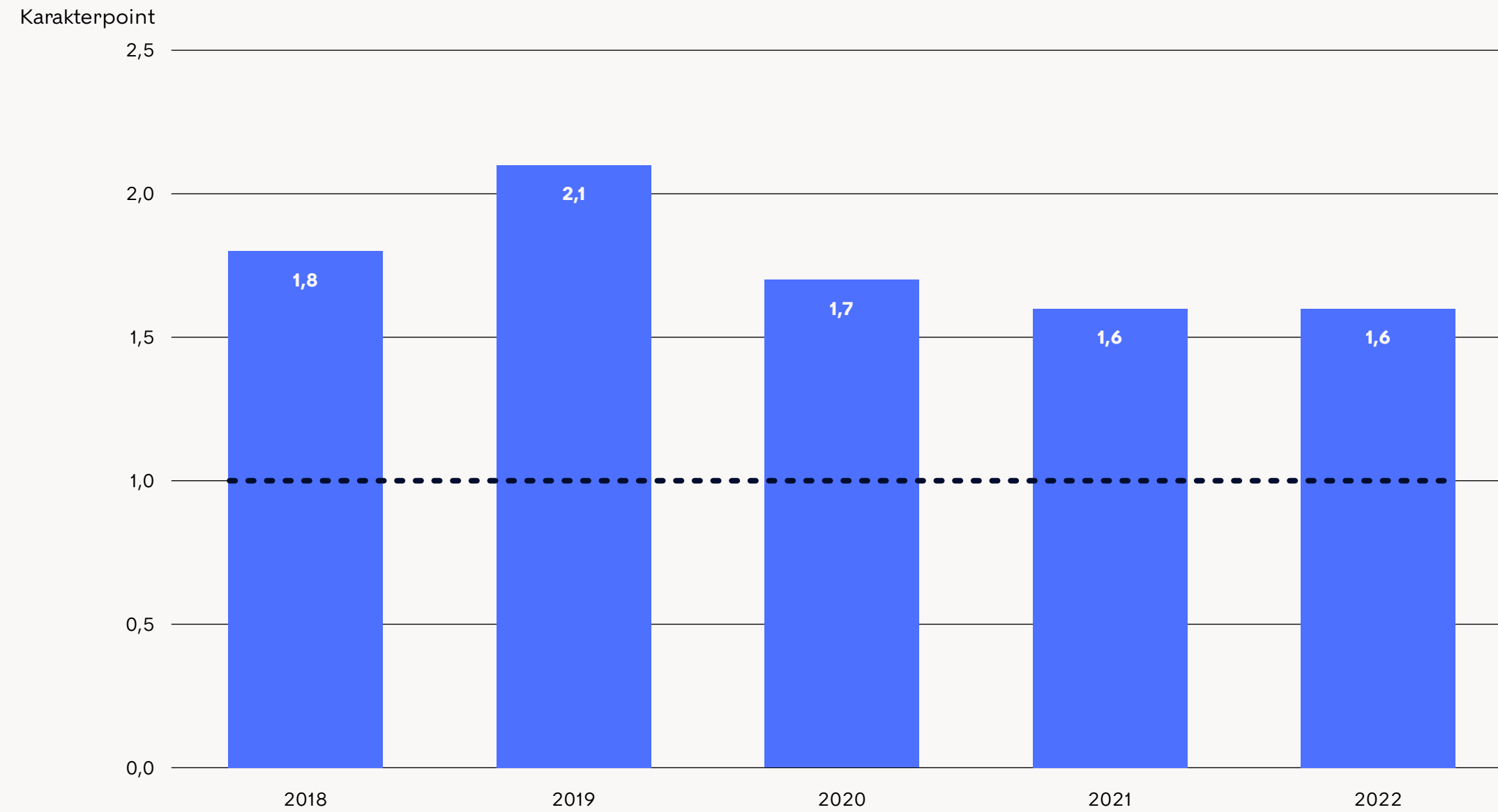
Danmarks Statistik (Statistikbanken.dk)

Note

En gini-koefficient på nul repræsenterer total lighed og 100 betyder, at én person har hele indkomsten.

- København
- Hele landet

Karaktergab mellem elever med vestlig (inkl. dansk) og ikke-vestlig baggrund ved folkeskolens afgangseksamen

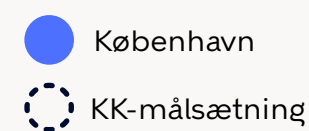

Beskrivelse

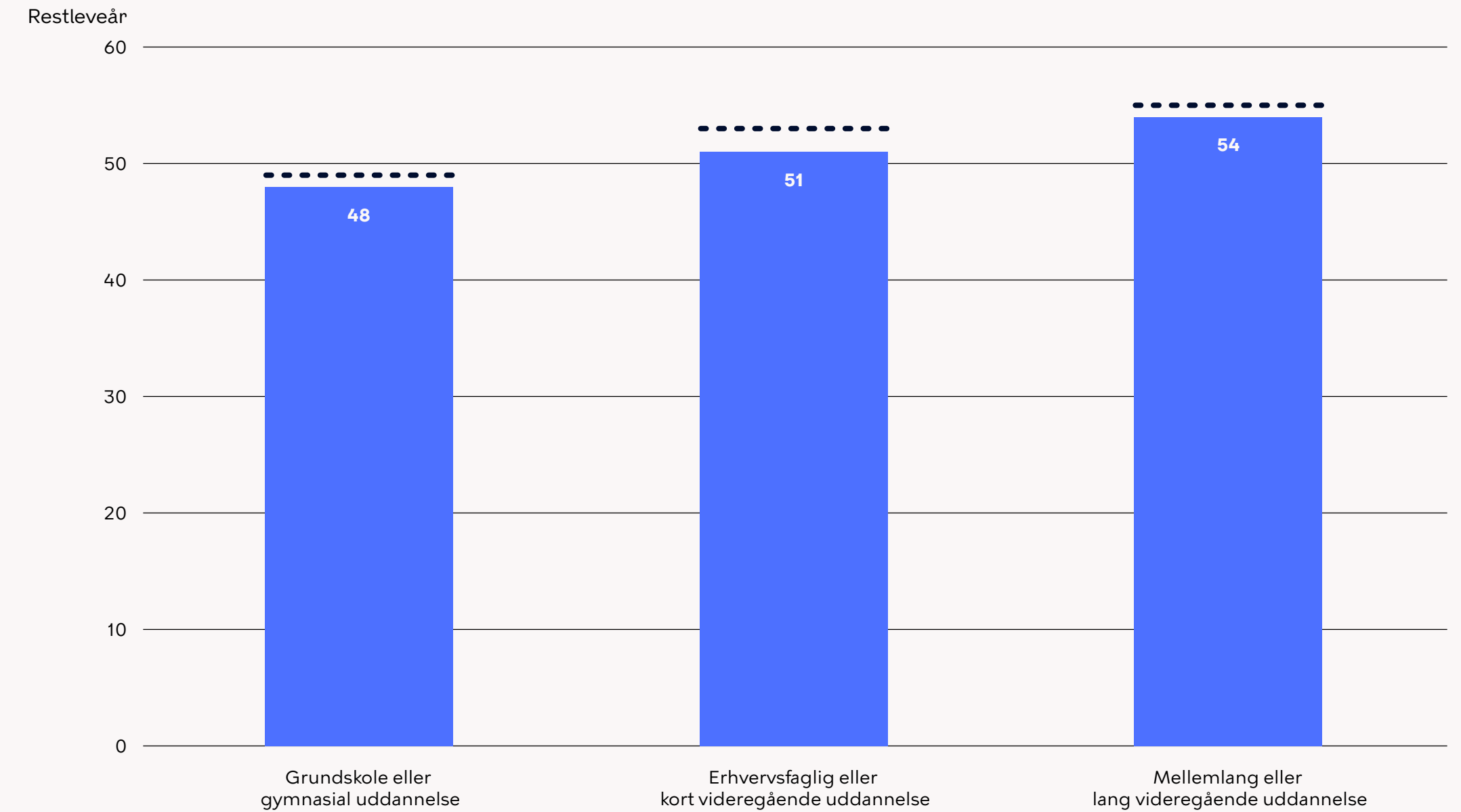
Karakterforskellen mellem elever med vestlig og ikke-vestlig baggrund er faldet gennem de sidste par år. Forskellen mellem de to grupper er dog stadig stor, og det er vigtigt, at alle elever - uanset baggrund - forlader den københavnske folkeskole med et godt fagligt niveau. I Børne- og Ungdomsudvalgets strategi 2019 til 2021 var et mål at nedbringe karaktergabet til ét karakterpoint. Denne målsætning er endnu ikke opfyldt i 2022, hvor karaktergennemsnittet for elever med vestlig baggrund er 1,6 karakterpoint højere end for elever med ikke-vestlig baggrund.

Kilde

Københavns Kommunes Børne- og Ungdomsforvaltning

Forskel i restlevetid fordelt på uddannelsesniveau

Beskrivelse

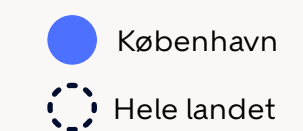
Der er sammenhæng mellem uddannelse og restlevetid. Det ses, at københavnere lever længere, jo højere deres uddannelsesniveau er. I 2021 lever borgere med en mellemlang eller lang videregående uddannelse i gennemsnit 6,6 år længere end borgere, der har grundskole eller gymnasial uddannelse som højest fuldførte uddannelse. Sammenlignet med hele landet er forskellen i den gennemsnitlige restlevetid på tværs af uddannelsesniveau højere i København.

Kilde

Københavns Kommune pba. registerdata fra Danmarks Statistik

Note

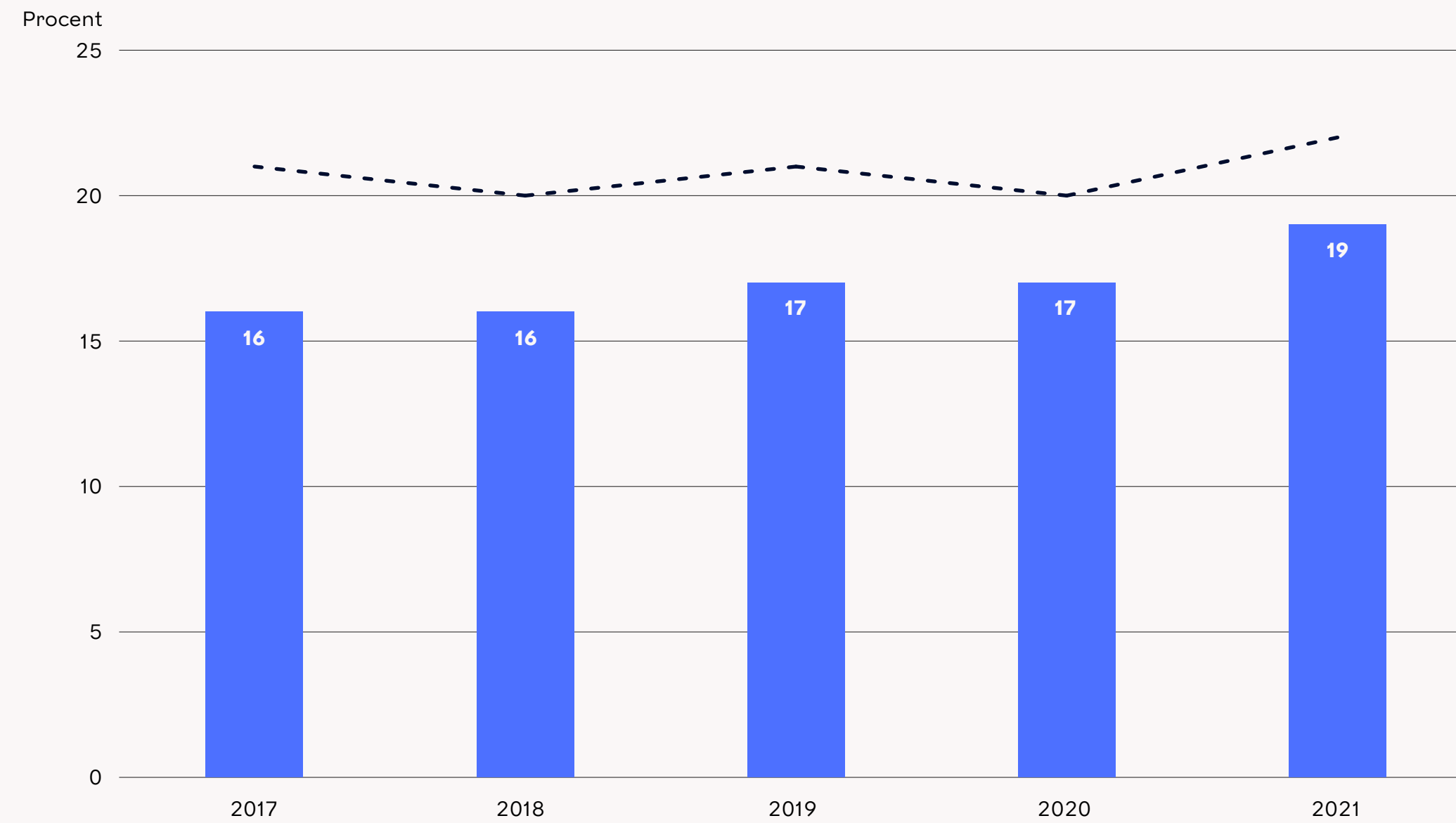
Tallet er gennemsnit af restlevetiden for 30-årige i henholdsvis København og hele landet i perioden 2017 til 2021 udregnet på baggrund af en femårsperiode for at sikre et solidt statistisk grundlag.

Ligestilling

Ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinder og piger. At sikre, at alle uanset køn har lige adgang til uddannelse, sundhedspleje, anstændigt arbejde og repræsentation i politiske og økonomiske beslutningsprocesser er væsentlige elementer i et retfærdigt samfund.

Forskel i gennemsnitlig disponibel indkomst mellem mænd og kvinder

Beskrivelse

Figuren viser, at den procentvise forskel i den gennemsnitlige disponible indkomst mellem mænd og kvinder i København har været stigende fra 2017 til 2021. På trods af denne udvikling er niveauet for København stadig mindre end gennemsnittet for de resterende 6-byer i 2021. Niveauet for de resterende 6-byer er relativt stationært gennem hele perioden med undtagelse i 2021. Afstanden til 6-by gennemsnittet er blevet mindre i perioden på grund af større stigninger i Københavns Kommune.

Kilde

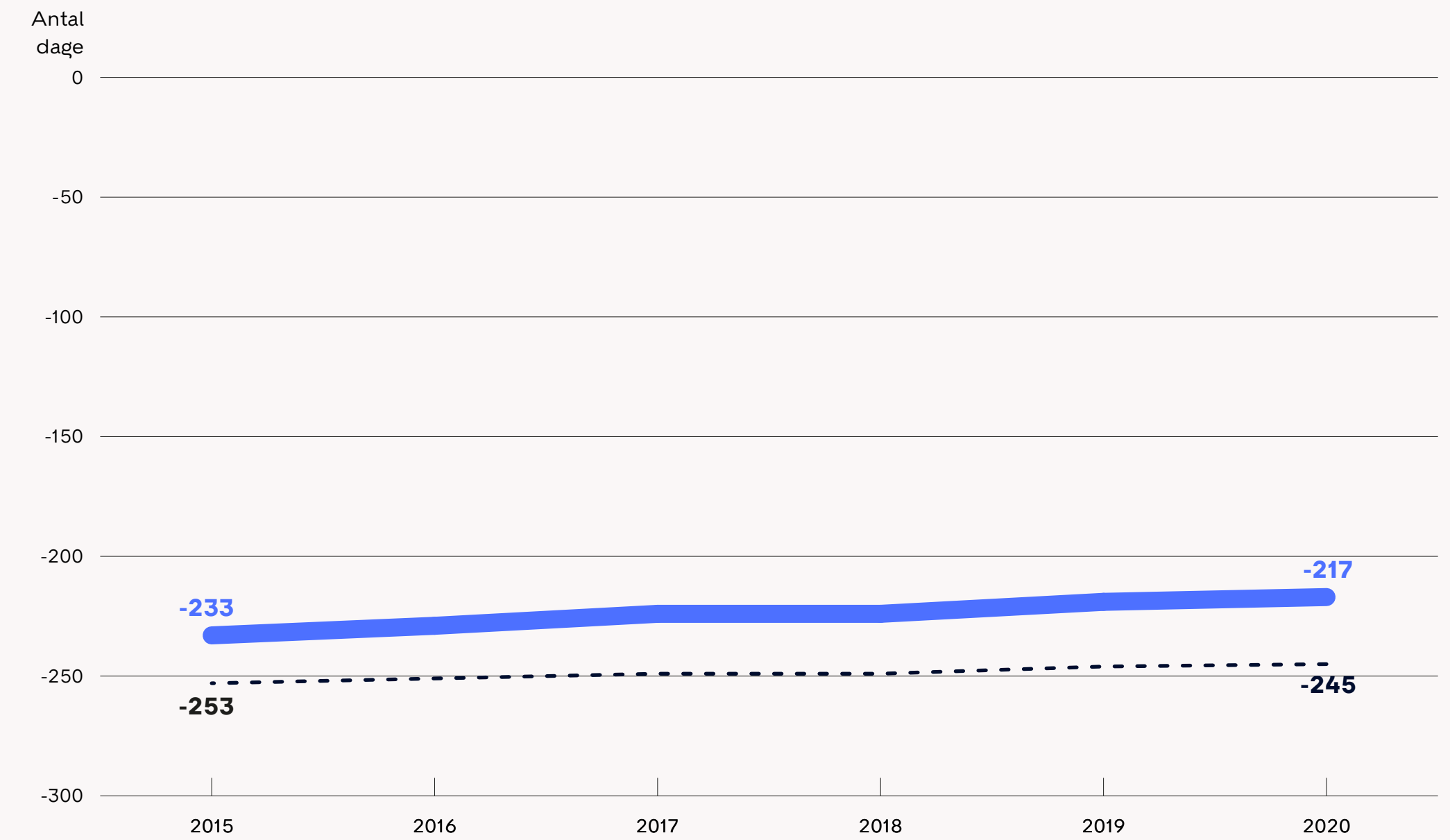
Danmarks Statistik (Statistikbanken.dk)

Note

Opgørelsen omfatter mænd og kvinder med en disponibel indkomst. Disponibel indkomst defineres som indkomst efter skat og renter tillagt beregnet lejeværdi af egen bolig.

- København
- 6-by gns. (ekskl. København)

Forskel i mænd og kvinders brug af barselsdagpengedage

Beskrivelse

I 2020 har mænd 217 færre barselsdagpengedage sammenlignet med kvinder i København. Forskellen mellem mænd og kvinders barselsdagpengedage er faldet siden 2015, hvor den lå på 253 dage. Forskellen i barselsdagpengedagene er gennem hele perioden fra 2015 til 2020 mindre i København sammenlignet med hele landet, og siden 2015 er gabet mellem København og hele landet blevet større hvilket skyldes, at forskellen mellem mænd og kvinders barselsdagpengedage er faldet mere i København sammenlignet med hele landet.

Kilde

Danmarks Statistik (Statistikbanken.dk)

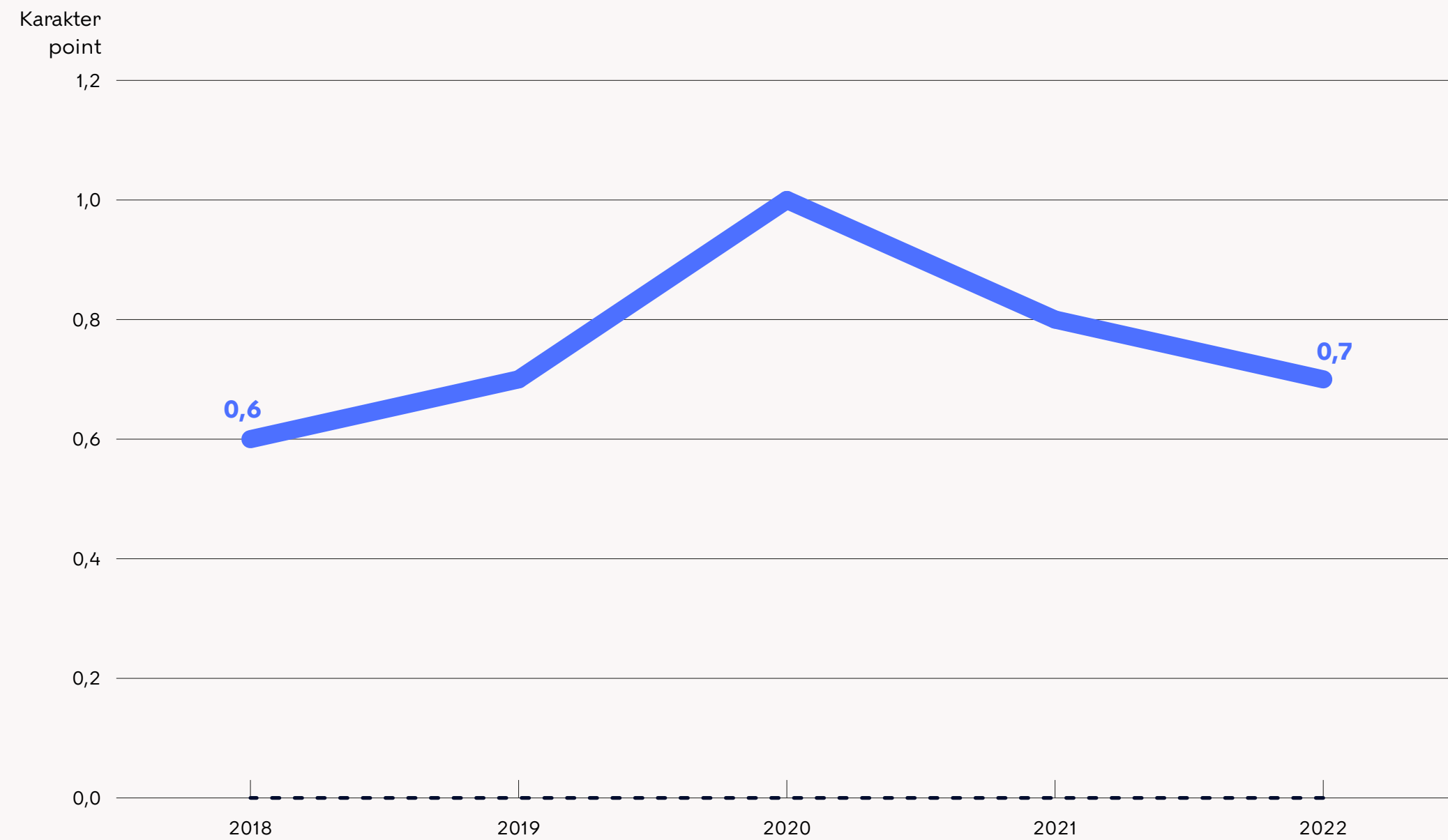
Note

Opgørelsen omfatter hele landsdelen Byen København, dvs. Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, Dragør Kommune og Tårnby Kommune.

- Landsdel byen København
- Hele landet

Ligestilling

Karakterforskel mellem drenge og piger

Beskrivelse

Karakterforskellen mellem drenge og piger er stor i København - hvilket også ses på landsplan, hvor piger også har et højere karaktergennemsnit end drenge. Det er vigtigt, at folkeskolen i København skaber undervisningsmæssige rammer, som sikrer, at forskellige elevgrupper udvikler sig fagligt og er motiverede. Det kræver en varieret undervisning, hvor forskellige måder at lære på og forskellige faglige arenaer i højere grad bringes i spil. Drenge og piger i København kommer som udgangspunkt fra den samme baggrund i gennemsnit, og der bør dermed ikke være forskel på deres faglige præstationer.

Kilde

Børne- og Undervisningsministeriet (Uddannelsesstatistik.dk)

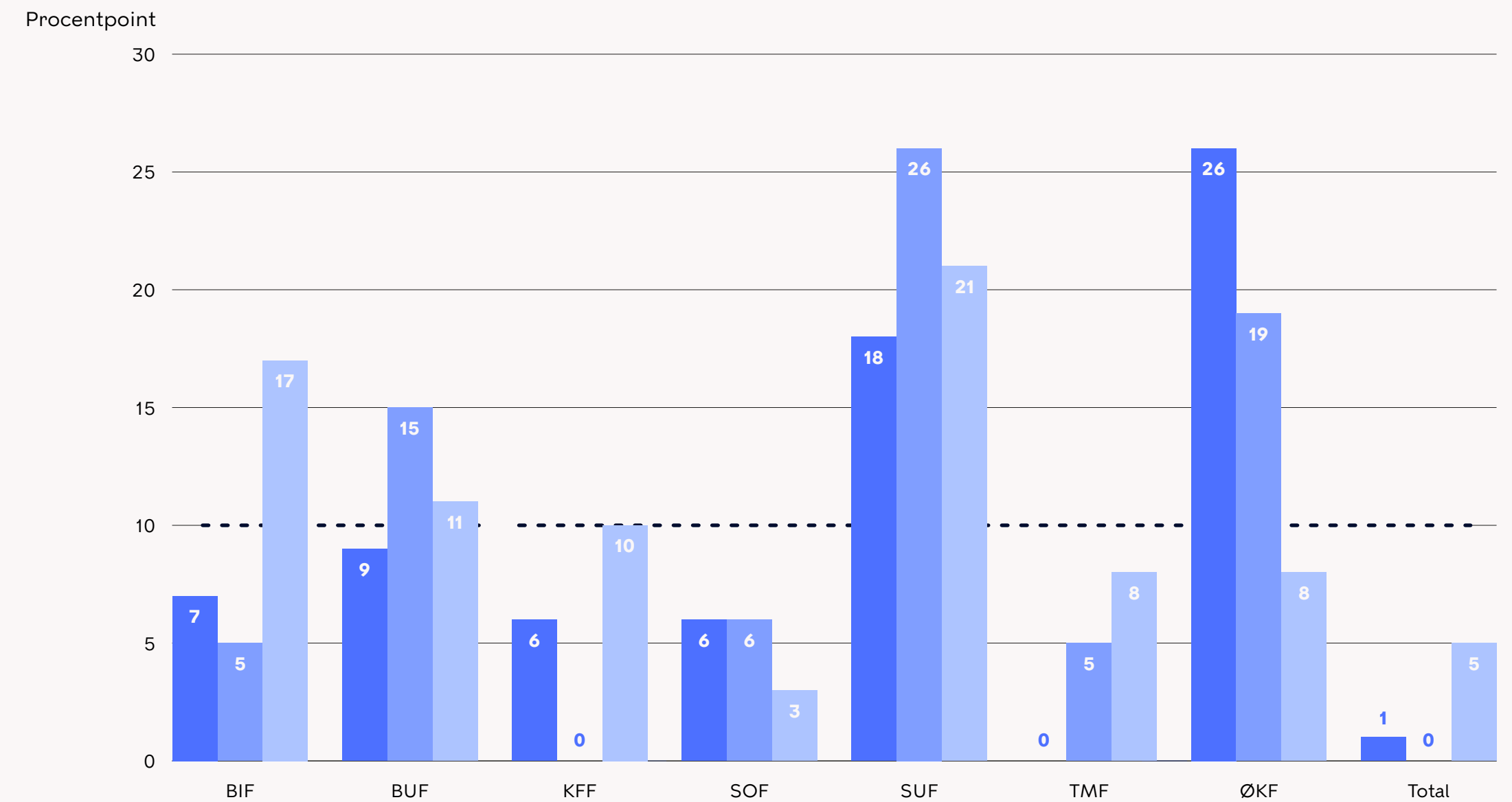
Note

Opgørelsen er baseret på afgangselever i 9. klasse i Københavns folke- og specialskoler. Privatister indgår ikke.

- København
- Målsætning

Kønsbalance på lederniveau for ansatte i Københavns Kommune

Beskrivelse

Fordelingen af mænd og kvinder på lederniveau et og to på tværs af Københavns Kommune er 55 procent kvinder og 45 procent mænd. Københavns Kommune opfylder måltallet samlet set, men lever dog ikke op til kommunens målsætning om en ligelig fordeling på forvaltningsniveau. På forvaltningsniveau opfylder Kultur- og Fritidsforvaltningen, Socialforvaltningen, Teknik- og Miljøforvaltningen og Økonomiforvaltningen måltallet, mens Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, Børne- og Ungdomsforvaltningen og Sundheds- og Omsorgsforvaltningen alle har en kønsfordeling større end 10 procentpoint.

Kilde

Københavns Kommunes Økonomiforvaltning

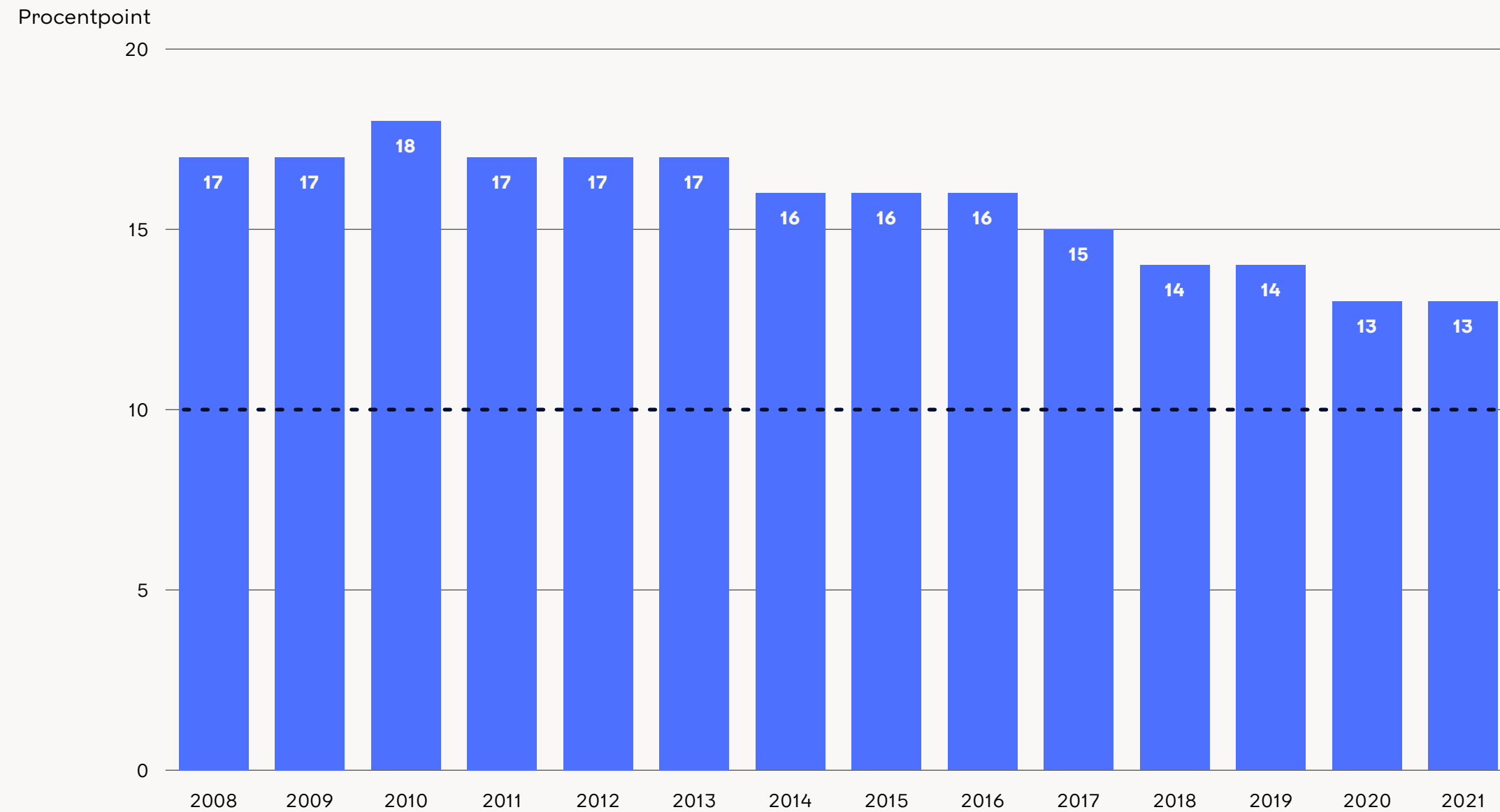
Note

Opgørelsen omfatter fordelingen af mænd og kvinder ansat i Københavns Kommune på lederniveau et og to. Lederniveau et omfatter Københavns Kommunes syv administrerende direktører samt forvaltningernes fagdirektører. Lederniveau to omfatter bl.a. vicedirektører, centerchefer, områdechefer, driftschefer m.fl. fra de forskellige forvaltninger. I Teknik og Miljøforvaltningen (TMF) tælles ledere på niveau tre med på grund af TMF's ledelsesstruktur med ganske få ledere på niveau to.

- Forskel fra ligefordeling, 2020
- Forskel fra ligefordeling, 2021
- Forskel fra ligefordeling, 2022
- KK-målsætning

Ligestilling

Kønsbalance blandt lønmodtagere med ledelsesarbejde på arbejdspladser placeret i Københavns Kommune

Beskrivelse

Fordelingen af mandlige og kvindelige lønmodtagere med ledelsesarbejde, der har arbejdssted i Københavns Kommune, er i 2021 henholdsvis 63 procent mænd og 37 procent kvinder. Forskellen fra en lige fordeling af mænd og kvinder med ledelsesarbejde er således 13 procentpoint i 2021, hvilket er et fald siden 2008, hvor forskellen var 17 procentpoint. Set i forhold til Københavns Kommunes målsætning om en maksimal forskel på 10 procentpoint fra en lige fordeling, er målsætningen ikke opnået i 2021. Der skal gøres opmærksom på, at denne målsætning oprindeligt er sat for medarbejdere ansat i Københavns Kommune alene, hvilket kommunen lever op til samlet set.

Kilde

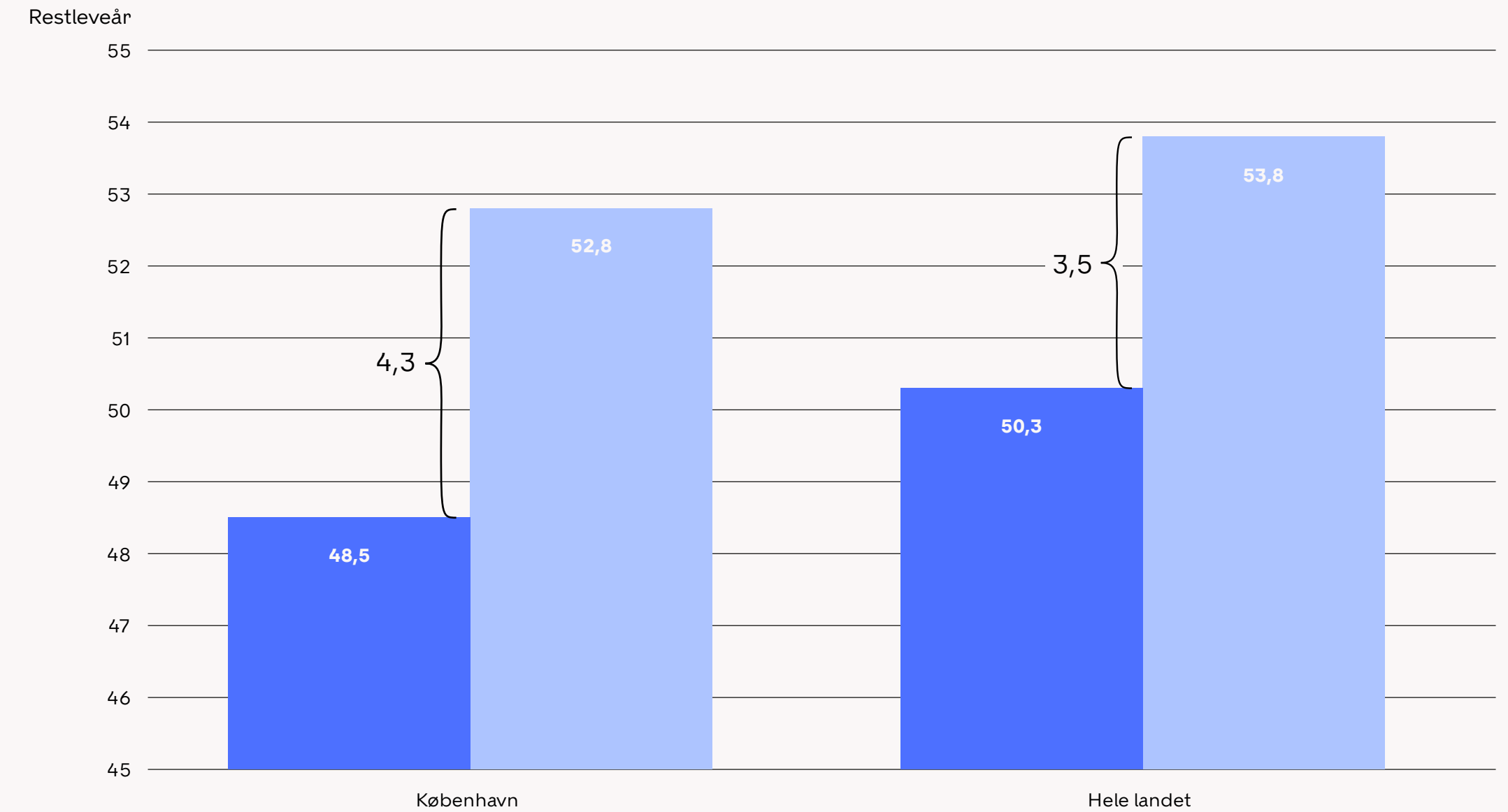
Danmarks Statistik (Statistikbanken.dk)

Note

60/40-målsætningen er inspireret af Københavns Kommunes måltalsformulering for medarbejdere ansat i kommunen, der gjorde sig gældende fra 2020 til 2022 og som lød: "At der ikke i nogen forvaltninger er mere end 10 procentpoints forskel/afvigelse fra en ligelig fordeling (50/50) i andelen af mænd og kvinder i gruppen af niveau 1- og niveau 2-ledere". Måltalsformuleringen anvendes her i bredere forstand for alle borgere med arbejdssted i kommunen.

- Forskel fra ligefordeling, København
- 60/40-målsætning

Forskel i restlevetid mellem køn

Beskrivelse

Både i København og i hele landet har kvinder længere restlevetid som 30-årige end mænd. Generelt gælder det, at københavnere lever kortere sammenlignet med borgere fra hele landet. I perioden 2017 til 2021 havde København en større skævvridning end hele landet, og havde en forskel i restlevetid mellem kønnene på 4,3 år, hvor denne var 3,5 år for hele landet.

Kilde

Københavns Kommune pba. registerdata fra Danmarks Statistik

Note

Tallet er gennemsnit af restlevetiden for 30-årige københavnere og borgere i hele landet i perioden 2017 til 2021, udregnet på baggrund af en femårsperiode for at sikre et solidt statistisk grundlag.

- Mænd
- Kvinder

De planetære grænser

De planetære grænser er udviklet af Stockholm Resilience Centre. De beskriver de klima- og miljømæssige begrænsninger, som klodens bio-fysiske og økologiske systemer opererer under. En planetær grænse betegner et punkt, hvor menneskelig påvirkning af Jordens øko- og klimasystemer er så massiv, at det kan medføre uoprettelig skade på planeten.

Udvalget af indikatorer, der skal vise, hvordan København performer i forhold til de planetære grænser, er særligt begrænset af, at det på nuværende tidspunkt er svært at omsætte de planetære grænser til lokale grænseværdier for København. I de tilfælde, hvor det ikke har været muligt at opstille kvantitative indikatorer for den gennemsnitlige københavnere, der kan sættes i forhold til den specifikke planetære grænse, er indikatorer for den gennemsnitlige dansker anvendt. Derudover er der suppleret med lokale indikatorer for København med tilhørende lokale målsætninger, hvor det har været muligt.

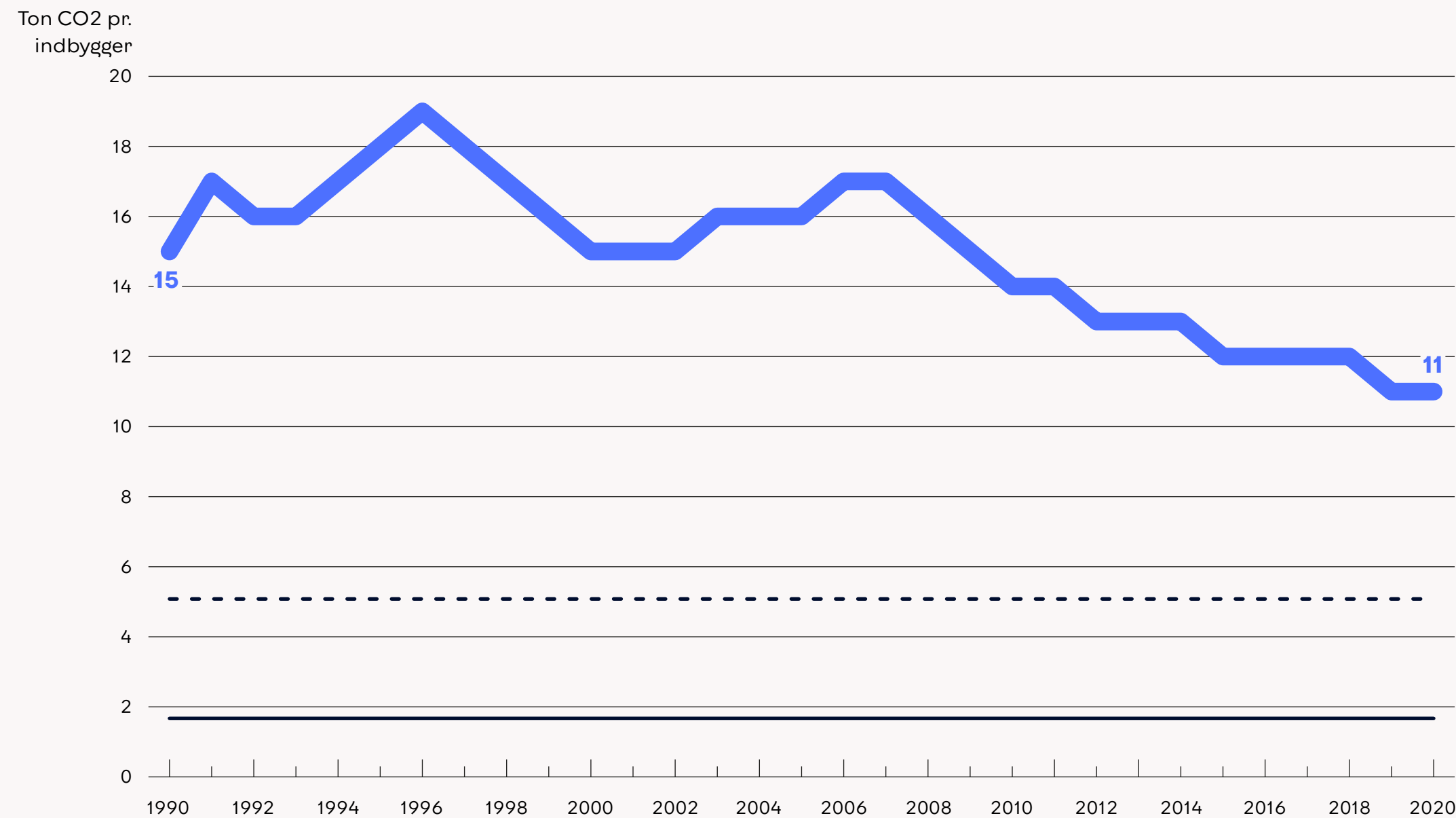

Klimaforandringer

Når drivhusgasser som kuldioxid, metan og dinitrogenoxid frigives til atmosfæren, forstærker de Jordens naturlige drivhuseffekt. Dette resulterer i global opvarmning, hvilket indebærer stigende temperaturer, hyppigere tørke, oversvømmelser, storme og havniveaustigning.

Klimaforandringer

Forbrugsbaserede CO₂-udledninger pr. indbygger

Beskrivelse

Forbrugsbaserede CO₂-udledninger er defineret som udledninger, der er tilknyttet forbrug af et produkt, langs hele værdikæden af produktet, uanset hvor udledningerne finder sted. Der er ikke udviklet en model for København til at beregne forbrugsbaserede CO₂-udledninger lokalt. I stedet anvendes beregninger for hele Danmark udarbejdet af Danmarks Statistik og Energistyrelsen. Beregningerne viser, at de forbrugsbaserede CO₂-udledninger i Danmark i 2020 var omkring 11 ton CO₂ pr. indbygger, og det antages også at gælde for indbyggerne i København. De forbrugsbaserede CO₂-udledninger pr. indbygger overskrider i 2020 de planetære grænser med mere end faktor 2.

Kilde

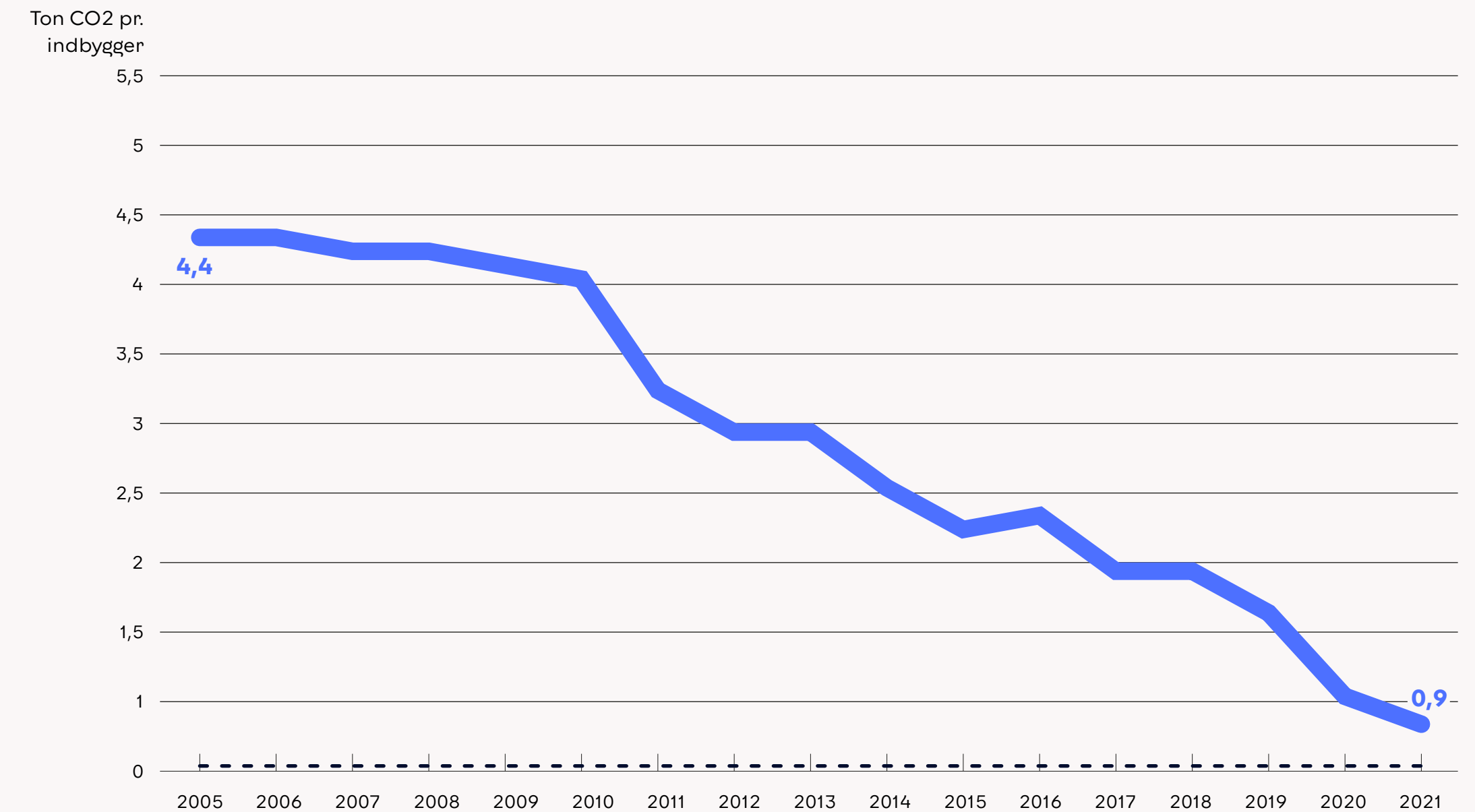
Danmarks Statistik og Energistyrelsen

Note

Grænseværdien kaldet "DK klimabudget 1,5° C" på 1,7 ton CO₂ angiver den gennemsnitlige CO₂-udledning pr. indbygger om året frem til 2050. Grænseværdien er baseret på et tilbageværende globalt CO₂-budget i 2020 på 400 Gt CO₂ frem til 2050 og en global befolkning på 8 mia. I 2050 og frem er grænseværdien nul. Grænseværdien på 5,1 ton CO₂ i 2020 kaldet "IPCC-scenarie 1,8° C" er baseret på ét af fem IPCC-scenarier frem mod 2100 med en stigning i den globale middeltemperatur på 1,8° C over før-industrielt niveau. Scenariet indebærer, at den årlige grænseværdi falder frem mod 2100.

- Danmark
- IPCC-scenarie 1,8° C
- DK klimabudget 1,5° C

Geografiske CO₂-udledninger pr. indbygger med VE-godskrivninger

Beskrivelse

Figuren viser de geografiske CO₂-udledninger pr. indbygger i København i forhold til klimamålsætningen i KBH 2025 klimaplanen om CO₂-neutralitet i København fra 2025 og frem. København forventes ikke at blive CO₂-neutral i 2025. Dette skyldes, at det ikke forventes, at der kan etableres et CO₂-fangstanlæg i fuld skala inden udgangen af 2025 i Amager Ressourcecenter. Der forventes en reduktion på ca. 80 procent af de geografiske CO₂-udledninger i 2025 i forhold til 2010, hvilket svarer til en restudledning på i alt ca. 400.000 ton i 2025, som svarer til ca. 0,6 ton pr. indbygger pr. år i 2025.

Kilde

CO₂-regnskab for Københavns Kommune 2021 og 2022 (itera.dk)

Note

Københavns Kommunes CO₂-regnskab er baseret på en geografisk afgrænsning af aktiviteter i København. I forbindelse med arbejdet med en ny Klimaplan 2035 er der endnu ikke taget stilling til, hvad en geografisk afgrænsning indebærer. Regnskabet skal læses med dette forbehold. I opgørelse af CO₂-udledningen med VE-godskrivning indgår produktionen af energi baseret på vind, sol, biomasse mm., som Københavns Kommune har en ejerandel i og som modregner CO₂-udledningen uden godskrivning. En mere udførlig beskrivelse findes i CO₂-regnskabet.

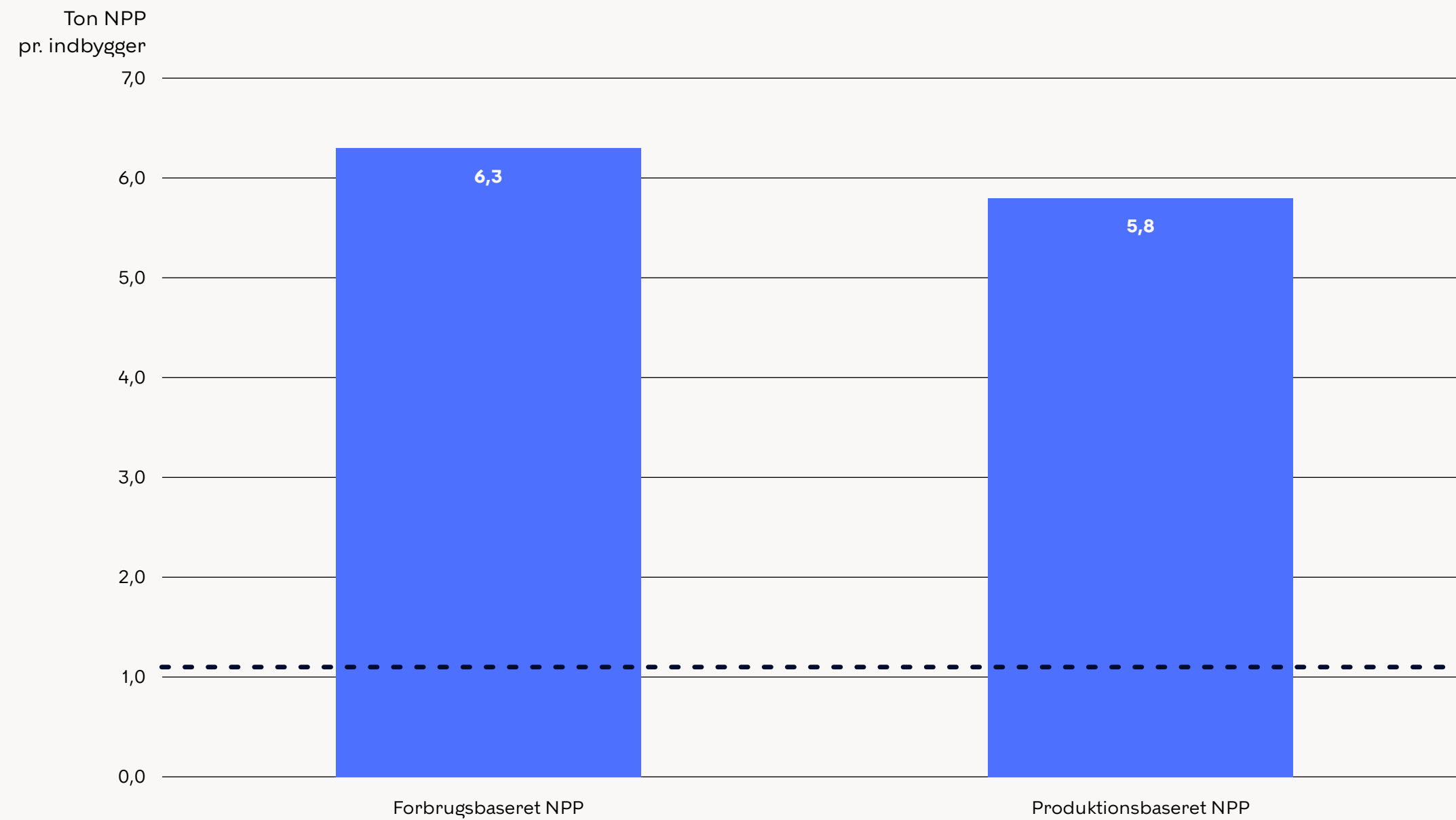
- København
- KBH 2025 Klimaplanen - CO₂-neutral i 2025

Tab af biodiversitet

Et fald i antallet og mangfoldigheden af levende arter skader økosystemernes integritet og fremskynder arternes udryddelse. Dette øger risikoen for bratte og uoprettelige ændringer i økosystemerne, som reducerer deres modstandsdygtighed og underminerer deres evne til at levere næring til opretholdelse af liv.

Tab af biodiversitet

Forbrugs- og produktionsbaseret udnyttelse af biosfæren

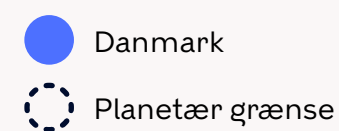
Beskrivelse

Nettoprimærproduktionen (NPP) måler den samlede produktion af organisk stof, der sker ved hjælp af fotosyntesen i planter, alger og bakterier, fraregnet tab ved respiration. Planter, alger og bakterier udgør en central del af fødekæden og er grundlag for det meste af det liv, vi kender. Figuren ovenfor viser, at forbrug og produktion i Danmark i 2007 indebærer et træk på biosfærens NPP, der overskrider den planetære grænse på 1,1 ton NPP pr. indbygger om året. Grænsen svarer til, at vi globalt ikke bør udnytte mere end 10 procent af klodens NPP.

En opdateret version af de planetære grænser ventes udgivet i 2023 med indikatorer for menneskelig udnyttelse af NPP (Haberl et al., 2014; Steffen, 2022). Der er ikke udviklet modeller, som gør det muligt at kvantificere effekterne af forbrug og produktion i København på biodiversiteten lokalt. I stedet anvendes indikatorer for en gennemsnitlig danskers udnyttelse af biosfærens NPP i forhold til planetære grænseværdier.

Kilde

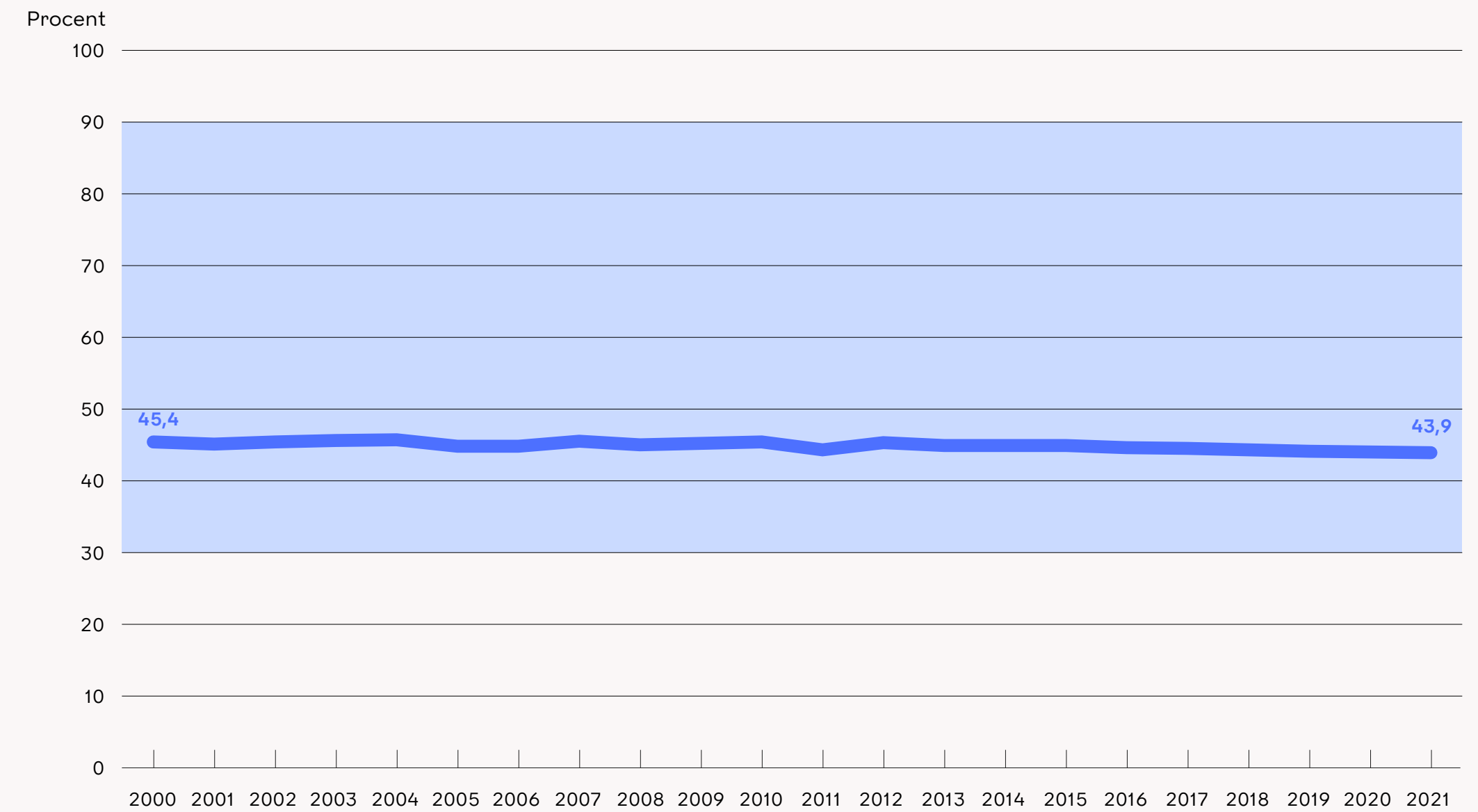
Kastner et al. (2015)

Note

De planetære grænser blev oprindeligt formuleret for "biodiversitet" og senere ændret til "biosfærens integritet". Planetære grænser for biosfærens integritet er beskrevet i Steffen et al. (2015) og fokuserer på indikatorer for den globale udryddelsesrate og det såkaldte BII-indeks. Begge indikatorer er imidlertid utilstrækkelige til at beskrive grundlæggende ændringer i vores udnyttelse af biosfæren.

Indeks for intakt biodiversitet

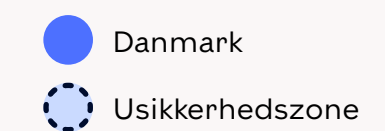
Beskrivelse

Indekset for intakt biodiversitet, Biodiversity Intactness Index (BII), måler den naturligt forekommende biodiversitet på landjorden, der er tilbage i et givet område. Indekset opgøres fra 0 til 100 procent, hvor 100 procent er en uforstyrret tilstand med et begrænset menneskeligt aftryk. 90 procent er foreslået som en planetær grænse (Steffen et al. 2015). I 2021 har Danmark et beregnet niveau for BII på 44 procent, hvilket svarer til et fald på 1,5 procentpoint siden 2000. Dertil har Biodiversitetsrådet i 2022 vurderet naturens tilstand på baggrund af op mod 170 indikatorer og konkluderer, at biodiversiteten i Danmark stadig er i tilbagegang, og at den nuværende tilstand for

en række arter, levesteder og økologiske processer er utilstrækkelig til at opretholde biodiversiteten på lang sigt. Resultaterne præsenteres her for Danmark og repræsenterer formentlig et konservativt billede af udviklingen i København. Københavns Kommune har vedtaget en strategi for biodiversitet og en handleplan for perioden 2022 til 2025 med en årlig statusredøgørelse. Der lægges blandt andet op til etablering af et monitoreringsprogram, som i højere grad gør det muligt at følge udviklingen i biodiversiteten i København.

Kilde

Natural History Museum (nhm.ac.uk)

Note

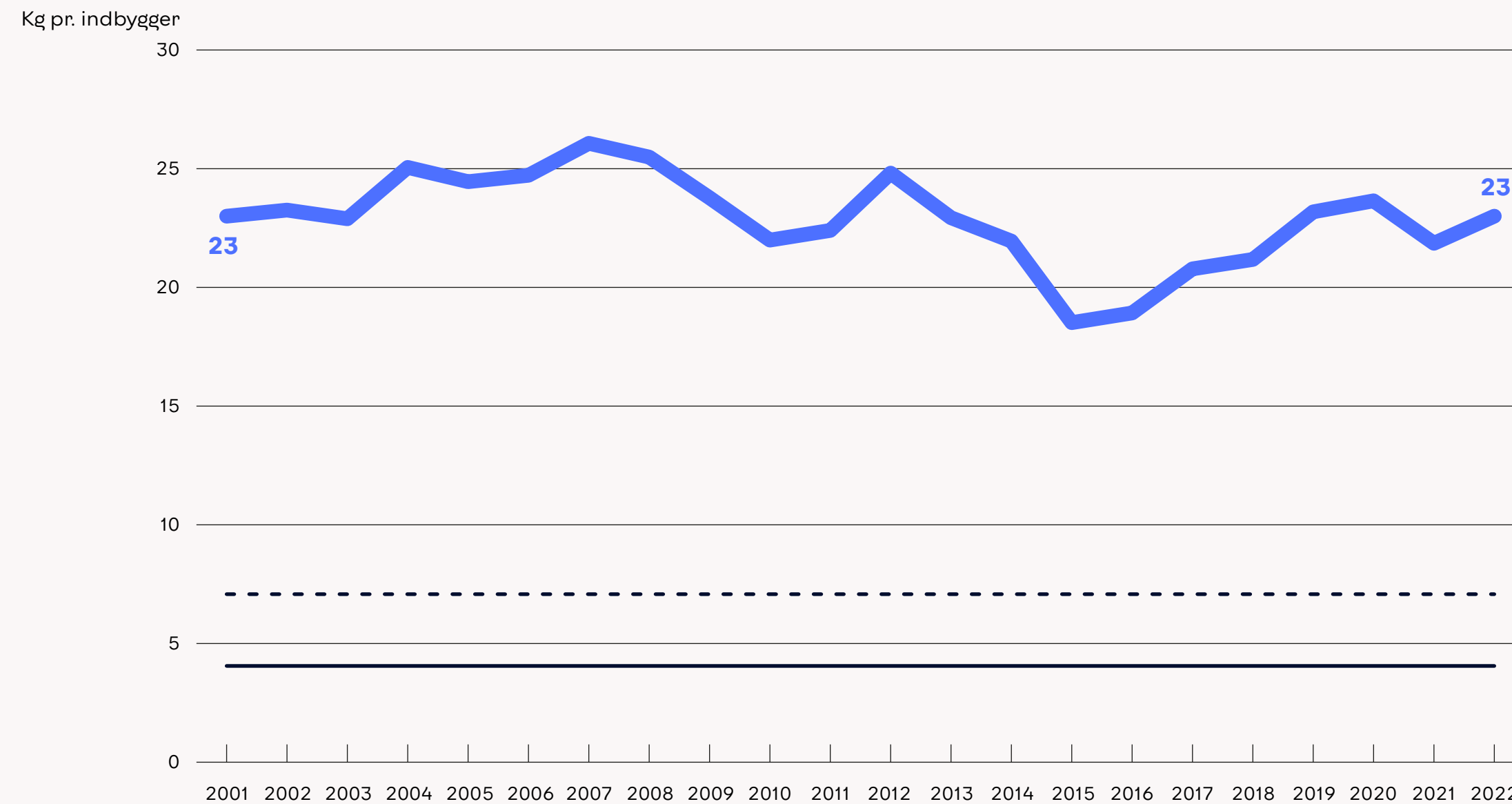
Fra 2015 og frem viser tallene det forventede BII beregnet ved SSP2 scenarie. I indekset indgår et bredt spektrum af planter, insekter og dyr og modellering af pres på biodiversiteten fra befolkningstæthed, veje, infrastruktur mm. (Steffen et al. 2015). De planetære grænser blev oprindeligt formuleret for "biodiversitet" og senere ændret til "biosfærens integritet". Planetære grænser for biosfærens integritet er beskrevet i Steffen et al. (2015).

Kvælstof- og fosforudledning

Reaktivt kvælstof og fosfor er ofte anvendt i landbrugsgødning, men kun en mindre del af det bliver faktisk optaget af de afgrøder, som det bliver tilført. Overskuddet løber ud i floder, søer og oceaner, hvor det forårsager algeopblomstring, der gør vandet grønt, brunt eller endda rødt. Disse opblomstringer kan være giftige og dræber andet vandlevende liv ved at sulte vandet for ilt.

Kvælstof- og fosforudledning

Forbrugsbaseret udnyttelse af kvælstof (N)

Beskrivelse

Den menneskeskabte produktion af reaktivt kvælstof på globalt plan er ca. fire gange større end den produktion, der årligt finder sted ved naturens egen hjælp. Denne ubalance har både i dag og på længere sigt store økologiske og økonomiske konsekvenser. Kvælstof bidrager i forskellige former til overgødskning af søer og havområder med plantenæringsstoffer og til klimaforandringer. Kvælstof bidrager også til nedbrydning af stratosfærens ozonlag og indgår i dannelsen af lokal luftforurening. Alle bidrag har skadelige virkninger på mennesker og natur. Der er ikke udviklet en model specifikt for København til at beregne anvendelsen af kvælstof og fosfor knyttet til produktion og forbrug, hvorfor der anvendes beregninger for en gennemsnitlig indbygger i

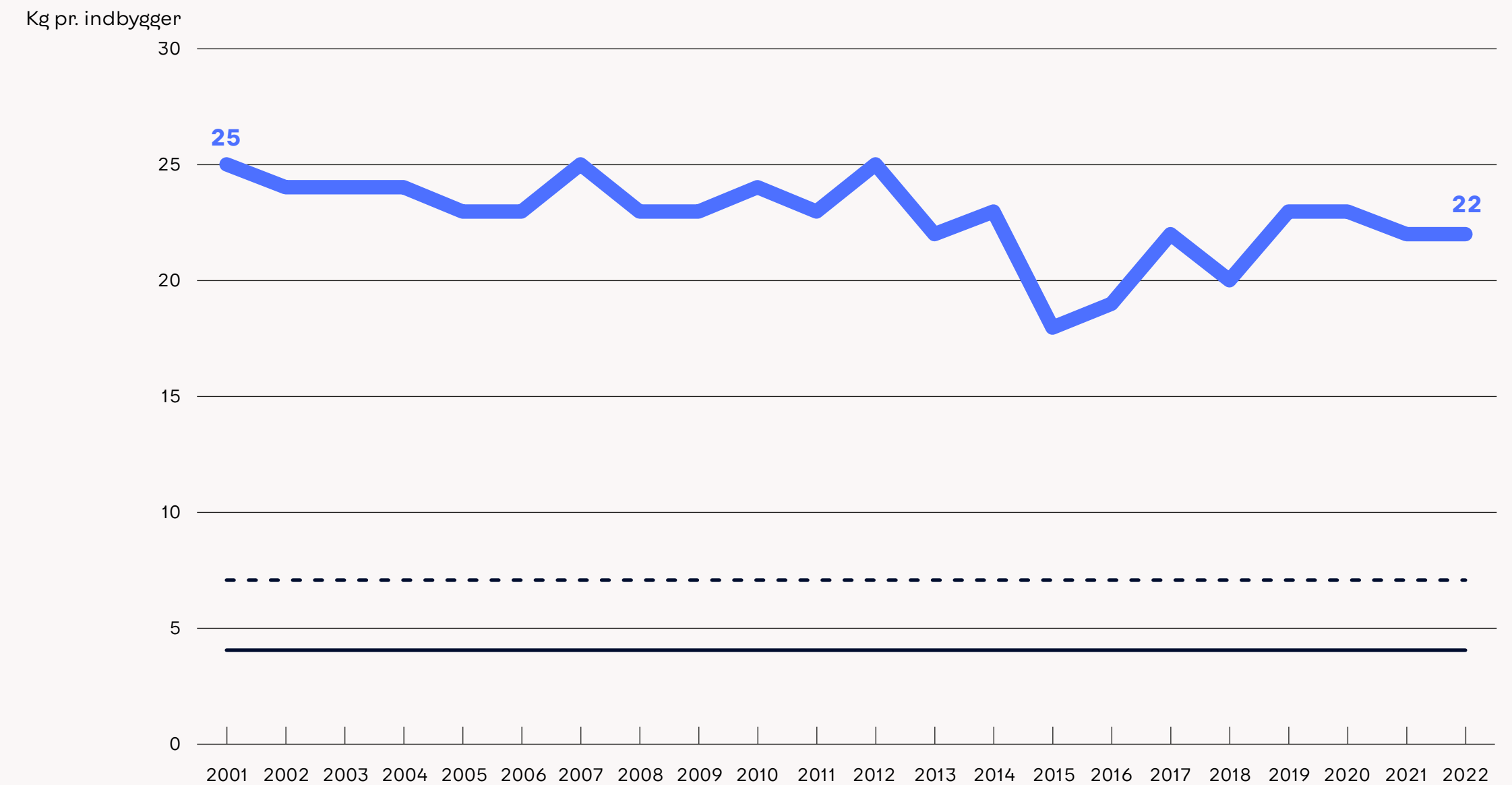
Danmark. Figuren viser den forbrugsbaserede anvendelse af kvælstof i Danmark. Det fremgår, at den forbrugsbaserede udnyttelse af kvælstof i Danmark ligger på et meget højt niveau, og at det ikke er faldet nævneværdigt over de sidste to årtier. Niveaulet for den forbrugsbaserede udnyttelse af kvælstof i København må tilsvarende forventes at ligge meget højt.

Kilde
EXIOBASE 3 (Stadler et al. 2019)

Note
Den nedre grænseværdi er beregnet til i alt 35 megaton kvælstof pr. år (Rockström et al. 2009) og den øvrre grænseværdi er beregnet til 62 megaton kvælstof pr. år (Steffen et al. 2015).

- Danmark
- Øvre global grænse
- Nedre global grænse

Produktionsbaseret udnyttelse af kvælstof (N)

Beskrivelse

Den menneskeskabte produktion af reaktivt kvælstof på globalt plan er ca. fire gange større end den produktion, der årligt finder sted ved naturens egen hjælp. Denne ubalance har både i dag og på længere sigt store økologiske og økonomiske konsekvenser. Kvælstof bidrager i forskellige former til overgødskning af søer og havområder med plantenæringsstoffer og til klimaforandringer. Kvælstof bidrager også til nedbrydning af stratosfærens ozonlag og indgår i dannelsen af lokal luftforurening. Alle bidrag har skadelige virkninger på mennesker og natur. Der er ikke udviklet en model specifikt for København til at beregne anvendelsen af kvælstof og fosfor knyttet til produktion og forbrug, hvorfor der anvendes beregninger for en gennemsnitlig indbygger i Danmark. Figuren viser den produk-

tionsbaserede anvendelse af kvælstof i Danmark. Den produktionsbaserede udnyttelse af kvælstof i Danmark ligger på et meget højt niveau og er ikke faldet nævneværdigt over de sidste to årtier. Niveaulet for den produktionsbaserede udnyttelse af kvælstof i København må dog forventes at ligge lavere sammenlignet med hele landet, idet den landbrugsbaserede produktion i byen er fraværende.

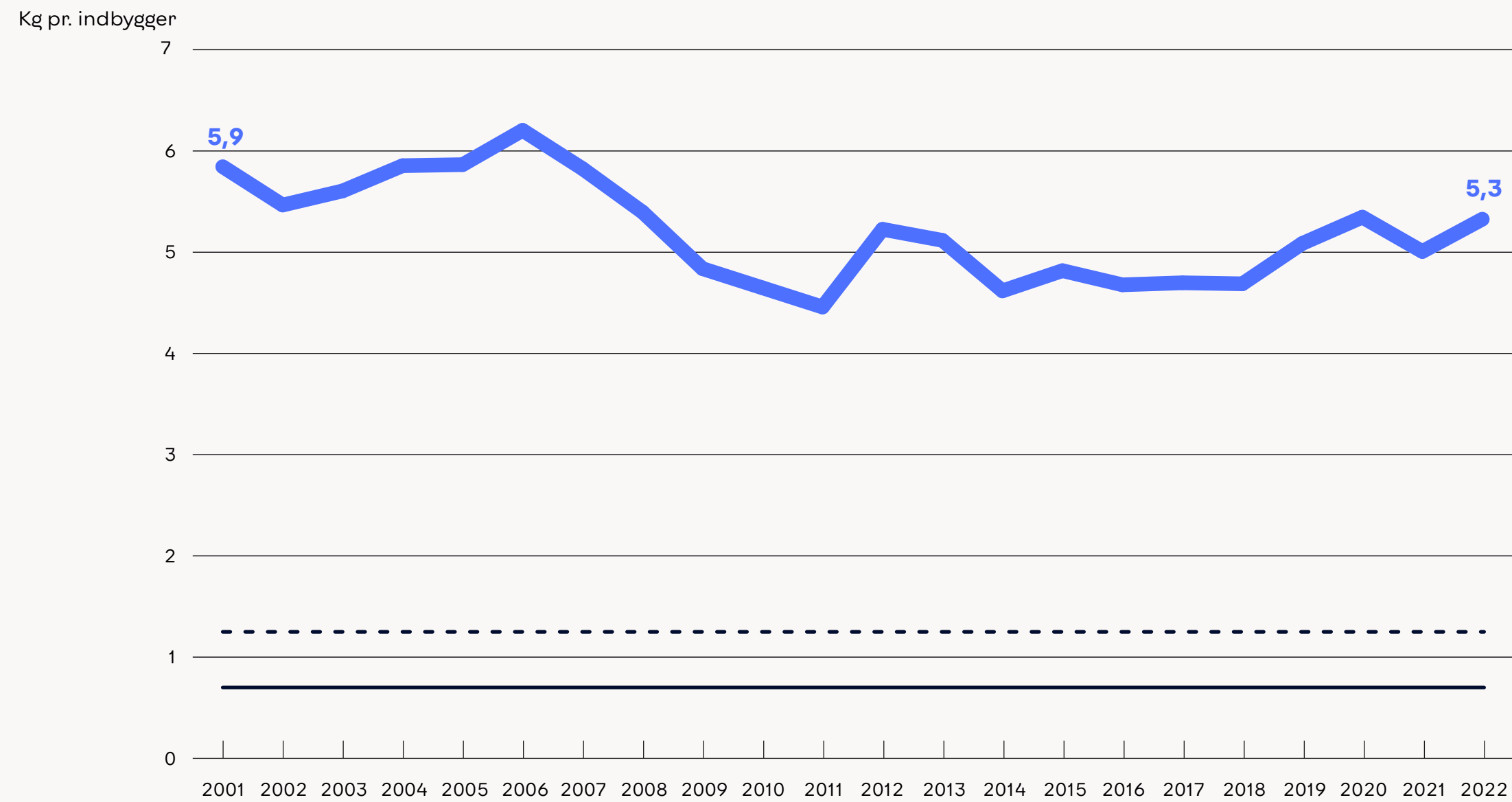
Kilde
EXIOBASE 3 (Stadler et al. 2019)

Note
Den nedre grænseværdi er beregnet til i alt 35 megaton kvælstof pr. år (Rockström et al. 2009) og den øvrre grænseværdi er beregnet til 62 megaton kvælstof pr. år (Steffen et al. 2015).

- Danmark
- Øvre global grænse
- Nedre global grænse

Kvælstof- og fosforudledning

Forbrugsbaseret udnyttelse af fosfor (P)

Beskrivelse

Planetære grænser for fosfor indeholder en global og regional grænseværdi. Den globale grænseværdi afspejler en risiko for massiv overgødsning af søer og havområder med plantenæringsstoffer og iltsvind i verdens have med efterfølgende forringelse eller udryddelse af liv i havet. Den regionale grænseværdi afspejler risiko for eutrofiering af ferskvand regionalt eller lokalt (Steffen et al. 2015). Der er ikke udviklet en model specifikt for København til at beregne anvendelsen af kvælstof og fosfor knyttet til produktion og forbrug, hvorfor der anvendes beregninger for en gennemsnitlig indbygger i Danmark. Figuren viser, at selvom den forbrugsbaserede udnyttelse af fosfor er faldet i Danmark over de seneste to årtier, så overskrides begge grænseværdier

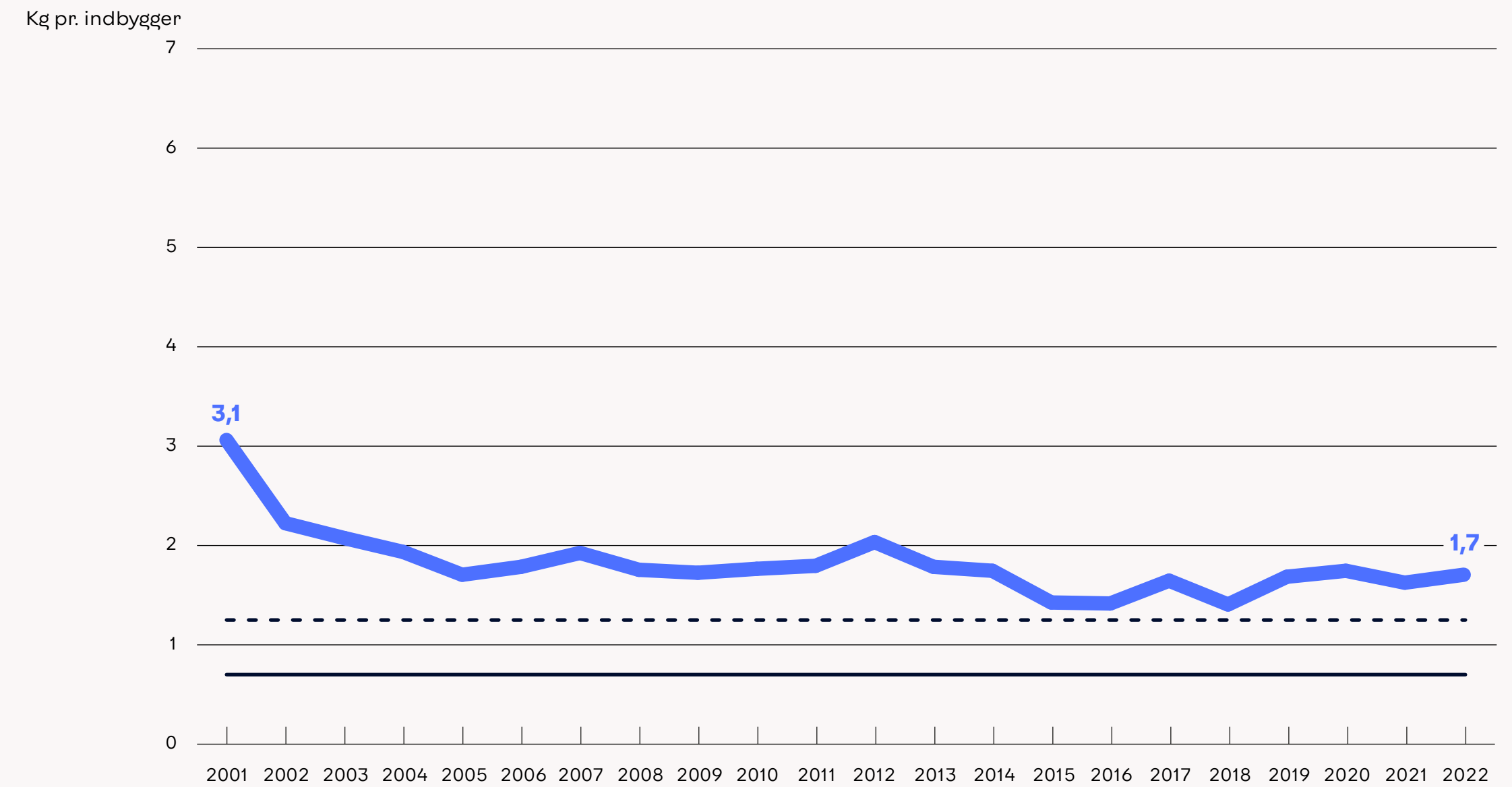
stadig. Den forbrugsbaserede udnyttelse af fosfor afspejler, at den gennemsnitlige størrelse og sammensætning af forbruget i Danmark indebærer et betydeligt aftryk på indholdet af fosfor i den produktion, der finder sted udenfor landets grænser. En del af dette aftryk skyldes forbrug af kunstgødning og foder i den animalske produktion. Det er dog ikke muligt at sige noget om størrelsesordenen heraf i forhold til fx husholdningernes forbrugsmønster, som også bidrager til fosforaftrykket.

Kilde

EXIOBASE 3 (Stadler et al. 2019)

- Danmark
- Nedre global grænse
- Nedre regional grænse

Produktionsbaseret udnyttelse af fosfor (P)

Beskrivelse

Planetære grænser for fosfor indeholder en global og regional grænseværdi. Den globale grænseværdi afspejler en risiko for massiv overgødsning af søer og havområder med plantenæringsstoffer og iltsvind i verdens have med efterfølgende forringelse eller udryddelse af liv i havet. Den regionale grænseværdi afspejler risiko for overgødsning med plantenæringsstoffer af ferskvand regionalt eller lokalt (Steffen et al. 2015). Der er ikke udviklet en model specifikt for København til at beregne anvendelsen af kvælstof og fosfor knyttet til produktion og forbrug, hvorfor der anvendes beregninger for en gennemsnitlig indbygger i Danmark. Figuren viser, at den produktionsbaserede udnyttelse af fosfor er faldet i Danmark over de seneste to årtier, men at den stadig

overskrider begge grænseværdier. Der er dog ingen væsentlig landbrugsproduktion i København, og den produktionsbaserede udnyttelse af fosfor i byen må derfor forventes at være relativt beskeden sammenlignet med hele landet.

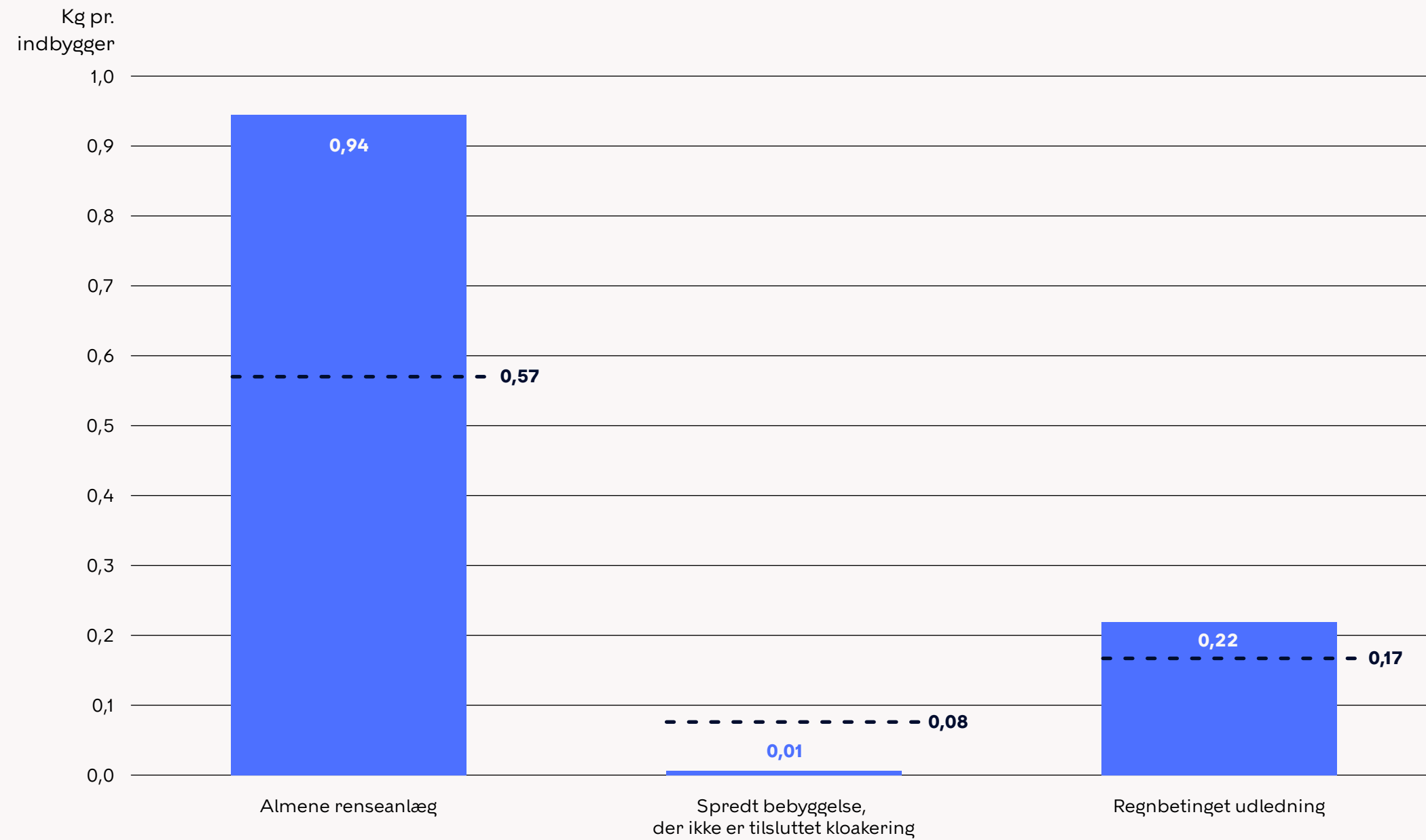
Kilde

EXIOBASE 3 (Stadler et al. 2019)

- Danmark
- Nedre global grænse
- Nedre regional grænse

Kvælstof- og fosforudledning

Spildevandsudledning, kvælstof (N)

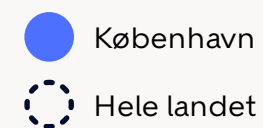

Beskrivelse

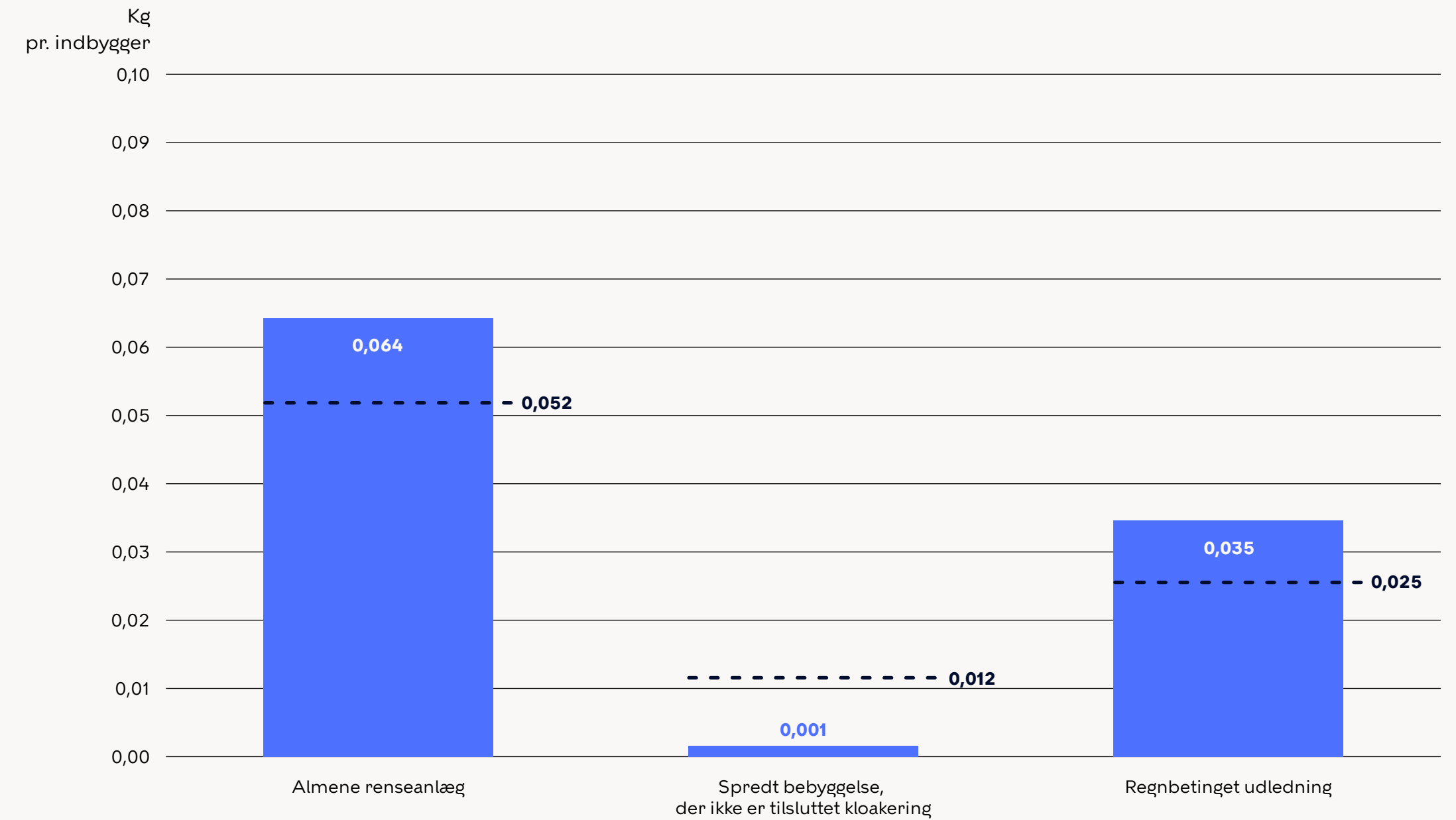
Sammenlignet med hele landet har København en større spildevandsudledning af kvælstof fra almene renselanlæg. I 2021 er spildevandsudledningen af kvælstof fra almene renselanlæg 0,9 kg pr. indbygger om året, mens den er 0,6 kg pr. indbygger om året i hele landet. Spildevandsudledningen af kvælstof fra spredt bebyggelse, der ikke er tilsluttet kloakering, ligger i København på nul kg pr. indbygger og 0,1 kg pr. indbygger for hele landet, mens spildevandsudledning fra regnbetinget udledning er 0,2 kg pr. indbygger om året i København og i hele landet.

Kilde

Danmarks Statistik (Statistikbanken.dk)

Spildevandsudledning, fosfor (P)

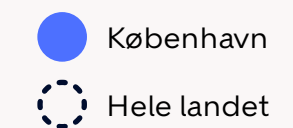

Beskrivelse

Sammenlignet med hele landet har København en større spildevandsudledning af fosfor fra almene renselanlæg. I 2021 er spildevandsudledningen af fosfor fra almene renselanlæg 0,06 kg pr. indbygger om året, mens den er 0,05 kg pr. indbygger om året i hele landet. Spildevandsudledningen af fosfor fra spredt bebyggelse, der ikke er tilsluttet kloakering, ligger i København på nul kg pr. indbygger og 0,01 kg pr. indbygger om året for hele landet, mens spildevandsudledning fra regnbetinget udledning er 0,03 kg pr. indbygger om året i København og i hele landet.

Kilde

Danmarks Statistik (Statistikbanken.dk)

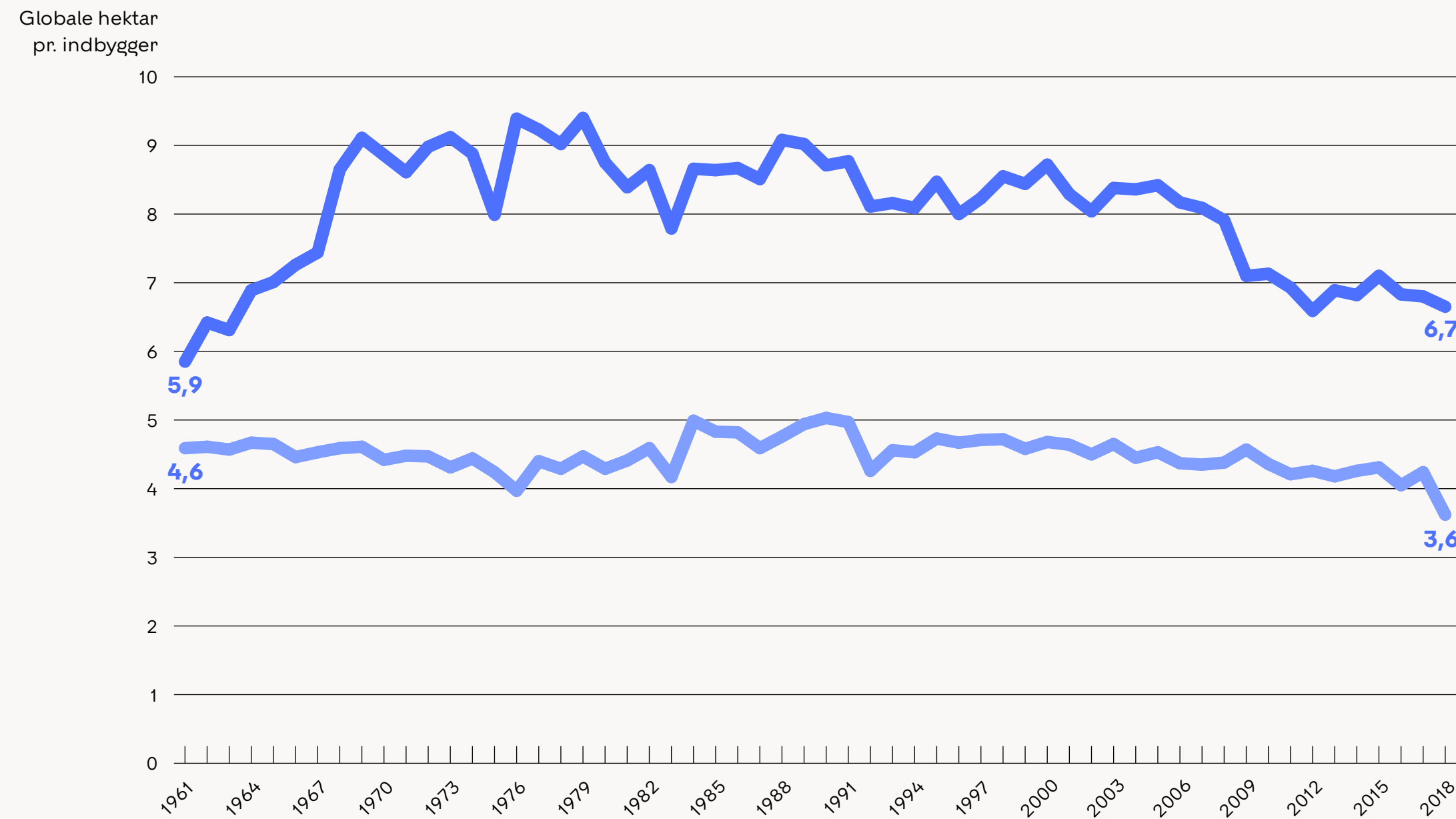
Arealanvendelse

Konvertering af jord til menneskelig brug

- såsom at omdanne skove og vådområder til byer, landbrugsjord og motorveje - udtømmer Jordens kulstofdræn, ødelægger rige dyrelivshabitater og underminerer jordens rolle i at holde gang i de konstante kredsløb af vand, kvælstof og fosfor.

Arealanvendelse

Økologisk fodaftryk

Beskrivelse

Det økologiske fodaftryk er en målestok for omfanget af arealer, som er nødvendige for at producere de biologiske ressourcer, der forbruges, og for at absorbere udledningen af de restprodukter, der skabes over en periode på et år. Der er ikke fastlagt planetære grænser for det økologiske fodaftryk, men aftrykket kan sammenlignes med et områdes evne til at regenerere, hvilket kaldes biokapaciteten. Hvis det økologiske fodaftryk er større end biokapaciteten pr. indbygger, er der tale om et økologisk underskud. Det fremgår af figuren, at Danmark har haft et økologisk underskud, som er vokset

fra starten af 1960'erne og frem. I årtiet frem mod 2012 har der været et beskedent fald i det økologiske underskud, men denne tendens ser ikke ud til at fortsætte. Der er ikke opgjort et økologisk fodaftryk for København. En sådan opgørelse vil formentlig vise en betydelig mindre biokapacitet i København og dermed et større økologisk underskud, fordi arealet pr. indbygger i København er væsentligt mindre og anvendt anderledes end landsgennemsnittet.

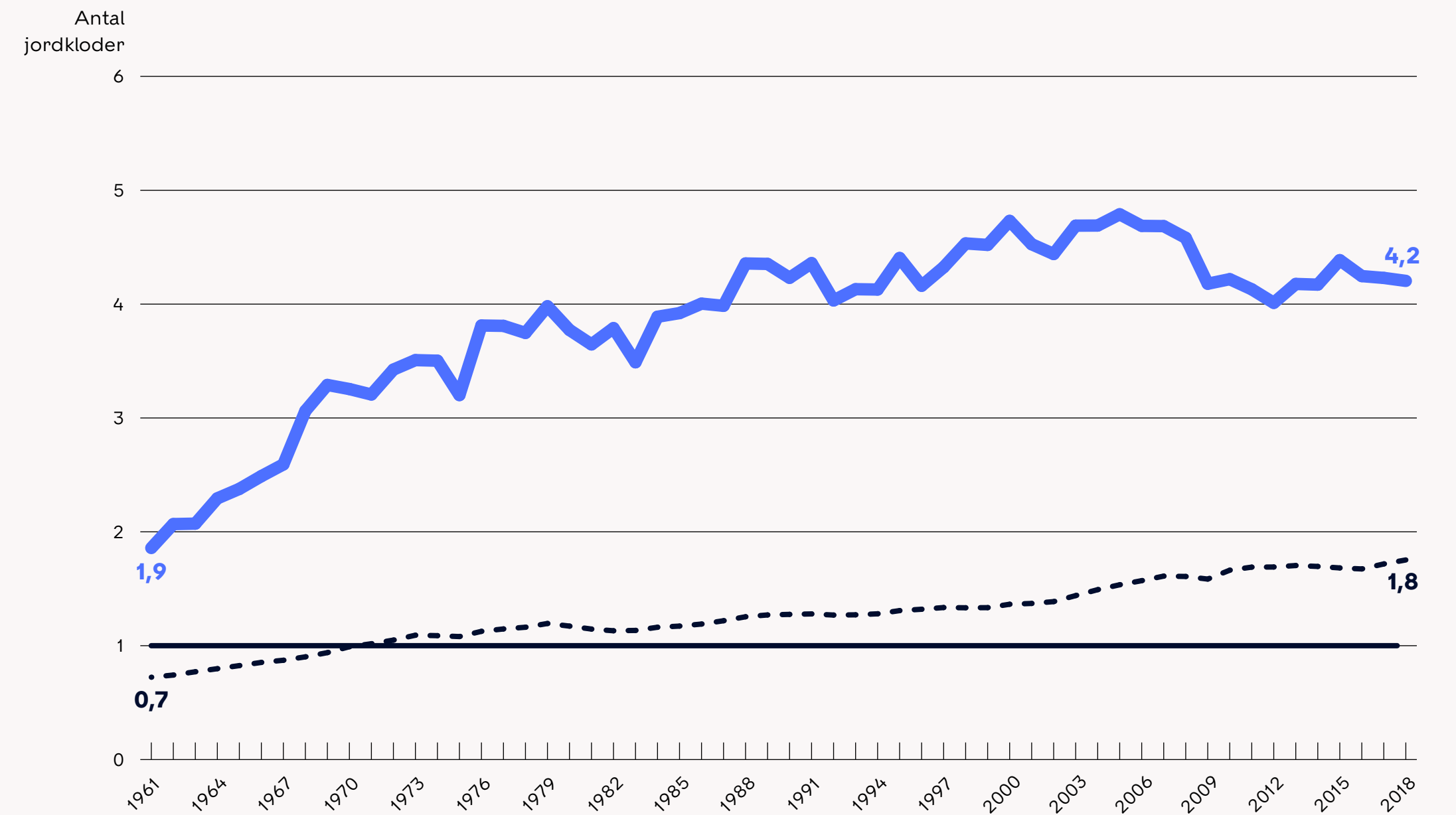
Kilde
Footprintnetwork.org og yorku.ca

- Økologisk fodaftryk
- Biokapacitet

Note

Bemærk at der kan være et overlap med opgørelsen af andre former for fodaftryk, fx af CO₂-udledningen som indgår med stigende vægt i det økologiske fodaftryk. Global Footprint Network har offentliggjort underliggende data for alle lande og verden som helhed siden 2003. Den seneste opdatering er gennemført i 2018 og metode mm. er beskrevet i Lin et al. (2018).

Antal jordkloder til at imødekomme årligt økologisk fodaftryk

Beskrivelse

Figuren viser, at Danmark siden 1987 har haft et økologisk fodaftryk, som ville afføde et behov for mere end fire jordkloder, hvis alle mennesker på hele kloden levede som en gennemsnitlig dansker. Resultatet var i 2018 4,2 jordkloder sammenlignet med 1,75 for verden som helhed. Hvis resten af verdens befolkning levede, som i Danmark, ville det svare til, at den samlede globale biokapacitet i løbet af et år er opbrugt efter 88 dage. Denne dag kaldes af Global Footprint Network for "Earth overshoot day", og den er for 2023 beregnet til at være den 28. marts i

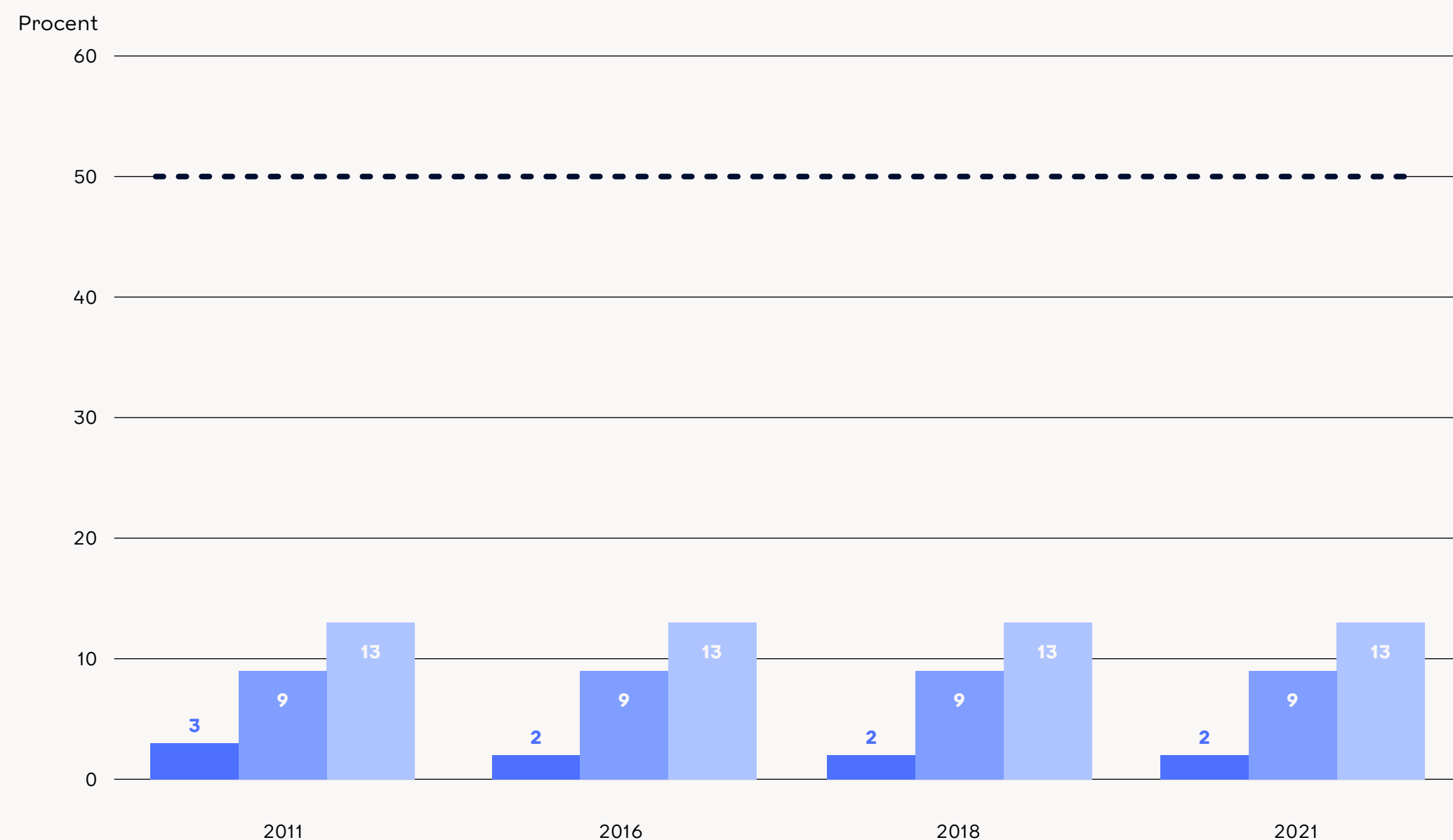
Danmark. Der findes ingen opgørelser af det økologiske fodaftryk for København, hvorfor opgørelsen for hele Danmark er anvendt.

Kilde
Footprintnetwork.org

- Danmark
- Verden
- Planetær grænse

Arealanvendelse

Andel skovdække

Beskrivelse

En analyse af planetære grænser for den maksimale andel af dyrkede arealer viser, at Danmark i perioden 1995 til 2011 overskred grænserne for både en produktions- og forbrugsbaseret opgørelse af arealanvendelsen (Shaikh et al. 2021). De planetære grænser er dog siden blevet ændret til i stedet at gælde et minimum af områder med oprindeligt skovdække før menneskelig indgriben (≥ 75 procent af oprindeligt skovdække, heraf ≥ 50 procent tempereret skov og ≥ 85 procent boreal og tropisk skov). Hele Danmark var for 5000 år siden dækket af skov, men meget af skoven blev ryddet som følge af menneskelige aktiviteter. I starten af 1800-tallet var der kun ca. tre procent

tilbage. I dag er andelen omkring 13 procent i Danmark, mens det kun gælder to procent i København. Det er målet i Danmarks nationale skovprogram fra 2018, at 20 til 25 procent af arealet i Danmark i 2100 skal være dækket af skov.

Kilde

Danmarks Statistik (Statistikbanken.dk)

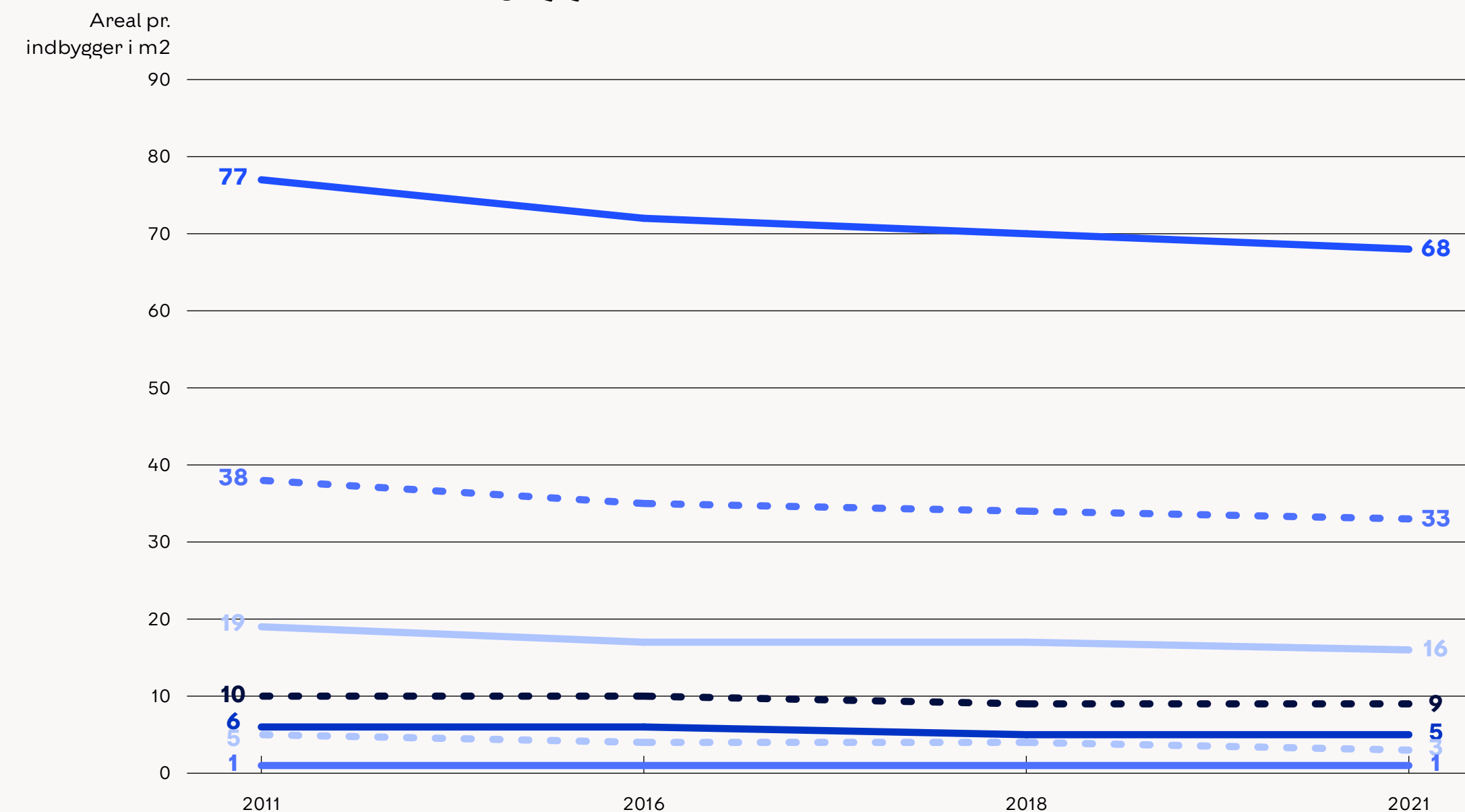
Note

Andelen af areal dækket af skov er opgjort som en andel af arealet i Danmark og i hver af de udvalgte byer for sig.

- København
- 6-by gns. (ekskl. København)
- Hele landet
- Planetær grænse

Areal pr. indbygger

Beskrivelse

Befolkningsstigning, økonomisk vækst og øget beskæftigelse har i en årrække været et gennemgående træk ved udviklingen i København, der har oplevet en markant velstandsstigning over de seneste årtier. Udviklingen har samtidig medført en stigende efterspørgsel efter plads til at bo, arbejde og studere og dermed et stigende pres på arealerne i byen. For især de grønne områder indebærer det en risiko for varige, irreversible ændringer knyttet til byudvikling og nybyggeri. Figuren ovenfor viser, hvordan omfanget af arealer pr. indbygger falder i takt med tilvækst i befolkningen. Figuren viser desuden fordelingen af Københavns arealer på "grå", "grønne" og "blå" arealer, som i 2021 udgør henholdsvis 75 procent (bygninger, veje og jernbaner mm.), 21 procent (heder, enge, skov og parker mm.) og fire procent (søer og vandløb mm.). Forelø-

bigte tal for et "grønt BNP" for Danmark viser, at der er betydelige omkostninger forbundet med tab af biodiversitet og med trusler mod biodiversiteten i hele landet under ét. Københavns Kommune har en målsætning om, at 30 procent af arealet i København skal bestå af grønne områder i 2050.

Kilde

Danmarks Statistik (Statistikbanken.dk)

Note

Bemærk at en del af arealet (ca. 5 m² pr. indbygger) ikke er klassificeret i arealregnskabet, og at tallene i figuren afviger markant fra Københavns Kommunes egen opgørelse af grønne og blå områder i 2022. Data i figuren er baseret på Danmarks Statistiks arealregnskab, som er en del af det grønne nationalregnskab.

- Bygninger mm.
- Veje, jernbaner
- Øvrige kunstige overflader
- Heder, enge mm.
- Søer og vandløb
- Skov
- Landbrugs-afgrøder

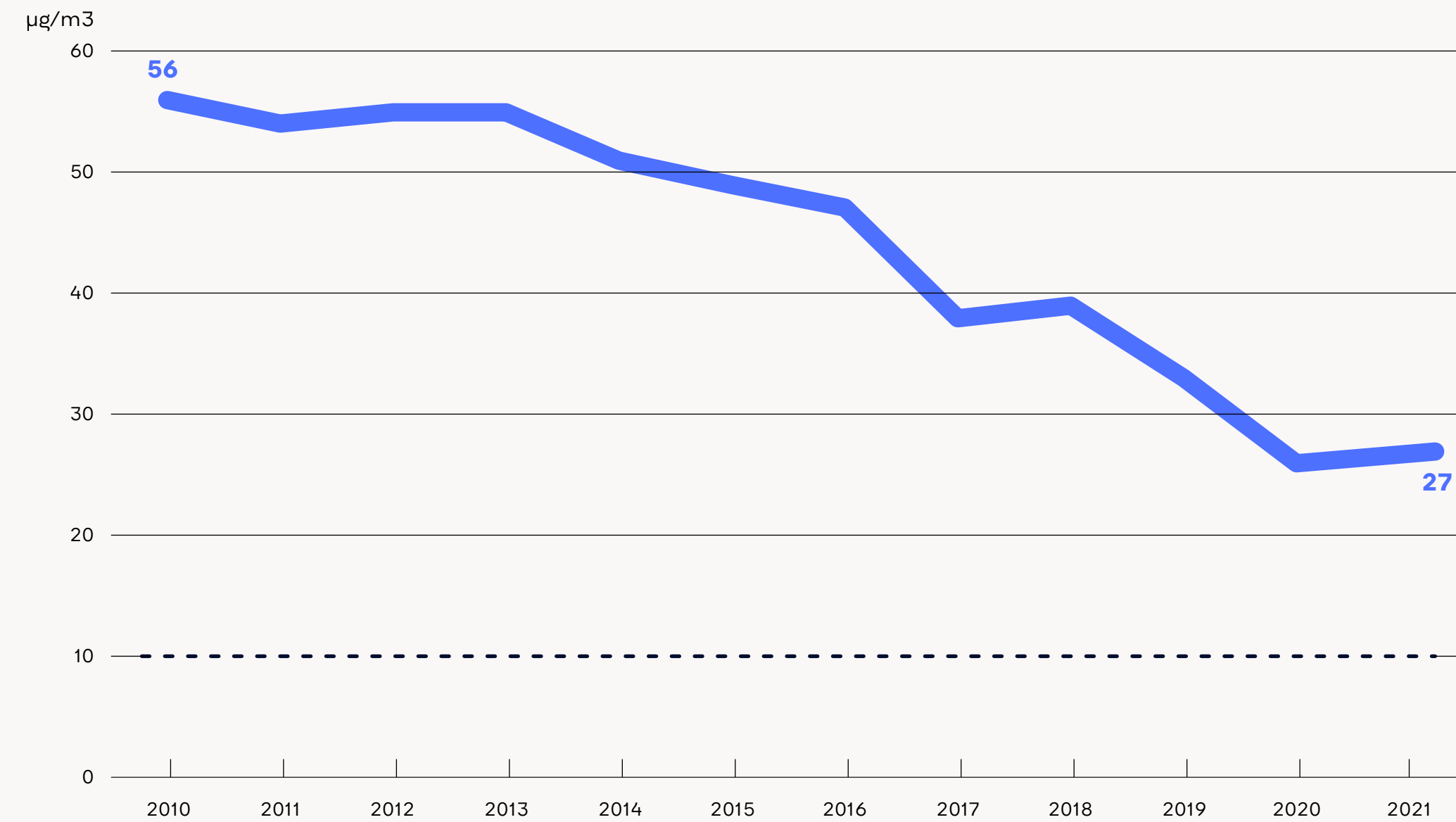

Luftforurening

Mikropartikler eller aerosoler, der udsendes til luften – såsom røg, støv og forurenende gasser – kan skade levende organismer. Desuden interagerer de med vanddamp i luften og kan derved påvirke skydannelsen. Når de udsendes i store mængder, kan disse aerosoler forårsage væsentlige ændringer i de regionale nedbørsmønstre, herunder ændre timingen og placeringen af monsunregn i tropiske områder. Der er endnu ikke defineret en egentlig grænseværdi fra et klima- og miljøvenligt perspektiv for luftforurening.

Luftforurening

Niveau af NO₂ i København (kvælstofdioxid)

Beskrivelse

WHO har retningslinjer for kvælstofdioxid, grove partikler og fine partikler. Målsætningen i Kommuneplan 2019 er, at luftkvaliteten i København skal leve op til WHO's retningslinjer. Ifølge målingen fra Nationalt Center for Miljø og Energi ligger Københavns niveau af NO₂ over WHO's grænseværdi i 2021. Niveaulet har dog været faldende siden 2010, hvorfor udviklingen går i den rigtige retning.

Kilde

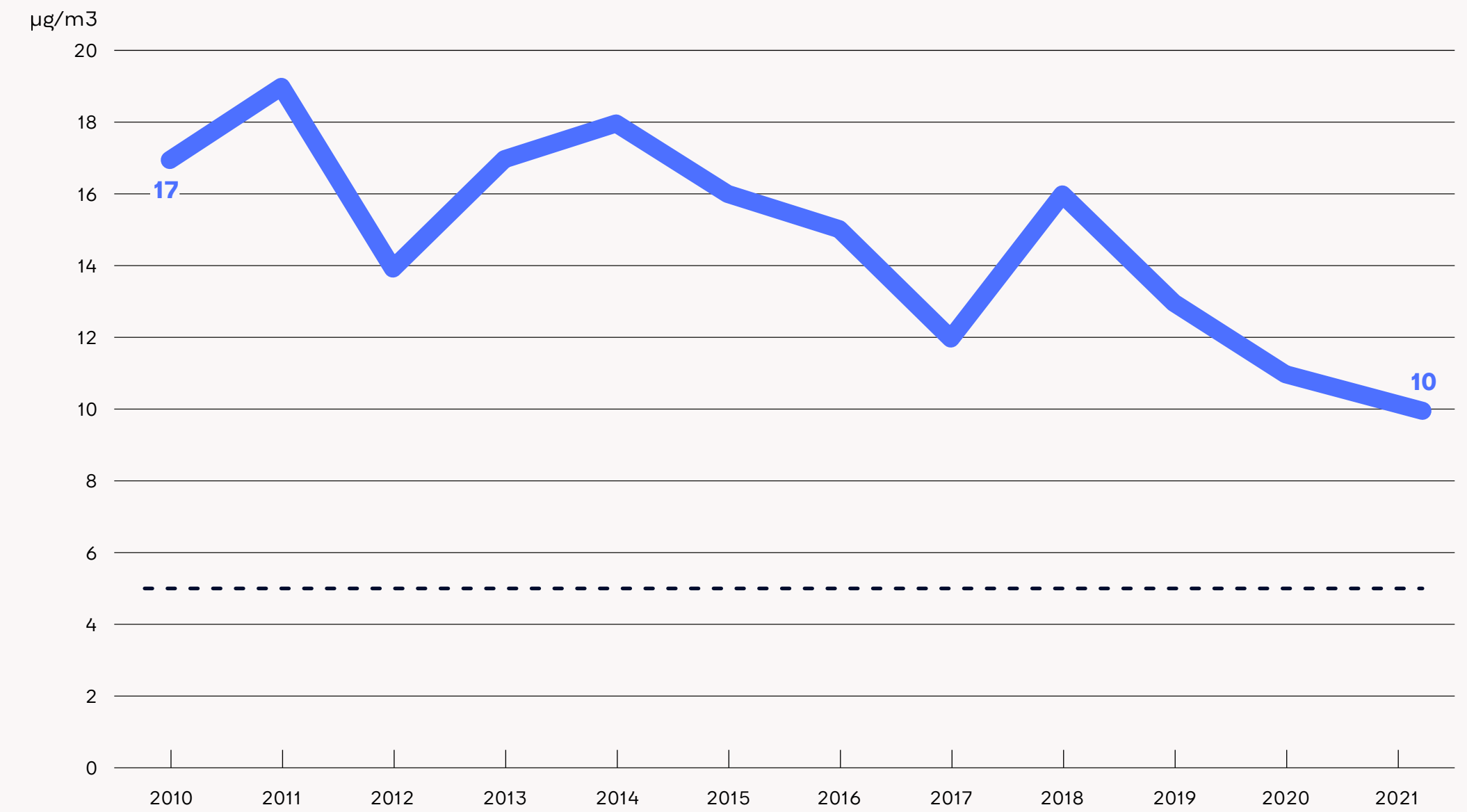
Nationalt Center for Miljø og Energi, luftmålestation på H.C. Andersens Boulevard

Note

Partiklerne stammer fra udledningen i kraftværker, vejtrafik/motorer og brændeovne. NO₂ udledes i byerne primært fra diesel- og benzinbiler og er sundhedsskadeligt. Det skal bemærkes, at WHO's retningslinjer blev nedjusteret i 2021, og at det er disse, der er anvendt som grænseværdi her.

- København
- WHO's retningslinjer

Niveau af PM_{2,5} partikler i København (fine partikler)

Beskrivelse

WHO har retningslinjer for kvælstofdioxid, grove partikler og fine partikler. Målsætningen i Kommuneplan 2019 er, at luftkvaliteten i København skal leve op til WHO's retningslinjer. Ifølge målingen fra Nationalt Center for Miljø og Energi ligger Københavns niveau af PM_{2,5} partikler over WHO's grænseværdi i 2021. Niveaulet er lavere set i forhold til 2010, men udviklingen har oplevet større udsving i perioden.

Kilde

Nationalt Center for Miljø og Energi, luftmålestation på H.C. Andersens Boulevard

Note

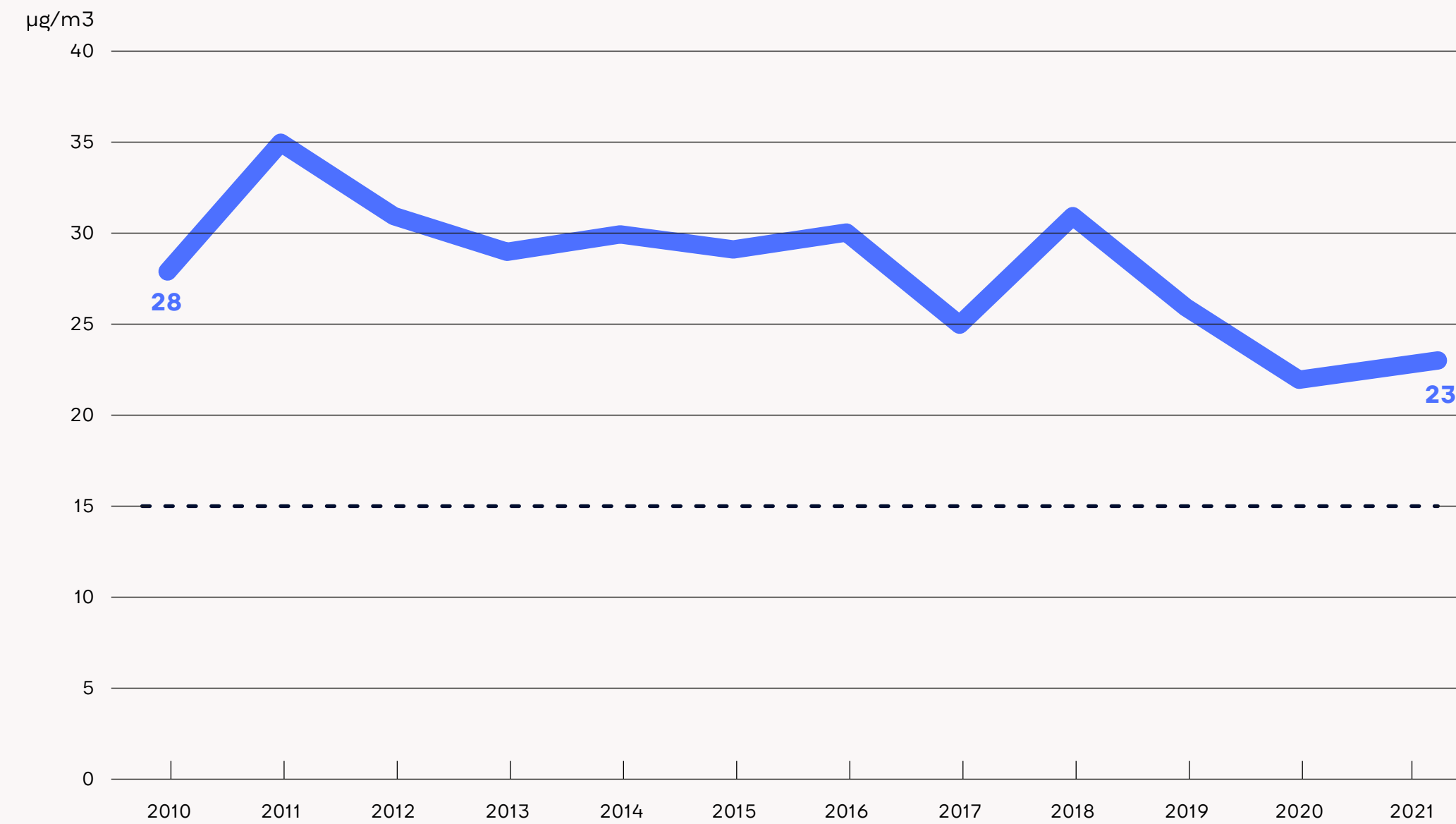
Partiklerne stammer fra udledningen i kraftværker, vejtrafik/motorer og brændeovne. PM_{2,5} er de partikler, der anses for mest skadelige. Det skal bemærkes, at WHO's retningslinjer blev nedjusteret i 2021, og at det er disse, der er anvendt som grænseværdi her.

- København
- WHO's retningslinjer

Luftforurening

Niveau af PM10 partikler i København (grove partikler)

! LØSNINGSBEHOV

Beskrivelse

WHO har retningslinjer for kvælstofdioxid, grove partikler og fine partikler. Målsætningen i Kommuneplan 2019 er, at luftkvaliteten i København skal leve op til WHO's retningslinjer. Ifølge målingen fra Nationalt Center for Miljø og Energi ligger Københavns niveau af PM10 partikler over WHO's grænseværdi i 2021. Niveaulet er dog lavere set i forhold til 2010.

Kilde

Nationalt Center for Miljø og Energi, luftmålestation på H.C. Andersens Boulevard

Note

Partiklerne stammer fra udledningen i kraftværker, vejtrafik/motorer og brændevogne. Det skal bemærkes, at WHO's retningslinjer blev nedjusteret i 2021, og at det er disse, der er anvendt som grænseværdi her.

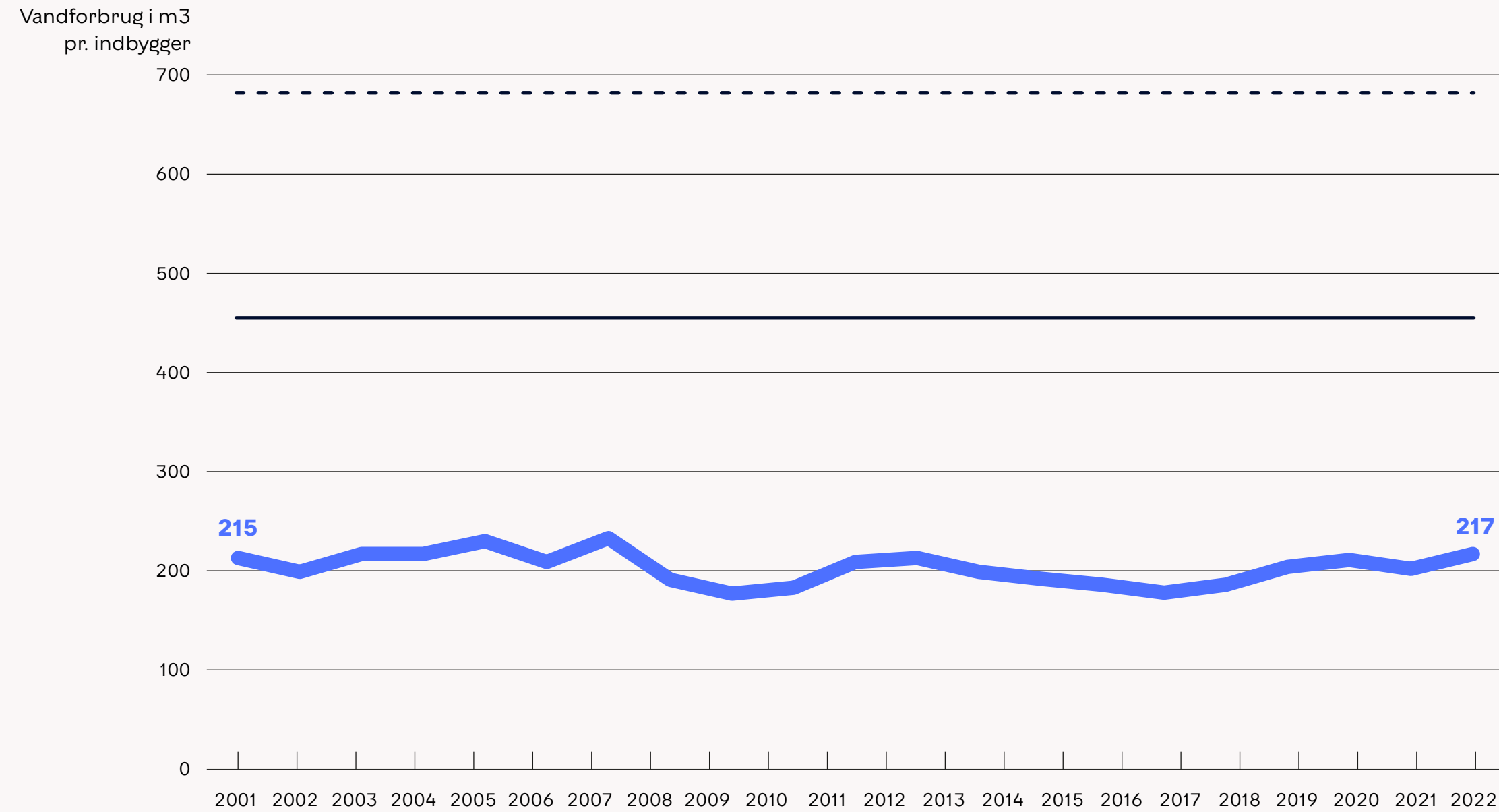
- København
- WHO's retningslinjer

Ferskvandsforbrug

Vand er essentielt for liv og bruges i vid udstrækning af landbruget, industrien og husholdninger. For store tilbagetrækninger af vand kan imidlertid forringe eller endda udtørre søer, floder og grundvandsmagasiner, skade økosystemer og ændre det hydrologiske kredsløb og klima.

Ferskvandsforbrug

Forbrugsbaseret udnyttelse af ferskvand ("blåt vand")

Beskrivelse

Den menneskelige udnyttelse af ferskvand til landbrug, industri og husholdninger er vokset markant på globalt plan det seneste århundrede. Forbruget af vand fortsætter med at vokse for at imødekomme en stadig større menneskelig efterspørgsel efter fødevarer, biomasse mm. Der er ikke udviklet en model specifikt for København til at beregne anvendelsen af ferskvand knyttet til forbrug i byen. I stedet anvendes beregninger for en gennemsnitlig indbygger i Danmark. Figuren viser, at det forbrugsbaserede vandforbrug i Danmark ligger under de planetære grænseværdier. Det samme

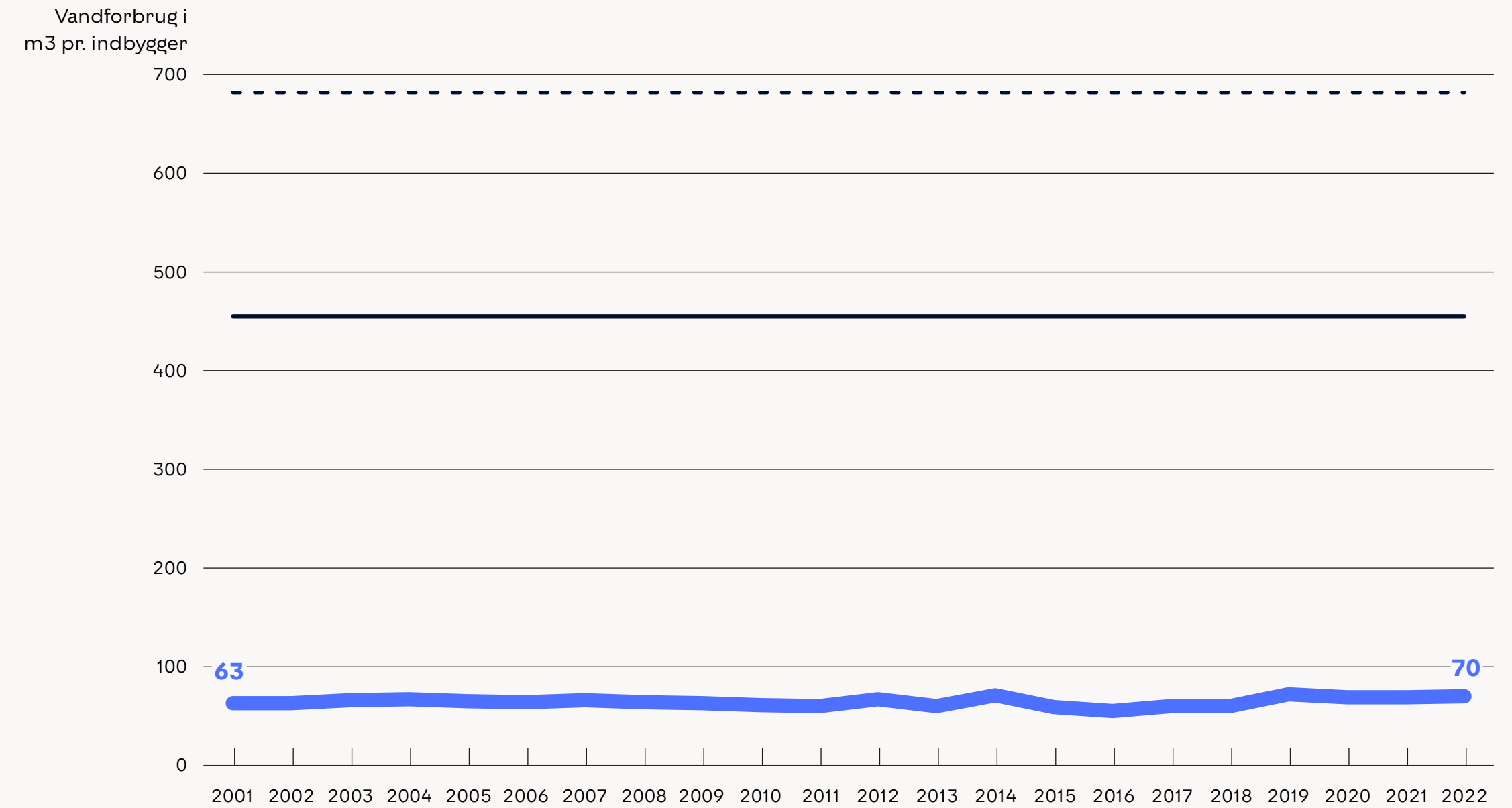
må antages også at gælde for København. Vandforbruget i figuren dækker over "blåt vand", som er knyttet til udnyttelsen af ferskvand fra tilgængelige kilder som søer, åer og grundvand.

Kilde

EXIOBASE 3 (Stadler et al. 2019)

- Danmark
- Øvre global grænse
- Nedre global grænse

Produktionsbaseret udnyttelse af ferskvand ("blåt vand")

Beskrivelse

Den menneskelige udnyttelse af ferskvand til landbrug, industri og husholdninger er vokset markant på globalt plan det seneste århundrede. Forbruget af vand fortsætter med at vokse for at imødekomme en stadig større menneskelig efterspørgsel efter fødevarer, biomasse mm. Der er ikke udviklet en model specifikt for København til at beregne anvendelsen af ferskvand knyttet til produktion i byen. I stedet anvendes beregninger for en gennemsnitlig indbygger i Danmark. Figuren viser at det produktionsbaserede vandforbrug i Danmark ligger under de

planetære grænseværdier. Det samme må antages også at gælde for København. Vandforbruget i figuren dækker over "blåt vand", som er knyttet til udnyttelsen af ferskvand fra tilgængelige kilder som søer, åer og grundvand.

Kilde

EXIOBASE 3 (Stadler et al. 2019)

- Danmark
- Øvre global grænse
- Nedre global grænse

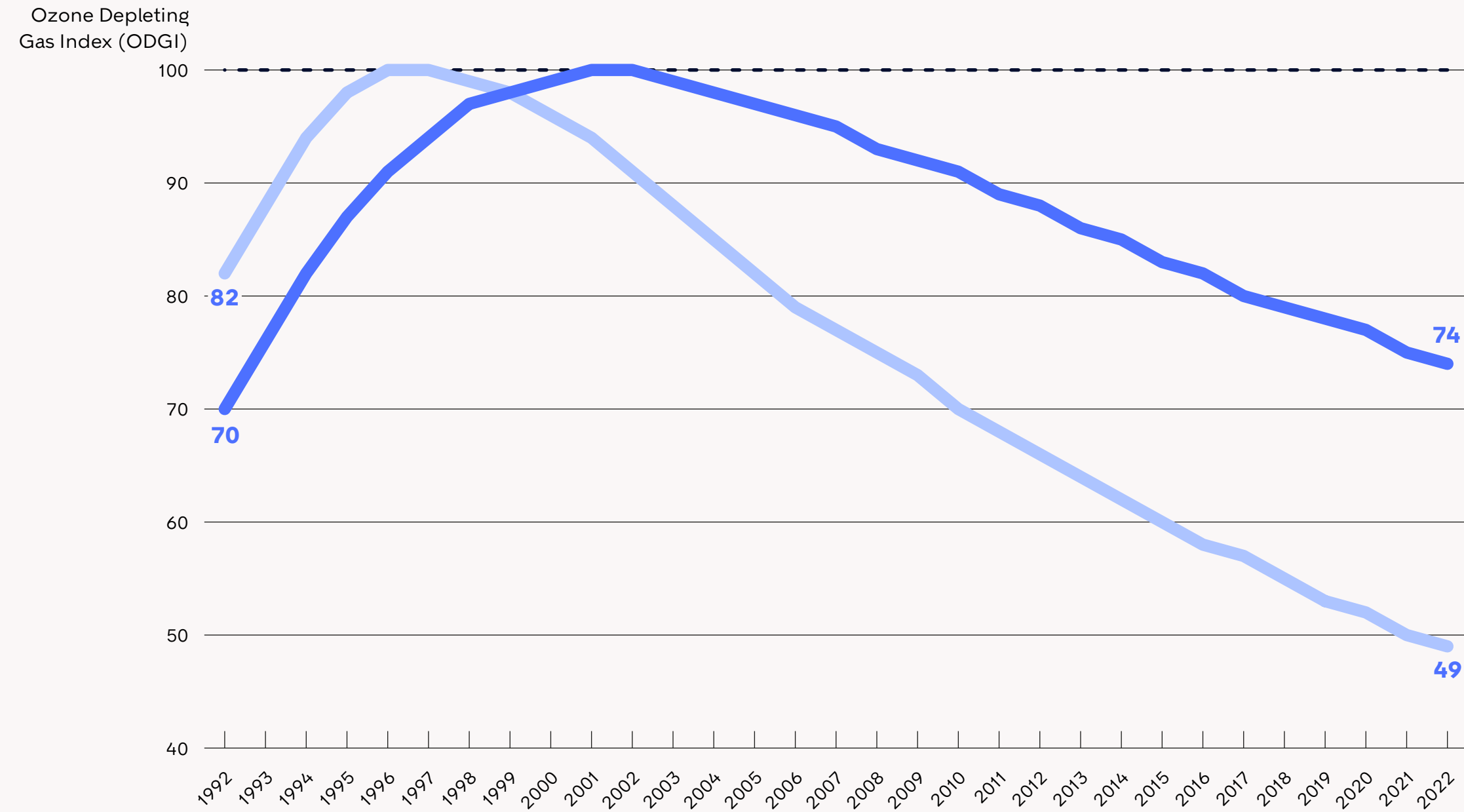

Nedbrydning af ozonlaget

Jordens stratosfæriske ozonlag filtrerer ultra-violet stråling fra solen. Nogle menneskeskabte kemiske stoffer, såsom chlorfluorcarboner (CFCer), vil, hvis de frigives, trænge ind i stratosfæren og nedbryde ozonlaget og udsætte Jorden og dens indbyggere for solens skadelige UV-stråler.

Nedbrydning af ozonlaget

Udvikling i koncentration af ozonnedbrydende gasser over Antarktis og de mellemliggende breddegrader

Beskrivelse

Det stratosfærisk ozonlag er et ganske tyndt lag i den øverste del af atmosfæren, som beskytter os og alle andre organismer mod solens UV-stråling. I starten af 1970'erne forudsagde forskere, at udledningen af CFC-gasser mm. ville medføre en gradvis nedbrydning af ozonlaget. Forudsigelsen blev bekræftet af målinger og på den baggrund, indgik en lang række lande den internationale Montreal-Protokol om begrænsning og udfasning af CFC og lignende gasser i industrien. Problemet forventes således løst på lang sigt, men det bør ikke tages for givet. For at monitorere udviklingen har det nordamerikanske National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA) udviklet et måleprogram og et indeks, som sammenfatter udfasningen af de ozonnedbrydende gasser. Indekset (ODGI) fremgår af figuren og følger udviklingen over

Antarktis og de mellemliggende breddegrader, hvor huller i og fortynding af ozonlaget har været størst. Det fremgår, at problemet var mest omfattende i slutningen af 1990'erne og i starten af 2000 og siden er blevet reduceret. Hvis denne udvikling fortsætter, forventes ozonlaget over de mellemliggende breddegrader at være næsten reetableret omkring 2045.

Kilde

Global Monitoring Laboratory (NOAA ODGI)

Note

The Ozone Depleting Gas Index (ODGI) er en beregning af total stratosfærisk koncentration af ozonnedbrydende gasser i forhold til den højeste koncentration. Den højeste koncentration fremgår af Equivalent Effective Stratospheric Chlorine (EESC).

- ODGI Antarktis
- ODGI Mellem-breddegrader
- Maksimal koncentration (EESC-ML)

Indeksering

Indikatorerne er opgjort og målt på mange forskellige skalaer og forholder sig til mange forskellige grænseværdier. For at udtrykke dem ensartet i den samlede Doughnut-model er de indekseret.

For indikatorer i **det sociale fundament** er indekseringen gjort ud fra følgende:

$$\text{Indeks} = \frac{\text{Estimat for København}}{\text{Målsætning}}$$

På denne måde bliver værdierne indekseret således, at værdier, der opfylder målsætningen, får et indeks på 1 eller derover. Har København derimod ikke nået målsætningen, vil indekset ligge under 1.

Eksempelvis kan det i forhold til dimensionen Uddannelse være relevant med en indikator for andelen af 25-årige opvokset i Københavns Kommune, der har gennemført en ungdomsuddannelse.

$$0,85 = \frac{77 \text{ pct.}}{90 \text{ pct.}}$$

77 procent af unge 25-årige, der er opvokset i København, har gennemført en ungdomsuddannelse. Københavns Kommune har en målsætning om, at 90 procent af unge 25-årige, der er opvokset i København, skal have gennemført en ungdomsuddannelse. Det giver et indeks på 0,85, altså er vi cirka 15 procent fra målsætningen.

I tilfælde af at den valgte målsætning for en indikator indenfor det sociale fundament er en grænse, hvilket vil sige, at København ikke må overstige den valgte grænseværdi, er indikatoren indekseret ud fra følgende:

$$\text{Indeks} = 1 - \left(\frac{\text{Estimat for København}}{\text{Grænseværdi}} - 1 \right)$$

Et eksempel er en indikator for andelen af elever med højt fravær i Københavns Kommune, som i 2022 var 34 procent. Her er målsætningen, at andelen skal ned på 2019-niveauet.

$$0,29 = 1 - \left(\frac{34 \text{ pct.}}{20 \text{ pct.}} - 1 \right)$$

Således vil en stigning i estimatet for København medføre en tilsvarende negativ udvikling i indekset. Det giver et indeks på 0,29, altså er vi cirka 71 procent fra målsætningen.

For indikatorer indenfor **de planetære grænser** er indekseringen ligeledes:

$$\text{Indeks} = \frac{\text{Estimat for København}}{\text{Grænseværdi}}$$

Værdier, der overskrider grænseværdien, får således værdien 1 eller derover. Har København derimod ikke overtrådt grænseværdien, vil indekset være under 1.

Et eksempel er indikatoren for forbrugsbaserede CO₂-udledninger under klimaforandringer:

$$2,1 = \frac{11 \text{ ton CO}_2 \text{ pr. indbygger}}{5,1 \text{ ton pr. indbygger}}$$

Foreløbige estimater indikerer, at den gennemsnitlige dansker udleder, som følge af forbrug, 11 ton CO₂ om året. Forskning indenfor de planetære grænser indikerer, at udledningen pr. indbygger skal være under 5,1 ton CO₂ pr. indbygger om året – globalt set. Indekseringen indikerer således, at de forbrugsbaserede CO₂-udledninger er over dobbelt så høje som grænseværdien tillader.

Udtrykker grænseværdien derimod en målsætning således, at en stigning i værdien af indikatoren er en positiv udvikling for København, beregnes indekset:

$$\text{Indeks} = 1 - \left(\frac{\text{Estimat for København}}{\text{Målsætning}} - 1 \right)$$

Således vil et fald i estimatet for København medføre en tilsvarende stigning i indekset.